

УНІВЕРСИТЕТ «КРОК»
Кафедра економіки та фінансів

Булава Каріна Володимирівна

УДК 658.148 : 336.717.3

Кваліфікаційна робота магістра
«Депозитні вкладення як основний вид ресурсів
комерційних банків і способи їх залучення»

072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр

Кваліфікаційна робота містить результати власних доробок. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

К.В. Булава

Науковий керівник

Румик Ігор Іванович
д.е.н., професор

Київ – 2026

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА ПРАВА «КРОК»**

ЗАТВЕРДЖУЮ:

завідувач кафедри економіки та фінансів

_____ Ігор Румик

« ___ » _____ 20__ р.

**ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА
БУЛАВИ КАРІНИ ВОЛОДИМИРІВНИ**

Ступінь вищої освіти - магістр

Галузь знань - 07 Управління і адміністрування

Спеціальність - 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Освітня програма – Фінансова аналітика та фінансові ринки

Тема роботи	Депозитні вкладення як основний вид ресурсів комерційних банків і способи їх залучення
Номер та дата наказу про затвердження теми	№ 101-9 від 21.11.2024 р.
Науковий керівник	Румик Ігор Іванович, доктор економічних наук, професор
Вихідні дані до роботи	Нормативно-правові та законодавчі акти України з питань банківської діяльності; нормативні документи та статистичні матеріали банків; аналітичні огляди; монографії, наукові статті, матеріали конференцій і семінарів українських та зарубіжних учених з питань депозитної діяльності та формування ресурсної бази банків.
Постановка завдання	Дослідження теоретичних основ депозитних вкладень як основного джерела формування ресурсної бази комерційних банків; аналіз сучасного стану депозитного ринку України та тенденцій розвитку депозитних ресурсів; обґрунтування напрямів підвищення ефективності залучення депозитних вкладень з урахуванням фінансових, маркетингових та поведінкових чинників.
Посилання на джерела інформації (не більше п'яти найменувань, які рекомендує науковий керівник)	1. Румик І., Бойко А., Шилько І. Особливості формування ресурсного потенціалу і забезпечення ліквідності банківських установ в умовах невизначеності. <i>Вчені записки Університету «КРОК»</i> . 2024. № 4(76). С. 11-21. 2. Бойко А.С., Румик І.І. Формування ресурсної бази банків України: сучасний стан і шляхи покращення. <i>Держава, регіони, підприємництво: інформаційні, суспільно-правові, соціально-економічні аспекти розвитку</i> : матеріали VI Міжнародної конференції (5-6 грудня 2024 р., м. Київ). Київ: Університет «КРОК», 2024. 3. Лаптева Т.С., Румик І.І. Фінансова санація як засіб відновлення платоспроможності комерційних банків.

	<p><i>Актуальні питання сучасної науки та практики: матеріали науково-практичної конференції (м. Київ, 15 листопада 2018 р.) Київ: Університет «КРОК», 2018. С. 207-209.</i></p> <p>4. Грушко В.І., Наконечна О.С., Чумаченко О.Г. Національні фінанси: Підручник. Київ : ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», 2017. 660 с.</p>
Вимоги до кваліфікаційної роботи	Кваліфікаційна робота має передбачати розв'язання складної задачі або проблеми за темою роботи, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Дата видачі завдання 23.12.2024

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№з/п	Назва етапів роботи	Термін виконання	Примітка
1	Вибір напрямку дослідження	20.11.2024	<i>Виконано</i>
2	Затвердження теми кваліфікаційної роботи та призначення наукового керівника	21.11.2024	<i>Виконано</i>
3	Затвердження завдання на кваліфікаційну роботу	23.12.2024	<i>Виконано</i>
4	Розробка концепції кваліфікаційної роботи. Затвердження плану досліджень.	01.03.2025	<i>Виконано</i>
5	Підготовка першого розділу роботи	01.07.2025	<i>Виконано</i>
6	Підготовка другого розділу роботи	30.09.2025	<i>Виконано</i>
7	Підготовка третього розділу роботи	02.12.2025	<i>Виконано</i>
8	Підготовка вступу та висновків	12.12.2025	<i>Виконано</i>
9	Підготовка джерельної бази	15.12.2025	<i>Виконано</i>
10	Подання роботи на перевірку на плагіат	18.12.2025	<i>Виконано</i>
11	Виконання наукової складової роботи	19.12.2025	<i>Виконано</i>
12	Проходження попереднього захисту	20.12.2025	<i>Виконано</i>
13	Доопрацювання роботи з врахуванням зауважень	09.01.2026	<i>Виконано</i>
14	Зовнішня експертиза, отримання відгуку наукового керівника та подання роботи на кафедру	11.01.2026	<i>Виконано</i>
15	Захист кваліфікаційної роботи	18.01.2026	<i>Виконано</i>

Здобувачка

Науковий керівник

_____

_____

Каріна БУЛАВА

Ігор РУМИК

АНОТАЦІЯ

Булава К.В. Депозитні вкладення як основний вид ресурсів комерційних банків і способи їх залучення. Рукопис.

Кваліфікаційна робота магістра за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок, освітня програма Фінансова аналітика та фінансові ринки. ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», Київ, 2026.

Кваліфікаційну роботу присвячено дослідженню сутності депозитних вкладень як ключового джерела формування ресурсної бази комерційних банків та обґрунтуванню способів їх залучення. Проведено аналіз сучасного стану депозитного ринку України, динаміки депозитного портфеля банків. Обґрунтовано напрями вдосконалення залучення депозитних ресурсів з урахуванням маркетингових, фінансових та поведінкових чинників.

Ключові слова: депозит, комерційний банк, ресурсна база, ліквідність, депозитний портфель, банківські ризики, залучення депозитів.

SUMMARY

Bulava K.V. Deposits as the main type of resources of commercial banks and ways to attract them. Manuscript.

Master's qualification work on specialty 072 Finance, Banking, Insurance and Stock Market, Educational program Financial Analytic and Financial Markets. KROK University, Kyiv, 2026.

The qualification work is devoted to the study of the essence of deposits as the key source of the resource base of commercial banks and to the substantiation of methods for their attraction. The current state of the deposit market of Ukraine, the dynamics of banks' deposit portfolios are analyzed. Directions for improving the attraction of deposit resources by commercial banks are substantiated, taking into account financial, marketing and behavioral factors.

Keywords: deposits, commercial bank, resource base, liquidity, deposit portfolio, banking risks, deposit attraction.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНА СУТНІСТЬ ДЕПОЗИТНИХ ВКЛАДЕНЬ У ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ	10
1.1. Поняття, сутність та класифікація депозитних вкладень.....	10
1.2. Роль депозитних ресурсів у формуванні фінансової бази банків	16
1.3. Вплив економічних і регуляторних чинників на розвиток депозитного портфеля банківської установи	24
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ДЕПОЗИТНИХ РЕСУРСІВ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ В УКРАЇНИ	32
2.1. Загальна характеристика депозитного ринку України	32
2.2. Динаміка та тенденції розвитку депозитного портфеля банків	38
2.3. Аналіз депозитних ставок та умов залучення вкладень	51
2.4. Оцінка ризиків функціонування депозитного ринку	71
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ЗАЛУЧЕННЯ КОШТІВ НА ДЕПОЗИТНІ ВКЛАДИ БАНКІВСЬКИМИ УСТАНОВАМИ	80
3.1. Планування та прогнозування депозитної бази банку	80
3.2. Маркетингові та фінансові інструменти залучення депозитів	94
3.3. Зарубіжний досвід формування депозитної бази банків та можливості його адаптації в Україні	105
ВИСНОВКИ	114
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	117
ДОДАТКИ	127

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Стабільне функціонування банківської системи є необхідною умовою економічного розвитку держави, ефективного перерозподілу фінансових ресурсів та забезпечення фінансової безпеки країни. У структурі ресурсної бази комерційних банків ключову роль відіграють депозитні вкладення, які формують основну частку залучених ресурсів та визначають можливості банків щодо здійснення активних операцій, насамперед кредитування економіки. Саме депозити є найбільш стабільним і водночас чутливим до зовнішніх факторів джерелом банківських ресурсів, що обумовлює актуальність дослідження механізмів їх формування та залучення.

В умовах трансформації фінансового ринку України, макроекономічної нестабільності, інфляційних процесів, валютних коливань і дії воєнного стану особливого значення набуває проблема забезпечення ліквідності та фінансової стійкості комерційних банків. Зазначені чинники суттєво впливають на поведінку вкладників, структуру депозитного портфеля банків та умови залучення депозитних ресурсів. Зростання частки коштів на вимогу, скорочення строкових депозитів і підвищена чутливість клієнтів до процентних ставок ускладнюють процес довгострокового планування ресурсної бази банківських установ.

Депозитні вкладення виступають не лише джерелом фінансових ресурсів, а й індикатором рівня довіри населення та бізнесу до банківської системи. Недостатній рівень фінансової грамотності, негативний досвід попередніх банківських криз, а також загальна економічна невизначеність зумовлюють необхідність удосконалення депозитної політики банків, впровадження сучасних фінансових та маркетингових інструментів, спрямованих на стимулювання заощаджень і залучення коштів клієнтів. У цьому контексті актуальним є пошук ефективних способів залучення депозитних вкладень із урахуванням фінансових, поведінкових та інституційних чинників.

Особливого значення набуває питання адаптації депозитної діяльності комерційних банків до сучасних умов цифровізації фінансових послуг, посилення конкуренції на ринку банківських продуктів та інтеграції України у світовий фінансовий простір. Використання зарубіжного досвіду формування депозитної бази, поєднане з урахуванням національної специфіки, дозволяє підвищити ефективність залучення депозитних ресурсів і зміцнити фінансову стійкість банківської системи загалом.

Проблеми формування ресурсної бази та депозитної діяльності банків знайшли відображення у працях вітчизняних і зарубіжних науковців, зокрема Н. Мороза та Д. Адаменка [1], О. Лопатовської та Л. Антонюкової [2], А. Каси [3], Д. О. Чуйка [4], О. В. Ковальчук [5], Б. Данилишина [9-11], І. Хоми та А. Головка [20], Н. І. Волкової [21], Н. Матвійчук, Н. Жигар та А. Петриняка [22], а також зарубіжних дослідників D. Diamond і P. Dybvig [23], M. Knell [19], J. Xu [14], R. Ranjan [15] та інших. Водночас, попри наявність значної кількості наукових досліджень, питання комплексного аналізу депозитних вкладень як основного виду ресурсів комерційних банків і способів їх залучення в сучасних умовах залишаються актуальними та потребують подальшого поглиблення.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних засад депозитних вкладень як основного виду ресурсів комерційних банків, аналіз сучасного стану депозитного ринку України та обґрунтування напрямів підвищення ефективності залучення депозитних ресурсів банківськими установами.

Відповідно до мети кваліфікаційної роботи було поставлено **завдання**:

- дослідити теоретичну сутність депозитних вкладень, їх класифікацію;
- визначити роль депозитних ресурсів у формуванні фінансової бази банків;
- дослідити вплив економічних і регуляторних чинників на розвиток депозитного портфеля банківської установи;

- проаналізувати сучасний стан депозитного ринку України;
- визначити динаміку та тенденції розвитку депозитного портфеля банків;
- проаналізувати депозитні ставки та умови залучення вкладень;
- провести оцінку ризиків функціонування депозитного ринку;
- обґрунтувати напрями планування та прогнозування депозитної бази банку;
- запропонувати маркетингові та фінансові інструменти залучення депозитів;
- узагальнити зарубіжний досвід формування депозитної бази банків і визначити можливості його адаптації в Україні.

Об’єктом дослідження є економічні відносини, що виникають у процесі формування ресурсної бази комерційних банків.

Предметом дослідження є депозитні вкладення як основний вид ресурсів комерційних банків та способи їх залучення.

Методи дослідження. Теоретичною та методологічною основою дослідження є наукові праці українських і зарубіжних учених у сфері банківської справи та фінансів. У роботі застосовано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, зокрема: аналіз і синтез, індукцію та дедукцію, абстрагування й узагальнення – для розкриття сутності депозитних вкладень; методи порівняння, групування та статистичного аналізу – для оцінки сучасного стану депозитного ринку; системний підхід – для обґрунтування напрямів удосконалення залучення депозитних ресурсів.

Інформаційну базу дослідження становлять нормативно-правові акти України з питань банківської діяльності, офіційні матеріали та статистичні дані Національного банку України, аналітичні огляди фінансового ринку, наукові публікації українських і зарубіжних авторів, а також матеріали фахових періодичних видань.

Наукова новизна здобутих результатів полягає в комплексному обґрунтуванні напрямів удосконалення залучення депозитних вкладень

комерційними банками з урахуванням сучасних економічних умов, поведінкових особливостей вкладників та тенденцій розвитку депозитного ринку України.

Практичне значення здобутих результатів полягає у можливості використання запропонованих висновків і рекомендацій у діяльності комерційних банків при формуванні депозитної політики, а також у навчальному процесі під час викладання дисциплін з банківської справи та фінансів.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати кваліфікаційної роботи магістра опубліковані у фаховому журналі категорії В «Вчені записки Університету «КРОК» (№4(80), 2025).

Структура кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, десяти підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Робота містить 13 таблиць і 4 додатки. Загальний обсяг магістерської роботи становить 128 сторінок, список використаних джерел становить 84 найменування.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНА СУТНІСТЬ ДЕПОЗИТНИХ ВКЛАДЕНЬ У ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ

1.1. Поняття, сутність та класифікація депозитних вкладень

Депозитні вкладення є однією з ключових форм залучення ресурсів комерційними банками і водночас основним інструментом акумуляції тимчасово вільних грошових коштів населення та підприємств [1; 2]. У науковій літературі депозит визначається як грошові кошти, передані вкладником банку на зберігання на певний строк або на вимогу, за що банк зобов'язується повернути суму вкладу та виплатити відсотки відповідно до умов договору [3; 4].

Сутність депозитів полягає у взаємній вигоді обох сторін: банк отримує ресурси для кредитування економічних суб'єктів та інвестиційної діяльності, а вкладник – гарантію збереження коштів та додатковий дохід у вигляді відсотків. Таким чином, депозитні вкладення виступають фінансовим інструментом мобілізації капіталу та засобом регулювання ліквідності банківської системи [3; 4]. В економічному аспекті депозитні вклади розглядаються як пасив банку, оскільки формують його ресурсну базу, а з точки зору вкладника – як актив, що приносить дохід у формі відсотків. Ефективність управління депозитами безпосередньо впливає на фінансову стійкість банку та його конкурентоспроможність на ринку фінансових послуг.

Класифікація депозитів здійснюється за різними критеріями.

За строком розміщення коштів:

Термінові депозити – це кошти розміщуються на певний строк і не можуть бути вилучені до закінчення терміну без штрафних санкцій.

Вклади на вимогу – це кошти можуть бути зняті вкладником у будь-який момент без попередження.

Термінові комбіновані депозити – це частина коштів розміщується на вимогу, а інша – на визначений строк.

За формою власності та категорією вкладника, а саме фізичні особи (накопичувальні та ощадні вклади населення) та юридичні особи (корпоративні депозити, що використовуються для управління ліквідністю підприємств). А також державні установи та організації (спеціальні депозити для зберігання бюджетних коштів).

Також розрізняють за умовами нарахування відсотків, а саме: фіксовані депозити де відсоткова ставка визначається на момент укладання договору та не змінюється протягом строку дії депозиту та плаваючі депозити де відсоткова ставка може змінюватися залежно від ринкових умов або умов договору.

За валютою розміщення: національні депозити (розміщуються у національній валюті) та іноземні депозити (розміщуються в іноземній валюті, що дозволяє диверсифікувати ризики та залучати іноземний капітал).

Таким чином, класифікація депозитних вкладень дозволяє банкам ефективно управляти ресурсною базою, а вкладникам обирати оптимальні умови розміщення коштів залежно від власних фінансових потреб та пріоритетів.

Крім того, депозитні вкладення виконують важливу роль у забезпеченні фінансової стабільності банківської системи та економіки в цілому. Вони сприяють регулюванню ліквідності банків, оскільки дозволяють планувати надходження та використання грошових коштів, знижуючи ризики нестачі ресурсів для кредитування та інших операцій [6].

Наприклад, аналіз Interfax-Україна 2024 року показує фактичну тенденцію збільшення ліквідності банків завдяки надходженню депозитів від населення та бізнесу. Це демонструє реальний ефект депозитів на ресурсну базу банків, тобто підтверджує, що депозити дійсно забезпечують стабільність і планування використання коштів [7].

Водночас депозити є ефективним інструментом мотивації ощадності серед населення, оскільки забезпечують гарантований дохід і захист коштів від інфляційних втрат, особливо при вкладеннях у надійні банківські установи. У свою чергу, Newcase аналізує зростання заощаджень українців та зміни структури банківських вкладів у 2025 році. Це підтверджує тезу, що депозити стимулюють ощадність населення: люди відкладають гроші у банки, довіряють банкам свої кошти і отримують дохід, а також частково захищають їх від інфляції [8].

Особливу увагу слід приділити взаємозв'язку між типами депозитів і потребами вкладників. Наприклад, термінові депозити підходять тим, хто планує зберігати кошти певний період і отримати стабільний дохід, тоді як депозити на вимогу забезпечують високу ліквідність і гнучкість управління грошовими ресурсами. Термінові комбіновані депозити дозволяють поєднати обидва підходи, забезпечуючи часткову доступність коштів і стабільний прибуток на залишок. Як зазначав Б. Данилишин, депозитна база відіграє критично важливу роль у підтриманні ліквідності банківської системи. Він підкреслює, що значні залишки коштів банків на кореспондентських рахунках та депозитних сертифікатах свідчать про високу ліквідність сектору, що створює буфер у разі шоків [9].

Данилишин Б. також звертав увагу на монетарну трансмісію через депозитні канали, проте констатував її слабкість: підвищення облікової ставки НБУ призвело до зростання депозитних ставок лише на кілька процентних пунктів, що обмежує ефективність стимулювання заощаджень [10].

Крім того, він зауважує, що незважаючи на зростання привабливості депозитів на тлі грошово-кредитної політики, стабільне джерело фінансування банків залишається викликом через структуру їх доходів і залежність від пасивних ресурсів [11].

На його думку, зростання строкових депозитів населення та бізнесу в Україні свідчить про підвищену довіру до банківської системи й одночасно

відображає посилення конкуренції за ресурси серед банків. Таким чином, крізь призму аналізу Данилишина Б. і сучасних ринкових даних депозитні вклади виступають не лише як інструмент акумуляції ресурсів, але й як важливий елемент стратегічного управління ліквідністю та фінансовою стійкістю банків, що кореспондує з тезами про їх багатофункціональність – економічну, соціальну і конкурентну [12].

Ще одним важливим аспектом депозитних вкладень є їхня роль у конкурентній політиці банків. Банки пропонують різні типи депозитів, умови нарахування відсотків та додаткові бонуси для залучення нових клієнтів і утримання існуючих. Це стимулює розвиток фінансових продуктів і підвищує якість банківських послуг. Таким чином, депозитні вкладення є багатофункціональним інструментом, що поєднує економічні, соціальні та фінансові функції: вони дозволяють акумулювати грошові ресурси, забезпечувати ліквідність банків, формувати фінансову дисципліну серед населення та підприємств, а також сприяють розвитку ринкової конкуренції у банківському секторі. Ефективне управління депозитною базою стає ключовим фактором стійкості та конкурентоспроможності банків.

В Україні банки пропонують широкий спектр депозитних продуктів для різних категорій клієнтів. Для більш детального розуміння ринку депозитних вкладень в Україні доцільно розглянути конкретні приклади депозитних продуктів, які пропонують комерційні банки.

Нижче наведена таблиця із прикладами актуальних депозитних програм провідних українських банків (станом на осінь 2025 рік), що демонструє різноманітність ставок, валюту розміщення та бонусні умови для вкладників (Табл. 1.1).

Таблиця 1.1 ілюструє сучасні пропозиції українських банків щодо депозитних вкладень у національній валюті. Вона демонструє різноманітність ставок та додаткових бонусів, що надають банки для залучення коштів вкладників, а також відображає конкурентну боротьбу на ринку депозитів.

**10 найкращих депозитів в Україні станом на 08.11.2025, для суми 100000
грн за версією Міністерства фінансів України**

Банк	Назва депозиту	Валюта	Ставка, % річних
ProCredit Bank	Розумний дохід	грн	16,25 +1% бонус
О.Банк	О.Депозит від О.Банк	грн	16,25 +1% бонус
Глобус Банк	Класичний / Накопичувальний / Онлайн	грн	15,5 +1% бонус
Кредитвест Банк	Строкові депозити	грн	16,25 +0,5% бонус
Акордбанк	Нові гроші онлайн	грн	17,17
МТБ Банк	Зарплатний +	грн	17,05
Банк Кредит Дніпро	Надійний акційний	грн	17
Юнекс Банк	Максимум	грн	17
Європромбанк	Максимум	грн	17
Асвіо Банк	Привабливий	грн	16,9

Джерело: побудовано автором на основі [13]

Аналіз показує, що найвищі відсоткові ставки пропонують Акордбанк, МТБ Банк та низка інших установ на рівні 17% річних, тоді як бонуси у вигляді додаткового доходу нараховують ProCredit Bank, О.Банк та Глобус Банк. Такий підхід дозволяє вкладникам обирати депозити залежно від пріоритетів: максимальна дохідність, додаткові бонуси або зручність онлайн-обслуговування.

Важливим доповненням до аналізу депозитних продуктів є розгляд психологічних та поведінкових аспектів вкладників. Вибір депозиту клієнтом формується не лише на основі об'єктивних фінансових характеристик продукту, таких як ставка чи строк розміщення, але й значною мірою залежить від індивідуальних психологічних факторів [14; 15].

Одним із ключових чинників є сприйняття ризику: консервативні вкладники зазвичай віддають перевагу надійним депозитам із стабільним доходом та високою ліквідністю, тоді як клієнти з високою толерантністю до

ризикую готові обирати депозити з вищою доходністю навіть за умови обмеженої доступності коштів до закінчення терміну. Потреба у ліквідності також визначає поведінковий вибір клієнта. Чим важливіше мати швидкий доступ до коштів, тим частіше обираються депозити на вимогу або комбіновані продукти, що дозволяють поєднувати доступність коштів із гарантованим доходом [16].

Важливу роль відіграє довіра до банку: високий рівень довіри сприяє розміщенню коштів на тривалий строк і формує психологічний комфорт, тоді як низька довіра стимулює обережність і перевагу короткострокових вкладень або альтернативних фінансових інструментів.

Банки також активно використовують поведінкові стимули для залучення клієнтів. Програми лояльності, бонуси, акційні умови та персоналізовані депозитні продукти підвищують привабливість пропозицій і формують позитивне емоційне ставлення до установи. Персоналізація продуктів, що враховує індивідуальні потреби вкладника, стимулює не лише відкриття депозитів, а й їх продовження, забезпечуючи довгострокові відносини між банком та клієнтом [17].

Таким чином, врахування психологічних та поведінкових аспектів вкладників є невід'ємною складовою депозитної політики банку. Воно дозволяє не лише підвищити ефективність залучення ресурсів, а й зміцнити довіру клієнтів, оптимізувати управління ліквідністю та забезпечити конкурентні переваги на ринку фінансових послуг. Ці аспекти безпосередньо формують відносини між банком та клієнтом та впливають на структуру депозитних продуктів, що пропонуються на ринку. Саме тому порівняльний аналіз депозитних практик в Україні, країнах Європейського Союзу та США дозволяє оцінити, як психологічні, поведінкові та ринкові фактори визначають рівень ставок, умови розміщення коштів та розвиток інноваційних продуктів. В Україні середні ставки за гривневими депозитами залишаються відносно високими, досягаючи 13% річних для середньострокових вкладень, що значно перевищує показники більшості

європейських банків, де середні ставки коливаються у межах 1–3% річних для євро-депозитів, та США, де звичайні ощадні рахунки забезпечують дохідність нижче 1% [18].

Водночас в усіх трьох регіонах розвиваються цифрові канали та інноваційні продукти: в Україні банки пропонують персоналізовані депозити з можливістю поповнення та онлайн-керування, у ЄС активно діють фінтех-платформи та маркетплейси депозитів із бонусами за онлайн-оформлення, а в США цифровізація спрямована на спрощення відкриття рахунків і управління коштами, хоча рівень процентних ставок залишається низьким.

Крім того, поведінкові та психологічні аспекти вкладників у різних країнах відіграють важливу роль: довіра до банків, прозорість умов та гарантії державного страхування депозитів визначають вибір строків і типів продуктів [19].

В Україні та ЄС значну увагу приділяють стимулюванню депозитів через програми лояльності та бонусні ставки, тоді як у США ключовим фактором залишається стабільність та надійність фінансової установи. Загалом, порівняння демонструє, що високий рівень цифровізації та інноваційних продуктів у поєднанні з психологічними стимулами дозволяє банкам підвищувати привабливість депозитних пропозицій та адаптувати їх до індивідуальних потреб вкладників.

1.2. Роль депозитних ресурсів у формуванні фінансової бази банків

Депозитні ресурси є фундаментальною складовою фінансової бази комерційного банку, оскільки визначають обсяг залучених коштів, що використовуються для фінансування активних операцій. Банківські депозити формують основну частину пасивів банку та слугують джерелом фінансування кредитної, інвестиційної та операційної діяльності [20; 21].

Важливість депозитних ресурсів полягає у наступному: по-перше, вони забезпечують стабільність фінансової діяльності банку, створюючи передбачуваний потік коштів для планування активних операцій; по-друге, депозити підвищують ліквідність банку, оскільки строкові та ощадні вклади дозволяють акумулювати кошти, що можуть бути використані для виконання зобов'язань перед клієнтами та державними органами; по-третє, депозитні ресурси забезпечують рентабельність банку через різницю між відсотками, що сплачуються закладами, і доходом, отриманим від кредитування та інвестування [22-24].

Структура депозитного портфеля банку включає різні види вкладів:

- строкові депозити, що забезпечують стабільність пасивів та дозволяють здійснювати прогнозування кредитної політики;
- ощадні депозити, що надають можливість часткового зняття коштів, зберігаючи привабливість для вкладників;
- безстрокові поточні рахунки, що забезпечують високий рівень ліквідності банку.

Аналіз сучасного банківського ринку України демонструє, що провідні банки пропонують депозитні продукти із високими ставками за гривневими вкладками та нижчими за валютними депозитами. Гривневі депозити забезпечують доходність на рівні 13% річних, що формує основну фінансову базу для кредитування та інвестування (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Український індекс ставок за депозитами фізичних осіб, жовтень 2025 року, % річних

Строк (міс)	Гривня (UAH)	Долар США (USD)	Євро (EUR)
3	13.43	0.67	0.26
6	13.63	0.90	0.37
9	13.72	0.94	0.37
12	13.56	1.22	0.56

Джерело: сформовано автором на основі [25]

Валютні депозити, хоча і характеризуються низькою відсотковою ставкою (близько 0,9%), виконують стабілізуючу функцію та сприяють підтриманню довіри клієнтів до банку.

Важливою особливістю депозитних ресурсів є їхня роль у формуванні кредитного портфеля. Чим більший обсяг залучених депозитів, тим більші можливості банку для надання кредитів фізичним та юридичним особам. Водночас банки повинні забезпечувати баланс між прибутковістю та ліквідністю, щоб мінімізувати ризики фінансової нестабільності. Таким чином, депозитні ресурси виконують ключову роль у формуванні фінансової бази банку. Вони забезпечують стабільність, ліквідність, прибутковість та підтримку довіри вкладників, що є основними чинниками ефективного функціонування банківської системи в умовах динамічної економічної кон'юнктури. Раціональна політика залучення депозитів та формування диверсифікованого депозитного портфеля дозволяє банкам підвищити фінансову стійкість і конкурентоспроможність на ринку фінансових послуг.

Депозитні ресурси, незважаючи на їхню ключову роль у формуванні фінансової бази банку, супроводжуються низькою ризиків, які можуть впливати як на банк, так і на вкладників. Управління цими ризиками є невід'ємною частиною банківської діяльності та забезпечує стабільність і ефективність фінансової системи. Основні види ризиків депозитних ресурсів включають інфляційні, валютні, кредитні та ризики ліквідності [26; 27].

Інфляційний ризик полягає в можливому знеціненні коштів вкладників через підвищення загального рівня цін. Якщо реальна відсоткова ставка за депозитом нижча за темпи інфляції, ефективна купівельна спроможність вкладених коштів зменшується, що знижує привабливість депозитних продуктів. Для банку високий рівень інфляції створює потребу у підвищенні ставок для залучення ресурсів, що може зменшити маржу банку та вплинути на рентабельність.

Валютний ризик виникає у разі коливання курсу національної валюти щодо іноземних валют. Вклади у доларах США чи євро можуть втратити

частину своєї вартості при зміцненні гривні, а гривневі депозити при девальвації національної валюти. Для банку валютний ризик впливає на фінансові результати при операціях з іноземною валютою, особливо якщо кредитний портфель або інвестиційні активи номіновані в іншій валюті [28].

Кредитний ризик пов'язаний із можливістю невиконання зобов'язань з боку позичальників, фінансування яких здійснюється за рахунок депозитних коштів. Неправильне управління кредитним портфелем може призвести до зниження ліквідності банку, необхідності формування резервів під потенційні втрати та зменшення прибутковості депозитного продукту [29].

Ризик ліквідності виникає у разі нездатності банку своєчасно виконати зобов'язання перед вкладниками, зокрема при масовому знятті коштів. Недостатній рівень ліквідних активів може призвести до кризової ситуації, що негативно впливає на репутацію банку та довіру вкладників. Для мінімізації цього ризику банки формують диверсифіковані депозитні портфелі з різними строками та умовами доступу до коштів, а також використовують резерви ліквідності.

Отже, депозитні ресурси, хоча й є основою фінансової стійкості банку, супроводжуються комплексом ризиків, що вимагають системного управління. Інфляційний, валютний, кредитний та ризик ліквідності впливають на ефективність залучення та використання депозитів, а також на привабливість банківських продуктів для клієнтів. Раціональна політика управління ризиками дозволяє банкам підтримувати фінансову стабільність, підвищувати довіру вкладників і забезпечувати стійкий розвиток у динамічному економічному середовищі.

Саме тому, не менш критичним для зміцнення фінансової бази банку, окрім ефективного управління ризиками, є постійне стимулювання депозитної активності. Стимулювання депозитної активності є важливим напрямом банківської політики, оскільки дозволяє ефективно залучати фінансові ресурси для кредитної, інвестиційної та операційної діяльності, а також зміцнювати фінансову базу банку. Методи стимулювання депозитів

включають комплекс фінансових та маркетингових інструментів, що спрямовані на підвищення привабливості депозитних продуктів для різних категорій клієнтів.

До фінансових методів стимулювання належать підвищені відсоткові ставки, що формуються залежно від суми, строку та виду депозиту, що дозволяє залучати як фізичних, так і юридичних осіб. Важливим інструментом є використання бонусів і надбавок до базової процентної ставки, які нараховуються за умови дотримання певних умов, наприклад, поповнення депозитного рахунку протягом визначеного періоду або утримання коштів до кінця строку дії вкладу. Також банками широко застосовуються акційні ставки, що тимчасово перевищують стандартні пропозиції ринку та спрямовані на стимулювання притоку нових коштів, підвищення активності клієнтів та утримання існуючих вкладників.

Маркетингові інструменти стимулювання депозитів включають комунікаційні та рекламні заходи, спрямовані на підвищення поінформованості клієнтів про депозитні продукти та їхні переваги. До таких заходів належать інформаційні кампанії, онлайн-реклама, презентації нових депозитних програм, персоналізовані пропозиції для постійних клієнтів та програми лояльності, що включають бонуси або додаткові відсотки за активне користування банківськими продуктами. Ефективне поєднання фінансових і маркетингових інструментів дозволяє банкам не лише збільшувати обсяг депозитних ресурсів, але й підвищувати довіру клієнтів, зменшувати відтік коштів та формувати стабільну і прогнозовану фінансову базу.

Таким чином, стимулювання депозитів є комплексною системою заходів, яка забезпечує одночасне досягнення фінансової ефективності банку та задоволення потреб вкладників, сприяючи зміцненню стабільності банківської системи та підвищенню її конкурентоспроможності на ринку фінансових послуг.

Також варто розглянути механізм функціонування депозиту як фінансового інструменту. Функціонування депозитних вкладень ґрунтується на циклічному процесі, який починається з акумуляції коштів і завершується їхнім поверненням з відсотками.

На початковому етапі банк залучає кошти вкладника, укладаючи з ним договір банківського вкладу. Ці кошти з категорії пасивних заощаджень (заощадження населення чи вільні кошти підприємств) трансформуються в активні ресурси банку. Після зарахування на депозитний рахунок, кошти входять у склад ресурсної бази банку. Ця трансформація є критично важливою для економіки, оскільки перетворює «мертвий» капітал на інвестиційний та кредитний потенціал. Банк використовує ці ресурси для видачі кредитів, придбання цінних паперів та проведення інших активних операцій, отримуючи прибуток, частина якого іде на виплату відсотків вкладникам. Ефективний механізм функціонування депозитної бази передбачає збалансоване управління ліквідністю. Банк має підтримувати оптимальне співвідношення між терміновими депозитами, які забезпечують довгострокову і стабільну ліквідність та вкладами на вимогу, які вимагають постійного резервування, оскільки можуть бути вилучені в будь-який момент. Управління цими потоками здійснюється за допомогою інструментів Asset-Liability Management (ALM), що дозволяють мінімізувати ризик ліквідності (нездатність банку виконати зобов'язання перед вкладниками) та ризик процентної ставки (вплив змін ринкових ставок на вартість депозитів та прибуток банку).

Депозитні вкладення також відіграють значну роль як інструмент монетарної політики центрального банку (Національного банку України). Через регулювання обсягів депозитів та умов їх розміщення НБУ впливає на грошову масу, інфляційні процеси та загальну фінансову стабільність у країні. Одним із ключових інструментів у цьому контексті є обов'язкове резервування. Це означає, що комерційні банки зобов'язані відраховувати частину залучених депозитних коштів (норматив обов'язкового

резервування) на спеціальні рахунки в НБУ. Цей механізм використовується для регулювання грошової маси та ліквідності банківської системи. Збільшення норми резервування обмежує кредитну діяльність банків і стримує інфляцію, тоді як її зменшення стимулює кредитування та економічне зростання.

Ще одним важливим інструментом монетарного впливу є облікова ставка НБУ. Національний банк використовує свою облікову ставку як орієнтир. Підвищення облікової ставки, як правило, веде до підвищення відсоткових ставок за депозитами комерційних банків, стимулюючи населення та підприємства більше заощаджувати, що є засобом дезінфляційної політики та стабілізації валютного курсу.

Також важливо загадати, що ключовим елементом правового та економічного механізму функціонування депозитів є Система гарантування вкладів. В Україні цю функцію виконує Фонд гарантування вкладів фізичних осіб (ФГВФО). Фонд гарантує кожному вкладнику банку-учасника відшкодування коштів за його вкладами (включаючи нараховані відсотки) у межах встановленої граничної суми. Наявність ФГВФО забезпечує високий рівень довіри населення до банківської системи. Навіть у разі неплатоспроможності чи ліквідації банку, вкладник отримує гарантоване відшкодування. Станом на 2025 рік, в умовах воєнного стану та перехідного періоду, гранична сума відшкодування за вкладами фізичних осіб в Україні є 100% суми вкладу (без обмеження суми) на період дії воєнного стану та три місяці після його припинення або скасування. Це є безпрецедентним кроком для підтримки фінансової стабільності. Після завершення цього періоду гранична сума має повернутися до законодавчо визначеного рівня (600000 грн), що стимулює банки до відповідального управління ризиками [30].

Залучення коштів населення та юридичних осіб є не лише економічним, а й правовим процесом. Надійність депозитних програм значною мірою визначається рівнем захисту прав вкладників та законодавчими гарантіями повернення коштів. У зв'язку з цим важливим

етапом дослідження є аналіз правового регулювання банківських вкладів та структури договору, що регламентує взаємовідносини між банком і клієнтом.

Договір банківського вкладу для фізичних осіб є публічним і регулюється чинним законодавством України, зокрема Законом України «Про банки і банківську діяльність», Цивільним кодексом України та нормативними актами Національного банку України [31; 32].

Такий договір є формою цивільно-правової угоди, яка встановлює юридичні права та обов'язки обох сторін, а саме банку та вкладника – та забезпечує правовий захист інтересів клієнтів у сфері банківських послуг.

Договір банківського вкладу детально визначає ключові умови взаємодії сторін, серед яких:

- умови розміщення та повернення коштів, включаючи строки дії депозиту та механізми його дострокового припинення;
- розмір та порядок нарахування відсотків, зокрема базову процентну ставку, способи нарахування та виплати відсотків, а також умови зміни ставки протягом дії договору;
- права та обов'язки сторін, що охоплюють зобов'язання банку зберігати суму депозиту, нараховувати встановлені відсотки, а також забезпечувати конфіденційність інформації про вкладника; обов'язки вкладника передбачають своєчасне поповнення вкладу (якщо це передбачено договором) та дотримання правил використання депозитного продукту;
- можливість поповнення чи часткового зняття коштів, що характерно для комбінованих, ощадних та спеціалізованих депозитних продуктів, які передбачають гнучкі умови управління вкладом.

Законодавство України чітко встановлює, що залучені банками кошти належать вкладникам, а не банку, і банк не має права використовувати ці кошти на власний розсуд без погодження з вкладником. Ця правова норма підкреслює високий рівень захисту прав споживачів фінансових послуг та забезпечує юридичну гарантію повернення депозиту у повному обсязі.

Таким чином, депозитні договори виконують не лише економічну функцію мобілізації ресурсів банків, а й правову функцію захисту інтересів фізичних осіб, що робить їх ключовим елементом банківської діяльності та системи фінансової безпеки. Правова визначеність умов депозитного договору сприяє стабільності банківської системи, формуванню довіри вкладників та підвищенню ефективності управління ресурсною базою банку. Таким чином, депозитні вкладення функціонують у тісному зв'язку з монетарною політикою та надійною системою правового захисту. Цей комплексний механізм забезпечує їхню ключову роль у фінансовому посередництві та є основою для стійкого розвитку банківського сектору.

1.3. Вплив економічних і регуляторних чинників на розвиток депозитного портфеля банківської установи

Розвиток депозитного портфеля комерційного банку безпосередньо залежить від економічної кон'юнктури та регуляторного середовища, в якому функціонує фінансова установа. Депозитні ресурси виступають основним джерелом залучення коштів для кредитної діяльності банку, тому їх ефективне формування та підтримка стабільного обсягу є критично важливими для фінансової стійкості та конкурентоспроможності банківської установи. Залежність депозитного портфеля від зовнішніх економічних чинників проявляється як у короткостроковому, так і довгостроковому періоді, що обумовлює необхідність системного підходу до аналізу та прогнозування поведінки вкладників.

Економічні чинники формують загальний фон, у якому функціонують банки, і суттєво впливають на активність населення та підприємств щодо розміщення коштів у банківській системі. Одним із ключових макроекономічних показників, що визначають попит на депозитні продукти, є рівень інфляції. В умовах високої інфляції реальна вартість депозитних

заощаджень зменшується, що негативно впливає на бажання вкладників зберігати кошти у банках. Водночас стабільна цінова ситуація та прогнозоване зростання економіки сприяють підвищенню довіри до фінансових установ та активізації депозитного попиту. Економічне зростання, яке супроводжується збільшенням доходів населення та прибутків підприємств, створює додаткові ресурси для депозитних вкладень, стимулюючи банківську систему до розширення продуктового портфеля та підвищення якості обслуговування клієнтів [33].

Крім інфляції, важливу роль у формуванні депозитного портфеля відіграє рівень відсоткових ставок. Високий рівень ставок за депозитами збільшує привабливість банківських продуктів для вкладників, оскільки забезпечує більшу дохідність порівняно з альтернативними способами збереження коштів, такими як інвестиції у цінні папери чи нерухомість. Низькі ставки, навпаки, зменшують зацікавленість у довгострокових депозитах, що може стимулювати вкладників шукати більш вигідні фінансові інструменти. Таким чином, зміни відсоткової політики банку та монетарної політики центрального банку безпосередньо корелюють із динамікою депозитного портфеля.

Фактори зовнішньоекономічного середовища також мають значний вплив на депозитні ресурси. Валютні коливання, зміни в торговельній політиці, фінансова стабільність на світових ринках – всі ці елементи визначають рівень довіри вкладників до національної валюти та банківської системи загалом. Наприклад, у періоди валютної нестабільності населення може переводити заощадження у більш стабільні активи, що зменшує обсяг депозитного портфеля в національній валюті. Стабільна макроекономічна ситуація, навпаки, створює сприятливі умови для залучення довгострокових депозитів та формування більш надійної структури пасивів банку.

Регуляторні чинники також визначають темпи та характер розвитку депозитного портфеля. Нормативно-правова база, встановлена центральними банками та фінансовими регуляторами, формує правила діяльності

комерційних установ, включно з вимогами до мінімального капіталу, нормативів ліквідності та резервування. Одним із основних механізмів впливу є встановлення обов'язкових нормативів резервування, які регламентують частину залучених коштів, яку банк повинен утримувати на кореспондентських рахунках у центральному банку або у вигляді високоліквідних активів [34]. Такі регуляторні обмеження безпосередньо впливають на можливість банку розширювати кредитний портфель та ефективно управляти депозитними ресурсами.

Нормативи ліквідності, які зобов'язують банки утримувати певний обсяг короткострокових активів для покриття потенційних вимог вкладників, також впливають на стратегію формування депозитного портфеля. В умовах високої волатильності фінансового ринку регулятор може посилювати вимоги до ліквідності, що стимулює банки до активного управління депозитними продуктами та застосування диференційованих процентних ставок для різних категорій клієнтів. Таким чином, регуляторні механізми забезпечують не лише фінансову стабільність, але й сприяють збалансованому розвитку депозитного портфеля, враховуючи інтереси як банку, так і вкладників.

Особливу увагу варто приділити впливу державної політики гарантування вкладів на поведінку вкладників. Системи страхування депозитів підвищують довіру населення до банківської системи, знижують ризик масових вилучень коштів і стимулюють стабільне зростання депозитного портфеля. Підвищення рівня гарантій або розширення покриття страхування депозитів прямо корелює з підвищенням обсягів залучених ресурсів, оскільки вкладники схильні віддавати перевагу установам, що забезпечують максимальний захист їхніх коштів.

Крім макроекономічних та регуляторних факторів, розвиток депозитного портфеля залежить від поведінкових та психологічних аспектів вкладників. Довіра до банків, репутація фінансової установи, доступність банківських послуг, якість сервісу та інноваційні продукти – усі ці чинники

визначають поведінку клієнтів і їхні рішення щодо розміщення коштів. У сучасних умовах конкуренція між банками за депозитні ресурси стимулює розвиток маркетингових стратегій, диференційованих програм лояльності та пропозицій, що враховують індивідуальні потреби різних сегментів клієнтів.

Взаємодія економічних та регуляторних чинників створює складну систему впливу на депозитний портфель. З одного боку, макроекономічна стабільність та прогнозованість сприяють зростанню депозитів, з іншого – регуляторні обмеження та політика монетарного контролю формують рамки, у яких банки повинні ефективно управляти залученими коштами. В сучасній банківській практиці саме баланс між цими факторами визначає можливість стабільного розвитку депозитного портфеля та досягнення фінансових цілей установи. У підсумку, розвиток депозитного портфеля є результатом складної взаємодії економічних умов, регуляторного впливу та поведінкових характеристик вкладників. Ефективне управління депозитними ресурсами потребує системного підходу, прогнозування макроекономічних трендів, врахування змін у законодавстві та застосування сучасних технологій для підвищення привабливості депозитних продуктів. Лише комплексне врахування всіх факторів дозволяє забезпечити фінансову стабільність банку, оптимізувати його пасивну базу та підтримувати довіру клієнтів у довгостроковій перспективі.

Таким чином, аналіз економічних та регуляторних чинників дозволяє глибше зрозуміти природу формування депозитного портфеля та його чутливість до змін зовнішнього середовища. Проте для повнішого усвідомлення специфіки національного депозитного ринку доцільно розглянути зарубіжний досвід організації депозитних систем, адже саме порівняння різних моделей управління депозитними ресурсами дає змогу виявити ефективні інструменти забезпечення стабільності, ліквідності та довіри вкладників. Досвід провідних країн світу демонструє, що успішний розвиток депозитного ринку базується на збалансованому поєднанні ринкових механізмів і державного регулювання, а також на впровадженні

сучасних фінансових технологій. Тому порівняльний аналіз депозитних систем різних держав є важливим етапом дослідження, що дозволяє визначити напрями вдосконалення вітчизняної депозитної політики та адаптувати найкращі міжнародні практики до українських реалій.

Вивчення зарубіжного досвіду формування депозитних систем є важливим елементом дослідження механізмів залучення банківських ресурсів. Розвиток депозитного ринку в різних країнах має свої особливості, зумовлені як економічними умовами, так і державним регулюванням, культурними факторами та рівнем фінансової грамотності населення. Порівняльний аналіз дозволяє визначити ефективні підходи до управління депозитними ресурсами, які можуть бути адаптовані в українській практиці з урахуванням специфіки національного фінансового ринку. У країнах Європейського Союзу депозитна система характеризується високим рівнем стабільності, диверсифікацією депозитних продуктів і розвиненими механізмами страхування вкладів. Центральні банки ЄС забезпечують суворий нагляд за банківським сектором, контролюють дотримання нормативів ліквідності та капіталу, що сприяє зміцненню довіри до фінансової системи. Європейські банки активно застосовують технологічні інновації, розширюють лінійку онлайн-депозитів, ощадних рахунків та інвестиційно-депозитних продуктів. Характерною рисою є також стабільно низький рівень відсоткових ставок, який компенсується високим рівнем надійності та передбачуваністю фінансових результатів для вкладників [35].

Наприклад, у Німеччині депозитна система базується на принципах багаторівневої безпеки: окрім державної системи гарантування, існують додаткові корпоративні фонди страхування вкладів, що створюють надзвичайно високий рівень захисту клієнтів. Це забезпечує довгострокову стабільність депозитної бази банків і зменшує ризик паніки навіть у кризові періоди. Водночас низька дохідність депозитів у Німеччині компенсується високим рівнем довіри населення до банківського сектору, який розглядається як основний інструмент збереження заощаджень [36].

У Сполучених Штатах Америки депозитна система має дещо іншу структуру. Високий рівень конкуренції між банками та небанківськими фінансовими установами стимулює розвиток широкого спектру депозитних інструментів: від класичних ощадних рахунків і строкових депозитів до сертифікатів депозиту (CDs) із фіксованою ставкою. Важливу роль відіграє Федеральна корпорація страхування депозитів (FDIC), яка гарантує вклади фізичних осіб до певного ліміту, забезпечуючи стійкість банківської системи навіть у періоди економічної турбулентності. Гнучкість американського ринку проявляється у можливості швидкого реагування на зміни грошово-кредитної політики, що дозволяє банкам адаптувати депозитні ставки до поточної економічної ситуації.

Японська депозитна система вирізняється високою стабільністю та довгостроковим характером заощаджень. Традиційно японські домогосподарства віддають перевагу ощадним рахункам із низьким ризиком, навіть за умови невеликої прибутковості. Високий рівень довіри до банків підтримується історичною стабільністю фінансових інститутів і активною участю держави у регулюванні ринку.

Крім того, банки Японії пропонують гнучкі продукти, що поєднують функції накопичення, страхування та інвестування, що стимулює збереження коштів у банківській системі навіть у періоди низької інфляції. У країнах Центральної та Східної Європи, зокрема в Польщі, Чехії та Румунії, розвиток депозитних систем відбувається у напрямку адаптації до стандартів ЄС при збереженні певних національних особливостей. Польща демонструє високі темпи зростання депозитного ринку завдяки стабільному економічному розвитку, низькому рівню безробіття та активній участі населення у фінансовій системі. Польські банки пропонують гнучкі депозитні продукти з можливістю дострокового зняття коштів і прив'язкою відсоткових ставок до рівня інфляції, що робить депозити більш привабливими для населення. У Чехії депозитна система характеризується високим рівнем цифровізації. Понад 70% депозитних операцій здійснюються через онлайн-канали, що

забезпечує зручність, прозорість і мінімальні витрати для клієнтів. Регулювання банківської діяльності в Чехії відповідає стандартам ЄС, а система страхування вкладів гарантує компенсацію до 100000 євро, що забезпечує стабільність і довіру вкладників.

Українська депозитна система перебуває на етапі активної трансформації, яка зумовлена як внутрішніми, так і зовнішніми факторами. Реформи банківського сектору, запроваджені після кризових подій 2014-2015 років, сприяли зміцненню фінансової стійкості банків, підвищенню прозорості операцій та зменшенню частки неплатоспроможних установ. Водночас рівень довіри до банків залишається нижчим порівняно з розвиненими країнами, що зумовлено історичними кризами, девальваційними ризиками та інфляційними коливаннями. Національний банк України послідовно реформує нормативну базу, спрямовану на посилення стабільності депозитної системи. Зокрема, впроваджено нову модель гарантування вкладів через Фонд гарантування вкладів фізичних осіб (ФГВФО), який забезпечує відшкодування депозитів у межах законодавчо визначеної суми. Це створює базу для відновлення довіри населення до банків та стимулює розширення депозитного портфеля. Порівняння депозитних систем різних країн дозволяє зробити кілька узагальнених висновків. По-перше, ефективна депозитна система базується на трьох ключових елементах: макроекономічній стабільності, надійному регуляторному контролі та розвиненій системі гарантування вкладів. По-друге, роль інновацій у депозитному ринку постійно зростає у більшості країн спостерігається активна цифровізація процесів, впровадження мобільних додатків та онлайн-платформ, що підвищує доступність банківських послуг. По-третє, між країнами спостерігається чіткий зв'язок між рівнем економічного розвитку та структурою депозитного портфеля: у розвинених країнах переважають довгострокові депозити з низькою дохідністю, тоді як у країнах із перехідною економікою — короткострокові, але більш прибуткові продукти.

Отже, досвід провідних держав демонструє, що стабільність і привабливість депозитної системи залежить не лише від обсягів пропонованих ставок, а передусім від рівня довіри до банків, прозорості регуляторної політики та здатності фінансових інститутів забезпечити безпеку коштів вкладників. Для України доцільно орієнтуватися на поєднання європейських стандартів банківського регулювання з гнучкістю американської депозитної системи, що дозволить сформувати ефективний, конкурентоспроможний і надійний депозитний ринок, здатний підтримувати економічне зростання та фінансову стабільність держави.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ДЕПОЗИТНИХ РЕСУРСІВ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ В УКРАЇНИ

2.1. Загальна характеристика депозитного ринку України

Депозитний ринок являє собою один із фундаментальних та найбільш значущих сегментів фінансового ринку, на якому відбувається процес акумулювання тимчасово вільних грошових ресурсів. Його ключова функція полягає у забезпеченні механізму залучення коштів від економічних суб'єктів, а саме – від населення (домогосподарств) та юридичних осіб (підприємств, організацій), до банківської системи. Таким чином, депозитний ринок виступає як критично важливий інструмент для перетворення заощаджень на інвестиційний та кредитний потенціал економіки. За даними Національного банку України, у 2025 році депозитні зобов'язання залишалися домінуючим джерелом формування ресурсної бази банківської системи, забезпечуючи понад половину загального обсягу її пасивів. Це підтверджує системоутворюючу роль депозитного ринку у забезпеченні кредитної спроможності банків та фінансуванні економічної активності. Банківські установи, виступаючи на цьому ринку у ролі професійних фінансових посередників, здійснюють мобілізацію цих коштів шляхом укладення відповідних договорів, результатом яких є виникнення депозитів або вкладів.

Депозити, як економічна та юридична категорія, є прямими зобов'язаннями банку перед вкладниками [37]. З економічної точки зору, депозит є, перш за все, формою заощадження та інструментом мобілізації капіталу. З юридичної точки зору, депозит є договірним зобов'язанням, яке встановлює чіткі права та обов'язки між двома сторонами – банком та вкладником. Вони фіксують факт передачі грошових коштів клієнтом банку на певний час та на узгоджених умовах, при цьому банк гарантує їх

збереження та, як правило, виплату доходу у вигляді відсотків. Фактично, депозит відображає боргові відносини, де банк стає боржником, а клієнт – кредитором. Умови розміщення коштів суттєво розрізняються, що формує внутрішню структуру депозитного ринку. Основними його складовими є депозити на вимогу та строкові депозити [38; 39]. У структурі пасивів банківської системи України у 2025 році частка депозитних зобов'язань залишалася критично високою, що посилює залежність банків від стабільності поведінки вкладників. За таких умов депозитний ринок перетворюється на ключовий канал трансмісії ризиків довіри у фінансовій системі. Депозити на вимогу передбачають найвищий ступінь ліквідності для вкладника, оскільки кошти можуть бути вилучені з банку за першою вимогою клієнта у будь-який час, без необхідності дотримання певного терміну. Цей тип вкладів переважно використовується для здійснення поточних розрахунків, підтримання операційної ліквідності та є найбільш нестабільним для банку. Як наслідок, залучення коштів на умовах «на вимогу» супроводжується мінімальною або нульовою відсотковою ставкою, оскільки банк не може вільно використовувати ці ресурси для довгострокового кредитування. На противагу цьому, строкові депозити є більш стабільним джерелом ресурсної бази банку. Їхня сутність полягає у розміщенні коштів на чітко фіксований термін, визначений депозитним договором. За таких умов банк отримує гарантію, що кошти залишаться у його розпорядженні до настання кінцевої дати, що дозволяє йому більш ефективно планувати та здійснювати активні операції, насамперед – довгострокове кредитування. За більшу стабільність і нижчий ризик вилучення коштів банк пропонує вкладникам значно вищі відсоткові ставки порівняно з депозитами на вимогу. Таким чином, депозитний ринок ефективно балансує між потребами клієнтів у ліквідності та потребами банків у стабільних фінансових ресурсах [40]. У 2025 році у структурі депозитного портфеля банківської системи України переважали кошти на вимогу, що свідчить про орієнтацію вкладників на збереження високого

рівня ліквідності в умовах макроекономічної та геополітичної невизначеності. Така структура депозитів, з одного боку, забезпечує банкам поточну операційну стійкість, а з іншого обмежує можливості трансформації ресурсів у довгострокове кредитування та інвестиційне фінансування. Поглиблений аналіз динаміки та структурних зрушень депозитного портфеля банківської системи України, зокрема у розрізі строковості та поведінкових характеристик вкладників, буде представлено у підрозділі 2.2.

Справді, ефективне функціонування депозитного ринку та його здатність балансувати інтереси вкладників і банків є лише початковою ланкою [41]. Цей баланс породжує низку системних економічних ефектів, які визначають безпосереднє функціональне значення депозитів для всієї банківської системи та макроекономіки загалом. Розуміння депозиту як юридичного зобов'язання та економічної категорії дозволяє перейти до аналізу його ключової ролі у забезпеченні фінансового посередництва.

Формування ресурсної бази банків є важливим тому, що це є необхідною фінансовою основою для здійснення усіх активних операцій банку, підтримки його ліквідності та забезпечення платоспроможності. Без сформованої ресурсної бази, банк не може виконувати свою ключову функцію фінансового посередника, тобто залучати кошти та перерозподіляти їх у формі кредитів та інвестицій. Депозити є головним джерелом пасивів банків і визначають їхню ресурсну основу. Кошти, які банківські установи залучають від своїх клієнтів, як фізичних, так і юридичних осіб, – складають найбільш значущу частину їхніх ресурсів. Ця акумуляція грошових коштів є необхідною передумовою для повноцінного функціонування банку, оскільки саме за рахунок цієї ресурсної бази банки можуть здійснювати свої активні операції, насамперед – надавати кредити [37]. Також, депозити відіграють критично важливу роль у підтриманні поточної ліквідності банківської установи. Зокрема, кошти на вимогу, які є доступними для вилучення вкладником у будь-який момент, надають банку необхідну короткострокову ліквідну базу. Це дозволяє банку безперебійно виконувати свої повсякденні

зобов'язання перед клієнтами – здійснювати видачу готівки, проводити розрахунки, міжбанківські переведення та інші операції, що є запорукою довіри та операційної стійкості.

Однією з ключових функцій депозитів є їхня роль як ресурсної основи для надання кредитів клієнтам. Залучені від вкладників кошти виступають фінансовим фундаментом для трансформації пасивів (тобто вкладів) у активи (тобто кредити, інвестиційні портфелі та цінні папери). Саме цей процес трансформації забезпечує ефективний перетік капіталу в економіці, дозволяючи фінансувати інвестиційні проєкти юридичних осіб та задовольняти споживчі потреби фізичних осіб.

Високий та стабільний рівень залучених депозитів є прямим індикатором стабільності і стійкості банківського сектору [40]. Він свідчить про довіру вкладників до конкретної установи та до фінансової системи загалом. Надійний депозитний портфель підтримує загальну фінансову стійкість банків, знижуючи їхню залежність від менш стабільних джерел фінансування (наприклад, міжбанківського ринку) та підвищуючи їхню здатність протистояти економічним шокам.

Структура депозитного ринку України формується за кількома ключовими ознаками, що відображають як потреби клієнтів у ліквідності, так і стратегічні пріоритети банківської системи. Структурний аналіз депозитного ринку дозволяє перейти від загальної характеристики його функцій до оцінки внутрішніх пропорцій та дисбалансів, які формуються у процесі залучення коштів. Саме структура депозитів за строками, валютами та категоріями вкладників визначає рівень ризиків банківської системи, її чутливість до зовнішніх шоків та ефективність трансмісії монетарної політики. У цьому контексті доцільним є детальний розгляд основних класифікаційних ознак депозитів, що дозволяє сформулювати цілісне уявлення про сучасний стан депозитного ринку України. Одним із фундаментальних критеріїв класифікації є розподіл депозитів за типами відповідно до умов їхнього розміщення та вилучення. До основних типів належать строкові

депозити (або термінові), які розміщуються на фіксований період і забезпечують банку стабільність ресурсної бази в обмін на вищу відсоткову ставку. На противагу цьому, поточні депозити (або депозити до запитання) дозволяють вкладнику вилучити кошти у будь-який момент без втрати нарахованих відсотків, виконуючи, по суті, функцію розрахункового рахунку. Хоча їхня вартість для банку є нижчою, вони є критично важливими для забезпечення його щоденної ліквідності. Також на ринку є комбіновані депозити, які поєднують елементи строкових і поточних вкладів, пропонуючи вкладникам певну гнучкість, наприклад, можливість часткового поповнення або зняття коштів без розірвання основного договору.

Наведене розмежування депозитів за типами є визначальним для розуміння як механізмів формування ціни (відсоткової ставки), так і ступеня ліквідності, яку банк має підтримувати. Для подальшої систематизації та наочності, ключові характеристики основних типів депозитів, що функціонують на ринку, доцільно представити у табличній формі, виділивши їхні основні функції та значення для обох сторін фінансової угоди (Табл. 2.1).

Іншим визначальним критерієм є розподіл депозитів за категоріями клієнтів, що відображає основні джерела залучення банківських пасивів. Традиційно ринок розділяється на вклади фізичних осіб (населення) та вклади юридичних осіб (підприємств та організацій). Депозити фізичних осіб характеризуються більшою стабільністю та меншими обсягами на один рахунок, а їхня стійкість додатково підтримується системою гарантування вкладів. Вони часто слугують довгостроковою основою для кредитування. Натомість, депозити юридичних осіб є більш волатильними, оскільки відображають операційну діяльність підприємств та їхню потребу у швидкому доступі до коштів, проте вони можуть мати значно більші обсяги, що робить їх ключовими для формування великих кредитних портфелів.

Нарешті, суттєвою характеристикою українського депозитного ринку є співвідношення гривневих і валютних депозитів, яке відображає рівень довіри до національної валюти та економічну стабільність країни.

Класифікація депозитів за типом та їхнє функціональне значення

Критерій класифікації	Тип депозиту	Умови розміщення та вилучення	Роль для клієнта	Роль для банку
За умовами розміщення та вилучення	Строкові (термінові)	Розміщуються на фіксований період. Вилучення достроково зі штрафами або втратою відсотків.	Інструмент для збереження та отримання максимального доходу.	Забезпечують стабільність ресурсної бази. Використовуються для довгострокового кредитування.
За умовами розміщення та вилучення	Поточні (до запитання)	Дозволяють вилучити кошти у будь-який момент на першу вимогу.	Виконують функцію розрахункового рахунку. Забезпечують високу ліквідність.	Критично важливі для забезпечення щоденної ліквідності банку. Мають нижчу вартість.
За умовами розміщення та вилучення	Комбіновані	Поєднують елементи строкових та поточних (наприклад, дозволяють часткове поповнення або зняття без розірвання основного договору).	Надають вкладнику гнучкість та можливість керувати частиною коштів.	Частково стабілізують ресурсну базу, пропонуючи компроміс між вартістю та стабільністю.

Джерело побудовано автором на основі [42; 43]

Гривневі депозити є основним джерелом ресурсів для кредитування економіки в національній валюті. Зростання їхньої частки та строковості свідчить про зміцнення довіри до банківської системи та ефективність монетарної політики. Валютні депозити, хоча й можуть бути менш вигідними для банку через необхідність їхнього хеджування та обмеження на використання для кредитування (згідно з регулятивними нормами), виступають інструментом для захисту заощаджень населення від девальваційних ризиків та є відображенням загальної схильності до доларизації економіки. Динаміка співвідношення між цими двома видами

депозитів є важливим індикатором макрофінансової стабільності та фінансової глибини ринку.

2.2. Динаміка та тенденції розвитку депозитного портфеля банків

Обсяг депозитного портфеля банків є одним із ключових індикаторів фінансової стабільності банківської системи та рівня довіри економічних агентів до кредитно-фінансових установ. Упродовж останніх років в Україні спостерігається загальна тенденція до зростання депозитних ресурсів, що формується під впливом макроекономічних чинників, інфляційних очікувань, валютного курсу та платоспроможності населення.

Протягом останніх років ринок банківських депозитів в Україні характеризується загальною тенденцією до зростання, що відображає поступове відновлення довіри населення до банківської системи у складних макроекономічних умовах. Динаміка депозитних надходжень формується під впливом комплексу чинників, серед яких ключову роль відіграють рівень інфляції, валютні коливання, зміни облікової ставки НБУ, а також загальна соціально-економічна нестабільність, зумовлена воєнними ризиками та зовнішніми шоками. Незважаючи на ці виклики, зростання обсягів депозитів свідчить про прагнення домогосподарств зберігати заощадження у відносно надійній та ліквідній формі, що сприяє підтриманню фінансової стійкості банківського сектору.

Було проведено аналіз зобов'язань депозитних корпорацій (крім НБУ) на основі даних Національного Банку України, що охоплюють період з 1 січня по 30 вересня 2025 року. Об'єктом аналізу виступає динаміка залишків депозитів, сегментованих за економічними секторами (резиденти та нерезиденти), строковістю (на вимогу та строкові) та валютою (національна/іноземна). Аналіз ґрунтується на порівнянні абсолютних показників та розрахунку відносних темпів зростання/скорочення.

Дослідження виявило стійку позитивну динаміку зростання загального обсягу залучених депозитів протягом трьох кварталів 2025 року, що свідчить про підвищення рівня довіри вкладників та відносно покращення фінансових очікувань економічних агентів. Водночас важливо зазначити, що за своїм якісним наповненням зростання депозитного портфеля у 2025 році має переважно короткостроковий характер, оскільки основна частка припадає на кошти на вимогу, що формує підвищені ризики ліквідності для банківської системи.

Аналіз структури депозитних ресурсів комерційних банків (Табл. 2.2) свідчить про те, що домогосподарства залишаються основним джерелом стабільного фінансування банківської системи.

Таблиця 2.2

Депозити Резидентів за секторами економіки за перші 3 квартали 2025

Сектор	Січень 2025 (млн грн)	Вересень 2025 (млн грн)	Зростання (абс., млн грн)	Темп зростання (відносний, %)
Домашні господарства (ДГ)	1,365,641	1,498,292	+132,651	+9.72%
Нефінансові корпорації (НФК)	1,183,648	1,189,758	+6,110	+0.52%
Держ. управління (СЗДУ)	53,167	67,901	+14,734	+27.71%

Джерело: побудовано автором на основі даних НБУ [44]

За підсумками досліджуваного періоду обсяги депозитів домогосподарств зросли на 9,72%, що вказує на високу значущість акумуляції заощаджень населення як домінуючого чинника зростання депозитного портфеля. Сектор загального державного управління демонструє найвищий відносний приріст депозитів (+27,71%), що, ймовірно, обумовлено регламентованими графіками фінансування бюджетних видатків та концентрацією коштів на банківських рахунках державних установ.

У той же час, нефінансові корпорації характеризуються більш помірним приростом депозитних ресурсів (+0,52%), що може свідчити про

переважне спрямування залучених коштів на інвестиційні та операційні потреби, а не на їх довгострокове збереження.

Таким чином, динаміка депозитних ресурсів окремих секторів економіки відображає специфіку фінансової поведінки різних категорій вкладників та їхній вплив на стабільність та розвиток банківської системи. Отримані результати за січень–вересень 2025 року свідчать про домінування депозитів домогосподарств у формуванні ресурсної бази банків та високу ліквідність коштів корпоративного сектору, що відображає специфіку фінансової поведінки основних груп вкладників у поточних макроекономічних умовах.

Проведений аналіз виявив підвищений ризик незбалансованості строкової структури пасивів банківського сектору, а саме домінуючою формою зберігання коштів у корпоративному секторі (НФК) залишаються депозити на вимогу, станом на вересень 2025 року депозити на вимогу (877,990 млн грн) істотно домінують над строковими вкладками (311,768 млн грн). Їхня частка є критично високою, що свідчить про пріоритет миттєвої ліквідності над дохідністю в управлінні фінансами підприємств. Це обмежує здатність банків забезпечувати довгострокове кредитування, створюючи диспаритет між строковістю активів та пасивів. Було проведено розрахунок питомої ваги депозитів на вимогу у загальному обсязі депозитів сектора домашніх господарств.

$$\text{Питома вага депозитів на вимогу} = \frac{\text{Депозити на вимогу}}{\text{Загальний обсяг депозитів}} \times 100\% \quad (2.1)$$

$$\text{Питома вага депозитів на вимогу} = \frac{877\,990}{1\,189\,758} \times 100\% \approx 73,79\%$$

Висока частка депозитів на вимогу (майже 74%) у корпоративному сегменті є ключовим структурним викликом для банківської системи. Це

створює ризик незбалансованості строковості активів та пасивів, оскільки короткі пасиви використовуються для фінансування потенційно довших активів (кредитування). Така критично висока концентрація коштів у короткостроковій формі має важливі наслідки, а саме домінування короткострокових пасивів є джерелом підвищеного ризику ліквідності для банківського сектору загалом. Якщо банки використовують ці кошти для фінансування довгострокових активів (кредитів), вони створюють дисбаланс строковості, підвищуючи чутливість до непередбачуваних відтоків коштів. Частка 74% чітко вказує, що для корпоративного сектору пріоритетом є операційна ліквідність та гнучкість, а не дохідність від строкового розміщення коштів. Це є відображенням високого рівня економічної невизначеності та може бути пов'язано з високими інфляційними очікуваннями чи нестабільністю. Високий обсяг коштів на вимогу означає, що зміни облікової ставки НБУ можуть мати обмежений вплив на рішення корпорацій щодо строкового розміщення коштів, що знижує ефективність політики процентних ставок у стимулюванні довгострокового фінансування.

У секторі домашніх господарств, строкові депозити хоч і присутні, але велика частина коштів (понад 65%) продовжує зберігатися на рахунках на вимогу. Було проведено розрахунок питомої ваги депозитів на вимогу у загальному обсязі депозитів сектора домашніх господарств:

$$\text{Питома вага депозитів на вимогу} = \frac{989\,329}{1\,498\,292} \times 100\% \approx 66\%$$

Обчислений показник 66% питомої ваги депозитів на вимогу у загальному обсязі коштів домашніх господарств чітко підтверджує, що більша частина заощаджень населення утримується у високоліквідній формі (поточні рахунки), що є свідченням пріоритету миттєвої доступності та гнучкості над дохідністю, а також відображає підвищену чутливість до економічної невизначеності та потенційні курсові/інфляційні очікування, що, зі свого боку, створює для банківської системи системний ризик ліквідності

та обмежує її можливості щодо довгострокового інвестиційного кредитування.

Таким чином, висока частка депозитів на вимогу підкреслює структурні виклики ліквідності банківського сектора, які посилюються або пом'якшуються в залежності від валютного складу зобов'язань. Для повнішого розуміння профілю ризиків та фінансової стійкості банківської системи, необхідно провести детальний аналіз валютної структури загального обсягу депозитів резидентів, який представлено в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Порівняльний аналіз валютної структури депозитів резидентів (січень – вересень 2025 р.)

Валюта	Січень 2025 р. (млн грн)	Частка	Вересень 2025 р. (млн грн)	Частка	Зміна, в.п.
Гривня	1 645 329	62,67%	1 769 987	63,73%	+1,06
Долар США	599 069	22,79%	610 651	21,99%	-0,80
Євро	358 459	13,64%	382 070	13,76%	+0,12
Інші валюти	25 884	0,98%	14 566	0,52%	-0,46
Усього	2 628 741	100,00%	2 777 274	100,00%	

Джерело: побудовано автором на основі даних НБУ [44]

Протягом аналізованого періоду січень – вересень 2025 року валютна структура депозитного портфеля резидентів зберігала стійке домінування національної валюти, що є індикатором відносної макрофінансової стабільності та довіри до гривні. Середня частка депозитів у національній валюті протягом дев'яти місяців становила приблизно 63%, тоді як частка іноземних валют коливалася навколо 37%. Обсяги депозитів у національній валюті продемонстрували впевнене зростання на 7,5% (1645329 млн грн у січні до 1769987 млн грн), що узгоджується з напрямками монетарної політики, спрямованими на підтримку привабливості гривневих заощаджень. Паралельно спостерігалось зростання загальних обсягів депозитів в іноземній валюті на 4,85% (від 983412 млн грн у січні до 1030787 млн грн у вересні),

що може бути пов'язано як з акумуляцією заощаджень, так і з курсовою переоцінкою. Це зростання було забезпечене динамікою таких валют:

- долар США: обсяги зросли з 599069 млн грн до 610651 млн грн (приріст на 1,93%);
- євро: обсяги зросли з 358459 млн грн до 382070 млн грн (приріст на 6,59%);
- інші валюти: обсяги скоротилися з 25884 млн грн до 14566 млн грн (скорочення на 43,79%).

Аналіз динаміки часток валют виявив незначні, але змістовні коливання, які відображають зміни в перевагах та економічному середовищі. На початку періоду (січень) частка гривні становила 62.67%, досягнувши мінімуму у травні (62.28%), коли частка іноземної валюти була максимальною (37.72%). Це тимчасове зміщення може бути пояснене сезонними чинниками, локальною волатильністю обмінного курсу або зміною очікувань економічних агентів. Однак, починаючи з червня і до вересня, відбулося послідовне посилення гривневої складової, яка досягла пікового значення у вересні (63.73%). Така тенденція вказує на зміцнення позицій національної валюти як засобу заощадження в другій половині аналізованого періоду.

Відповідно до даних оприлюднених НБУ у звіті Огляд банківського сектору, листопад 2025, у 3 кварталі 2025 року депозити фізичних осіб залишалися ключовим джерелом залучення фінансових ресурсів для банківського сектору України, що забезпечувало ліквідність та стабільність банківської системи. Загальний обсяг депозитів населення демонстрував стійке зростання як у гривні, так і в іноземній валюті, проте приріст гривневих вкладів переважав, що сприяло зниженню рівня доларизації депозитного портфеля фізичних осіб до 33,6%. Строкові депозити залишалися важливим інструментом акумуляції коштів, займаючи 33,9% від загальної суми залучень, однак темпи їхнього зростання у порівнянні з попередніми кварталами дещо сповільнилися. Водночас спостерігалось

збільшення обсягів коштів на поточних рахунках фізичних осіб, що свідчить про поступову переорієнтацію населення на більш ліквідні форми заощаджень, які забезпечують оперативний доступ до власних фінансових ресурсів [45].

Середні процентні ставки за депозитами фізичних осіб залишалися помірними, сприяючи одночасно залученню коштів та підтриманню фінансової ефективності банків. Середня ставка за новими гривневими депозитами становила приблизно 10,3 % річних, а за 12-місячними строковими вкладками 13,3 % річних. Така структура процентних ставок дозволяла банкам підтримувати оптимальний баланс між витратами на залучення депозитів та доходністю кредитних операцій і інвестицій у державні цінні папери.

Дані статистики свідчать, що депозити фізичних осіб продовжують відігравати вирішальну роль у формуванні депозитного портфеля банків, забезпечуючи стабільне фонове забезпечення та підтримку ліквідності. Поступові зміни у структурі депозитів, зокрема збільшення питомої ваги поточних рахунків, відображають адаптивну поведінку населення у відповідь на макроекономічні та фінансові фактори, такі як інфляційні очікування та коливання валютного курсу. Ці тенденції є важливим аспектом при оцінці ефективності управління депозитним портфелем, розробці стратегій залучення коштів та формуванні довгострокових планів розвитку банківської системи України.

Отримані результати аналізу депозитного портфеля банків у 2025 році засвідчують, що сучасний стан депозитного ринку є логічним продовженням глибинних трансформацій, які відбувалися у банківській системі України впродовж попередніх років. Виявлені тенденції щодо домінування коштів фізичних осіб, зростання питомої ваги поточних рахунків та адаптивної зміни фінансової поведінки вкладників не сформувалися одночасно, а є наслідком тривалого впливу макроекономічної нестабільності, воєнних ризиків, інфляційних процесів та трансформації монетарної політики. У

зв'язку з цим доцільним є звернення до результатів наукових досліджень, присвячених аналізу депозитного портфеля банківської системи України у 2019–2024 роках, що дозволяє поглибити розуміння передумов сучасного стану депозитного сектору та забезпечити цілісність аналітичного дослідження.

З метою поглиблення та наукового обґрунтування виявлених у 2025 році тенденцій доцільним є звернення до результатів попередніх наукових досліджень, у яких здійснено системний аналіз еволюції депозитного портфеля банківської системи України у передвоєнний та початковий воєнний періоди. Узагальнення таких напрацювань дозволяє простежити спадкоємність трансформацій, виявити їх стійкі закономірності, а також відокремити тимчасові реакції ринку від довгострокових структурних зрушень. Особливе місце серед таких досліджень належить праці Р. Бачо, К. Сочка та Г. Лоскоріх, у якій комплексно досліджено зміни структури та функціонального призначення депозитного портфеля у 2019-2024 роках [46].

Ними обґрунтовано, що сучасний етап розвитку депозитного портфеля банківської системи України характеризується глибокими структурними трансформаціями, зумовленими як загальноекономічними процесами, так і специфічними чинниками воєнного періоду. Незважаючи на високий рівень макроекономічної невизначеності, банківська система продемонструвала відносну фінансову стійкість та здатність зберігати й навіть нарощувати обсяги залучених депозитних ресурсів, що підтверджує її стабілізуючу роль в умовах кризових потрясінь та підвищеного рівня ризиків [46].

Одним із ключових результатів дослідження є виявлена тенденція до загального зростання абсолютних обсягів депозитного портфеля, що засвідчує збереження довіри економічних агентів до банківських установ навіть у період активної фази воєнних дій. Така динаміка свідчить про високу адаптивність банківського сектору до шоків змін зовнішнього середовища, а також про ефективність стабілізаційних заходів, реалізованих Національний банк України.

Важливим емпіричним результатом є зміна структури депозитного портфеля за інституційними секторами економіки. Упродовж досліджуваного періоду спостерігається зростання частки депозитів нефінансових корпорацій та фізичних осіб-підприємців. Така динаміка може бути інтерпретована як ознака поживлення ділової активності, збільшення оборотності фінансових ресурсів суб'єктів господарювання та формування резервів ліквідності для підтримки операційної діяльності в умовах високої невизначеності. Водночас це свідчить про підвищення ролі корпоративного сектору у формуванні ресурсної бази банків, що традиційно в українських умовах було сферою домінування домогосподарств. Особливої уваги заслуговують трансформації у строковій структурі депозитів. Одним із найбільш суттєвих результатів дослідження є зростання частки депозитів на вимогу у загальній структурі депозитного портфеля. Ця тенденція відображає зміну поведінкових моделей вкладників, які в умовах підвищених ризиків та нестабільності прагнуть зберегти максимальну ліквідність своїх коштів. Домінування короткострокових і високоліквідних форм заощаджень обмежує можливості банків щодо довгострокового кредитування та інвестиційного фінансування, що, у свою чергу, стримує потенціал економічного зростання.

Водночас встановлено, що строкові депозити залишаються ключовим стабілізуючим елементом депозитного портфеля, особливо у сегменті домогосподарств. Саме фізичні особи формують основну частину довгострокових депозитних зобов'язань банків, що забезпечує відносну передбачуваність структури ресурсної бази. Частка строкових депозитів населення у деякі періоди досягає понад дві третини загального обсягу таких вкладів, що дозволяє банкам здійснювати більш ефективне управління активами та підтримувати ліквідність на належному рівні.

Разом з тим, результати дослідження демонструють, що в сучасних умовах строкові депозити дедалі частіше сприймаються не як інструмент інвестування, а як механізм збереження вартості коштів. Високі темпи інфляції суттєво знижують реальну дохідність депозитних інструментів,

унаслідок чого їх функція накопичення капіталу істотно послаблюється. Це формує структурні обмеження для класичної депозитної моделі банків та знижує інвестиційну привабливість банківських продуктів для населення. Виявлені тенденції мають і важливе системне значення для фінансової стабільності. Зростання частки депозитів на вимогу підвищує ризики одномоментного відтоку ресурсів у разі загострення панічних настроїв на фінансовому ринку. Така структура ресурсної бази об'єктивно ускладнює процеси управління ліквідністю та підвищує залежність банків від дій регулятора і зовнішнього фінансування. У цьому контексті особливого значення набуває роль монетарної політики як інструменту підтримки довіри до банківської системи.

Водночас результати дослідження підтверджують, що депозитний портфель банківської системи України виконує не лише пасивну ресурсну функцію, а виступає індикатором макроекономічних очікувань населення та бізнесу. Перерозподіл коштів між строковими депозитами і коштами на вимогу відображає глибші процеси трансформації фінансової поведінки економічних агентів, що формуються під впливом інфляційних процесів, курсових коливань, змін у грошово-кредитній політиці та воєнно-політичних ризиків.

Отримані результати дозволяють зробити висновок, що депозитний ринок України 2019–2024 знаходиться у фазі структурної адаптації до умов тривалої нестабільності. З одного боку, зростання загальних обсягів депозитів свідчить про збереження базового рівня довіри до банківської системи. З іншого боку, зміна строкової та секторальної структури депозитів відображає посилення обережної, ризикоорієнтованої поведінки вкладників, що орієнтується передусім на ліквідність, а не на прибутковість.

У практичному вимірі результати дослідження мають важливе значення для формування депозитної політики банківських установ. Вони свідчать про необхідність розробки більш гнучких депозитних продуктів, спрямованих на поєднання ліквідності з елементами захисту від інфляційного

знецінення. Окрім того, актуалізується завдання диверсифікації депозитної бази за строками та секторами з метою зниження ризику ліквідності й забезпечення стабільності ресурсної бази.

Результати дослідження підтверджують, що депозитний портфель банківської системи України в сучасних умовах є складною, багатовимірною економічною категорією, яка поєднує в собі ознаки стабільності та підвищеної вразливості. Його еволюція відображає не лише фінансові процеси, а й загальноекономічні трансформації, що відбуваються в умовах воєнної економіки та післякризового відновлення. Отримані висновки можуть бути використані як теоретична та прикладна основа для подальших досліджень депозитного ринку, а також для розробки стратегій управління ресурсною базою банків.

Таким чином, узагальнення результатів наукових досліджень, присвячених динаміці та структурним зрушенням депозитного портфеля банківської системи України у 2019–2024 роках, дозволяє дійти висновку, що трансформації, зафіксовані у 2025 році, мають закономірний, еволюційний характер і є логічним продовженням попередніх тенденцій розвитку депозитного ринку. Виявлені у докризовий та початковий воєнний періоди зміни у строковій, валютній та секторальній структурі депозитів сформували підґрунтя для сучасного стану ресурсної бази банків, що об'єктивно зумовлює необхідність переходу до узагальнюючої оцінки результатів аналізу депозитного ринку України у 2025 році крізь призму виявлених системних викликів і ризиків фінансової стабільності.

Отже, аналіз сучасного стану депозитного ринку України за січень–вересень 2025 року підтверджує його критичну роль у забезпеченні ресурсної бази банківської системи та засвідчує відновлення довіри економічних суб'єктів, що відображено у стійкому позитивному прирості загального обсягу депозитів. Проте, дослідження виявило два ключові структурні виклики, що створюють ризики для фінансової стабільності та обмежують ефективність монетарної трансмісії. По-перше, спостерігається критичне

домінування депозитів на вимогу над строковими вкладками у найбільших секторах: 74% коштів нефінансових корпорацій (НФК) та 66% коштів домашніх господарств (ДГ) зберігаються у високоліквідній формі. Така незбалансованість строковості пасивів є джерелом системного ризику ліквідності для банків, оскільки короткострокові кошти використовуються для фінансування потенційно довших активів (кредитування), що є серйозною перешкодою для відновлення довгострокового інвестиційного циклу. По-друге, незважаючи на загальне домінування національної валюти у депозитному портфелі всіх резидентів (яка зросла до 63,73% у вересні), сектор домашніх господарств зберігає значний коефіцієнт валютизації. Частка іноземної валюти в депозитах населення залишається високою – 37% у вересні 2025 року (сума часток долара США, євро та інших валют). Це свідчить про збереження схильності населення використовувати іноземну валюту як інструмент захисту заощаджень від курсових ризиків. Ця структурна валютизація істотно знижує ефективність політики процентних ставок НБУ у впливі на значну частину грошової маси, ускладнюючи управління ліквідністю та процесом дедоларизації. Таким чином, депозитний ринок, хоча і зростає, зберігає структурну вразливість через високу концентрацію валютних зобов'язань, особливо у сегменті заощаджень фізичних осіб.

Формування депозитного портфеля банківської системи України у 2025 роках є відображенням комплексної взаємодії монетарної політики Національного банку України (НБУ) та високого рівня макроекономічної і геополітичної невизначеності. Аналіз засвідчує, що структура та динаміка депозитів визначаються конфліктом між фінансовим стимулом (дохідністю) і потребою в ліквідності (мінімізацією ризиків). Вирішальний вплив на кількісні та якісні характеристики депозитного портфеля чинять інструменти монетарної політики, які безпосередньо впливають на реальну дохідність заощаджень. Облікова ставка НБУ, зафіксована на рівні 15,5% річних станом на жовтень 2025 року, є ключовим індикатором вартості грошей і потужним

трансмійним каналом впливу на депозитні ставки комерційних банків. Підтримання високої облікової ставки забезпечує стимулювання переведення коштів у гривневі строкові вклади. Цей фактор є визначальним у зростанні загального обсягу та підтримує частку національної валюти на рівні. Висока номінальна дохідність гривневих депозитів нівелює ризики девальвації, особливо в умовах відносно стабільного обмінного курсу. Прогнозоване НБУ зниження інфляції до менше ніж 10% на кінець 2025 року та подальше її таргетування до 5% у 2027 році є критичним для забезпечення позитивної реальної дохідності гривневих заощаджень. Ефективність такої політики прямо корелює зі здатністю банківської системи залучати середньострокові та довгострокові ресурси. Зменшення інфляційних очікувань зміцнює довіру до національної валюти та виступає як фактор дедоларизації депозитного портфеля у майбутній перспективі.

Фактори зовнішнього середовища, передусім повномасштабна військова агресія, справляють домінуючий вплив на строкову структуру депозитів, диктуючи перевагу ліквідності над дохідністю, а високий рівень військової та економічної невизначеності призводить до суттєвого скорочення горизонту планування як для домогосподарств, так і для нефінансових корпорацій. Це підтверджується домінуванням депозитів "на вимогу", частка яких у загальному обсязі депозитів резидентів становить понад 64%. Вибір на користь максимально ліквідних форм зберігання коштів є захисною реакцією вкладників, які прагнуть мати негайний доступ до фінансових ресурсів у разі непередбачуваних обставин. Як наслідок, частка довгострокових депозитів (понад 1 рік) залишається низькою, що створює структурні обмеження для довгострокового кредитування економіки.

Відносна стабілізація обмінного курсу (у діапазоні 41-42 грн/долар США), забезпечена адміністративними заходами та значними обсягами міжнародної допомоги, виступає як стримуючий фактор доларизації. Однак, значна частка депозитів в іноземній валюті відображає інституціоналізований ризик девальвації та є традиційним механізмом хеджування для резидентів.

Помірне послаблення курсу, що прогнозується на 2026 рік, може спричинити зростання попиту на валютні депозити, особливо якщо реальна дохідність гривневих вкладів почне знижуватися. Динаміка реального ВВП (зростання на 0,7% у річному вираженні у Q2~2025\$) вказує на повільне та стримане відновлення економіки. Цей фактор має подвійний вплив на депозитний портфель, а саме стримане економічне зростання обмежує інвестиційну активність бізнесу та споживання, що призводить до накопичення надлишкових коштів на рахунках нефінансових корпорацій, оскільки ці кошти не можуть бути швидко реінвестовані. Також значний приріст депозитів сектору загального державного управління безпосередньо відображає фіскальну політику та надходження значних обсягів зовнішнього фінансування, які зберігаються на рахунках державних органів.

Формування депозитного портфеля у 2025 році характеризується балансом: монетарні стимули НБУ забезпечують його кількісне зростання та підтримують гривневу складову, тоді як геополітичні ризики визначають його якісну (строкову) структуру, утримуючи переважну більшість коштів у високоліквідній та короткостроковій формі. Подальша динаміка портфеля залежатиме від успіху антиінфляційної політики та міри зниження військових ризиків, які мають ключовий вплив на довіру та горизонт фінансового планування резидентів.

2.3. Аналіз депозитних ставок та умов залучення вкладень

Депозитні ставки та умови залучення вкладень є ключовими інструментами формування ресурсної бази банківських установ і водночас важливими чинниками, що визначають фінансову поведінку домогосподарств і бізнесу. В умовах трансформації грошово-кредитної політики, підвищеної інфляції та воєнної нестабільності процентна політика банків набуває особливої ролі як механізм збереження довіри вкладників і

забезпечення стабільності банківської системи. Регуляторний вплив у сфері депозитних ставок здійснюється насамперед через інструменти монетарної політики Національний банк України, зокрема через зміну облікової ставки, операції з ліквідності та валютне регулювання.

Упродовж 2025 року депозитний ринок фізичних осіб в Україні характеризувався помірною висхідною динамікою гривневих ставок та стабільно низьким рівнем дохідності валютних депозитів, що відображало особливості макроекономічного середовища, зумовленого воєнними ризиками, інфляційними процесами та стримувальною монетарною політикою. Аналіз даних Українського індексу ставок за депозитами фізичних осіб (UIRD) за 11 місяців 2025 року показав, що на початку року середні процентні ставки за гривневими депозитами перебували в діапазоні 12,8–13,3% залежно від строку розміщення, що свідчило про відносну стабільність ринку після попередніх циклів коригування грошово-кредитних умов. Упродовж другого та третього кварталів 2025 року спостерігалось поступове зростання дохідності гривневих депозитів, насамперед у сегменті середньострокових та довгострокових вкладів. Найвищі значення були зафіксовані у жовтні–листопаді, коли ставки за депозитами строком 6–9 місяців досягали 14,1–14,3%, а за вкладами строком 12 місяців близько 13,9% річних. Наприкінці 2025 року відбулося певне уповільнення темпів зростання та стабілізація ставок на рівні 13,4–14,0% річних, що свідчило про досягнення відносної рівноваги між попитом і пропозицією депозитних ресурсів. Загальний приріст номінальних процентних ставок упродовж року становив у середньому 0,6–1,2 відсоткового пункту, що відображає зростання вартості залучених ресурсів для банків та посилення конкуренції за кошти населення [47].

З метою кількісного узагальнення виявлених тенденцій та формування цілісного уявлення про еволюцію відсоткової політики банків у 2025 році доцільно перейти до системного аналізу помісячної динаміки середніх ставок за гривневими депозитами фізичних осіб. Саме така деталізація дає змогу

простежити характер змін дохідності депозитних інструментів упродовж року, оцінити швидкість реакції банківського сектору на трансформації грошово-кредитного середовища, а також визначити періоди активізації конкуренції за ресурсну базу. Узагальнені статистичні показники за січень–листопад 2025 року, що представлені в таблиці 2.4, дозволяють об’єктивно оцінити масштаби коливань процентних ставок та підтвердити висновки щодо поступової стабілізації депозитного ринку наприкінці аналізованого періоду.

Таблиця 2.4

Динаміка середніх ставок за гривневими депозитами фізичних осіб за січень–листопад 2025 року

Місяць 2025 року	Середня ставка за гривневими депозитами, % річних	Зміна до попереднього місяця, в.п.
Січень	15,2	–
Лютий	15,0	-0,2
Березень	14,9	-0,1
Квітень	15,1	+0,2
Травень	15,4	+0,3
Червень	16,0	+0,6
Липень	16,3	+0,3
Серпень	16,1	-0,2
Вересень	15,8	-0,3
Жовтень	15,6	-0,2
Листопад	15,4	-0,2

Джерело: сформовано автором на основі даних НБУ [47]

Загалом результати, подані в таблиці, свідчать про стійку тенденцію до поступового підвищення рівня дохідності гривневих депозитів протягом більшої частини 2025 року з подальшою фазою стабілізації наприкінці аналізованого періоду. Найбільш динамічне зростання ставок спостерігалось у сегменті середньо- та довгострокових вкладів, що відображає зусилля банків щодо подовження строковості залучених ресурсів та зниження ризиків короткострокової ліквідності. Фіксація максимальних значень у жовтні–листопаді підтверджує активізацію конкурентної боротьби за кошти

населення, тоді як подальша стабілізація ставок на рівні 13-14% річних свідчить про досягнення відносної рівноваги між попитом і пропозицією на ринку депозитних ресурсів. Отримані результати загалом характеризують гривневі депозити як важливий інструмент збереження заощаджень у 2025 році та підкреслюють посилення ролі процентної політики банків у формуванні їхньої ресурсної бази.

На відміну від гривневих депозитів, депозити у доларах США впродовж 2025 року залишалися малодоходними та характеризувалися незначними коливаннями процентних ставок. Протягом року їх рівень коливався в межах 0,5-1,3% річних залежно від строку, що об'єктивно не забезпечувало вкладникам реального інвестиційного доходу. Подібна ситуація спостерігалася і на ринку депозитів у євро, де середній рівень доходності протягом року переважно не перевищував 0,5% річних (Табл. 2.5).

Таблиця 2.5

**Динаміка середніх ставок за валютними депозитами фізичних осіб
за січень–листопад 2025 року**

Місяць 2025 року	USD, % річних	Зміна до попереднього місяця	EUR, % річних	Зміна до попереднього місяця
Січень	0,62	–	0,45	–
Лютий	0,63	+0,01	0,46	+0,01
Березень	0,66	+0,03	0,47	+0,01
Квітень	0,68	+0,02	0,48	+0,01
Травень	0,70	+0,02	0,49	+0,01
Червень	0,69	-0,01	0,48	-0,01
Липень	0,72	+0,03	0,50	+0,02
Серпень	0,74	+0,02	0,51	+0,01
Вересень	0,75	+0,01	0,52	+0,01
Жовтень	0,77	+0,02	0,53	+0,01
Листопад	0,76	-0,01	0,52	-0,01

Джерело: сформовано автором на основі даних НБУ [47]

Такі значення свідчать про те, що валютні депозити в сучасних умовах виконують насамперед функцію захисту заощаджень від валютних ризиків, а не інструмента примноження капіталу. Водночас вони залишаються

важливими з точки зору диверсифікації заощаджень та зниження ризиків для окремих категорій вкладників.

Загалом динаміка валютних депозитів у 2025 році засвідчила стабільність на низькому рівні, без суттєвих коливань упродовж місяців. Середні ставки за вкладами в доларах та євро залишалися майже незмінними, що підтверджує тенденцію їх використання переважно як інструменту збереження коштів, а не отримання інвестиційного доходу.

Упродовж 2025 року строкова структура депозитних ставок демонструвала класичну залежність рівня дохідності від терміну розміщення коштів. За гривневими депозитами найвищі середні ставки спостерігалися за строками 6–12 місяців, що відображало прагнення банків стимулювати довгострокове залучення ресурсів. Короткострокові депозити (3 місяці) залишалися менш привабливими для вкладників, оскільки їхня дохідність була нижчою на 0,2–0,4 в.п. порівняно з довгими строками. Валютні депозити (USD та EUR) характеризувалися значно нижчим рівнем ставок незалежно від строку. Тут строкова диференціація була мінімальною: різниця між короткими та довгими вкладами становила лише 0,05–0,1 в.п., що свідчить про відсутність суттєвих стимулів для довгострокового розміщення коштів у валюті. Це пояснюється загальною політикою низьких ставок у світовій фінансовій системі та обмеженим попитом на валютні депозити як інвестиційний інструмент.

Таким чином, строкова структура депозитних ставок у 2025 році підтвердила дві ключові тенденції:

- для гривневих депозитів – чітка залежність дохідності від строку, з перевагою довгострокових вкладів;
- для валютних депозитів – відсутність значної строкової диференціації, що робить їх радше засобом збереження коштів, ніж інструментом отримання доходу.

Загалом результати аналізу свідчать, що у 2025 році депозитні ставки в Україні формувалися в умовах обмеженої реальної дохідності гривневих

вкладень та фактичної відсутності інвестиційної привабливості валютних депозитів. За таких умов депозити дедалі більше виконують не інвестиційну, а зберігальну та страхову функцію, що істотно трансформує фінансову поведінку населення. Вкладники орієнтуються передусім на ліквідність і гнучкість розміщення коштів, а не на максимізацію доходу, що узгоджується з виявленим домінуванням депозитів на вимогу у загальній структурі пасивів.

Таким чином, динаміка депозитних ставок у 2025 році відображає адаптацію банківського сектору до умов тривалої макроекономічної нестабільності, стримувальної монетарної політики та підвищених інфляційних ризиків. З одного боку, підвищення номінальних ставок за гривневими депозитами дозволяє частково компенсувати інфляційні втрати вкладників і підтримувати ресурсну базу банків. З іншого боку, збереження низької реальної дохідності обмежує інвестиційний потенціал депозитних ресурсів і створює додаткові виклики для довгострокового кредитування та фінансування відновлення економіки.

У цьому контексті особливого значення набуває аналіз конкретних умов, що пропонуються різними банками на ринку депозитних продуктів. Порівняння ставок та додаткових характеристик депозитів дозволяє оцінити конкурентне середовище, визначити найпривабливіші інструменти для вкладників та зрозуміти, яким чином банки адаптують свої пропозиції до потреб клієнтів і викликів макроекономічної ситуації. Для проведення порівняльного аналізу депозитних продуктів українських банків у 2025 році були визначені чіткі параметри дослідження. Основною умовою виступав строк розміщення коштів, а саме 6 місяців, що дозволяє оцінити середньострокову дохідність та гнучкість банківських пропозицій. Сума депозиту була стандартизована на рівні 100 000 грн, що забезпечує зіставність результатів. Такий набір умов дозволив комплексно оцінити конкурентні переваги різних банківських продуктів та виявити загальні тенденції строкової структури депозитного ринку. Результати представлені в таблиці 2.6.

**10 найкращих депозитних пропозицій для фізичних осіб у гривнях
(станом на 01.12.2025)**

Банк	Продукт	Ставка, % річних	Прибуток за 6 міс, грн	Особливості
МТБ Банк	Зарплатний +	17.05	6 582	Онлайн, дострокове розірвання, продовження
Кредитвест Банк	Класичний Online	17.00	6 563	Онлайн, часткове зняття, продовження
Асвіо Банк	Привабливий	16.80	6 486	Онлайн, часткове зняття, продовження
Європромбанк	Максимум	16.75	6 466	Онлайн, часткове зняття, продовження
Акордбанк	Нові гроші онлайн	16.55	6 389	Онлайн, часткове зняття, продовження
Банк Кредит Дніпро	Надійний через FreeBank	16.50	6 370	Онлайн, часткове зняття, продовження
О.Банк	О.Депозит (+1% бонус)	16.25	6 659	Онлайн, бонус, часткове зняття
Ідея Банк	О.Депозит	16.25	6 274	Онлайн, часткове зняття, продовження
Абанк	Online (FinAwards 2025)	15.80	6 100	Онлайн, часткове зняття, продовження
Глобус Банк	Класичний/Нако пичувальний (+1.6% бонус)	14.00	6 021	Онлайн, бонус, часткове зняття

Джерело: сформовано авторами на основі даних Мінфін [48]

Проведено порівняльний аналіз депозитних продуктів як інструменту оцінки конкурентного середовища банківського сектору України у 2025 році. Для забезпечення об'єктивності порівняння було визначено стандартизовані

умови дослідження: строк розміщення депозиту шість місяців та сума коштів 100000 грн. Такий підхід дозволив оцінити середньострокову дохідність депозитів, гнучкість пропозицій банків та виявити загальні тенденції формування строкової структури депозитного ринку у відповідь на макроекономічні виклики.

Аналіз таблиці 2.6 показав, що банки у 2025 році орієнтовані на високі ставки та цифрові канали обслуговування. Найвищі ставки у 6-місячному сегменті досягали 17,05% річних, при цьому всі продукти передбачали можливість онлайн-оформлення. Більшість банків надавали можливість часткового зняття коштів та пролонгації депозиту, що підвищує гнучкість продуктів і робить їх більш привабливими для клієнтів. Використання бонусних схем, як у випадку O.Bank та Глобус Банку, свідчить про застосування маркетингових інструментів для стимулювання заощаджень населення. Загалом проведений аналіз дозволяє констатувати тенденцію до цифровізації банківських сервісів, підвищення гнучкості депозитних продуктів та активного формування конкурентних переваг на ринку середньострокових депозитів у 2025 році.

У межах порівняльного аналізу депозитних продуктів у національній та іноземній валюті було здійснено окреме дослідження умов розміщення коштів у доларах США (Табл. 2.7).

Для забезпечення зіставності результатів сума депозиту була визначена на рівні 2350 дол. США, що відповідає еквіваленту 100000 грн за офіційним валютним курсом станом на 01.12.2025 (USD 1 = UAH 42,55). Строк розміщення коштів, аналогічно гривневим депозитам, було встановлено на рівні шести місяців, що дозволило здійснити коректне порівняння дохідності валютних та національних заощаджень.

Аналіз таблиці 2.7 свідчить, що рівень дохідності валютних депозитів у 2025 році суттєво поступався гривневим аналогам. Максимальна ставка у сегменті шестимісячних депозитів у доларах США становила 2,5 % річних, що забезпечувало прибуток у межах 23 дол. США за шість місяців.

**10 найкращих депозитних пропозицій для фізичних осіб у доларах США
(станом на 01.12.2025)**

Банк	Продукт	Ставка, % річних	Прибуток за 6 міс, дол	Особливості
Банк Кредит Дніпро	Надійний через FreeBank	2,5	23	Онлайн, часткове зняття, дострокове розірвання, пролонгація
Європромбанк	Капітал	2,5	23	Онлайн, часткове зняття, дострокове розірвання, пролонгація
bank.kd	Вільний + в MyBank365	2,5	23	Онлайн, часткове зняття, дострокове розірвання, пролонгація
Асвіо Банк	Привабливий	2,25	21	Онлайн, часткове зняття, дострокове розірвання, пролонгація
Таскомбанк	Строковий без поповнення	2,0	19	Онлайн, без поповнення, без дострокового зняття
Акордбанк	Пенсійний	2,0	19	Онлайн, часткове зняття, пролонгація
МТБ Банк	Строковий через МТВ360	1,45	13	Онлайн, дострокове розірвання, пролонгація
Юнекс Банк	Максимум	1,25	11	Онлайн, часткове зняття, пролонгація
Сенс Банк	Прибутковий	1,25	11	Онлайн, часткове зняття, пролонгація
Агропросперіс Банк	Класичний +	1,25	11	Онлайн, часткове зняття, пролонгація

Джерело: сформовано автором на основі даних Мінфін [48]

До групи лідерів за рівнем доходності увійшли Банк Кредит Дніпро, Європромбанк та bank.kd, пропозиції яких характеризувалися однаковими умовами прибутковості. Більшість представлених депозитних продуктів

передбачали можливість онлайн-оформлення, дострокового розірвання, пролонгації та часткового зняття коштів, що свідчить про орієнтацію банків на збереження ліквідності клієнтських заощаджень навіть у валютному сегменті. Водночас окремі банки, зокрема Таскомбанк, пропонували жорсткіші умови без можливості поповнення та дострокового зняття, компенсуючи це підвищеним рівнем ставки. Загалом результати дослідження показують, що у 2025 році валютні депозити виконували переважно функцію збереження капіталу, а не його активного примноження. Низький рівень процентних ставок порівняно з гривневими вкладами свідчить про збереження високої вартості ресурсів у національній валюті та орієнтацію банків на стимулювання саме гривневих заощаджень населення. Одночасно простежується стійка тенденція до цифровізації валютних депозитних продуктів та уніфікації їх сервісних характеристик.

Для забезпечення коректного зіставлення з гривневими та доларовими депозитними продуктами було здійснено окремий аналіз умов розміщення коштів у євро. Сума депозиту була стандартизована на рівні 2020 євро, що відповідало еквіваленту 100 000 грн за офіційним валютним курсом станом на 01.12.2025 (EUR 1 = UAH 49,5). Строк залучення коштів, як і в попередніх розрахунках, було встановлено на рівні шести місяців, що забезпечило зіставність рівнів дохідності за всіма валютними сегментами (Табл. 2.8).

Аналіз таблиці 2.8 свідчить, що ринок депозитів у євро у 2025 році характеризувався ще нижчим рівнем дохідності порівняно з доларовими та гривневими вкладами. Максимальна ставка за шестимісячними депозитами у євро становила 2,0% річних, що забезпечувало прибуток лише 15 євро за шість місяців. Лідером за рівнем дохідності виступив Акордбанк, тоді як більшість інших банків пропонували ставки в діапазоні 0,4–1,7% річних.

Практично всі депозитні продукти у євро передбачали можливість онлайн-оформлення, пролонгації, дострокового розірвання та часткового зняття коштів, що свідчить про уніфікацію сервісних характеристик незалежно від валюти вкладу.

**10 найкращих депозитних пропозицій для фізичних осіб у євро
(станом на 01.12.2025)**

Банк	Продукт	Ставка, % річних	Прибуток за 6 міс, євро	Особливості
Акордбанк	Нові гроші онлайн	2,0	15	Онлайн, часткове зняття, дострокове розірвання, пролонгація
Європромбанк	Капітал	1,7	13	Онлайн, часткове зняття, дострокове розірвання, пролонгація
Асвіо Банк	Привабливий	1,5	11	Онлайн, часткове зняття, дострокове розірвання, пролонгація
bank.kd	Вільний + в MyBank365	1,45	11	Онлайн, часткове зняття, дострокове розірвання, пролонгація
Таскомбанк	Строковий без поповнення	1,0	7	Онлайн, без поповнення, без дострокового зняття
Юнекс Банк	Максимум	0,65	6	Онлайн, часткове зняття, пролонгація
МТБ Банк	Строковий через МТВ360	0,55	5	Онлайн, часткове зняття, пролонгація
Альянс Банк	Альянс- депозит	0,5	4	Онлайн, часткове зняття, пролонгація
Глобус Банк	Класичний	0,5	4	Онлайн, часткове зняття, пролонгація
О.Ванк	Класичний	0,4	3	Онлайн, часткове зняття, пролонгація

Джерело: сформовано авторами на основі даних Мінфін [48]

Водночас низький рівень процентної дохідності обмежує привабливість єврових депозитів як інструменту активного інвестування. Загалом результати дослідження дозволяють зробити висновок, що у 2025

році депозити в євро в Україні виконували переважно захисну та заощаджувальну функцію, орієнтовану на мінімізацію валютних ризиків, тоді як функція нарощення капіталу залишалася притаманною переважно гривневому сегменту депозитного ринку. Простежується також стійка тенденція до цифровізації валютних депозитів та стандартизації умов їх обслуговування.

Узагальнення результатів порівняльного аналізу депозитних пропозицій у національній та іноземних валютах у 2025 році дає змогу зробити висновок про чітко диференційовану роль кожного валютного сегмента в структурі заощаджень населення. Гривневі депозити зберегли статус основного інструменту примноження капіталу, що підтверджується найвищим рівнем процентних ставок, які у шестимісячному сегменті сягали понад 17% річних. Високий рівень доходності супроводжувався активною цифровізацією сервісів, використанням бонусних програм, можливістю часткового зняття та пролонгації, що суттєво підвищує привабливість гривневих депозитів для вкладників. Натомість валютні депозити в доларах США та євро у 2025 році виконували переважно функцію збереження капіталу та хеджування валютних ризиків. Максимальні ставки за шестимісячними депозитами у доларах США не перевищували 2,5% річних, а в євро — 2,0% річних, що забезпечувало мінімальний абсолютний приріст доходу порівняно з гривневими вкладеннями. За таких умов валютні депозити не можуть розглядатися як повноцінний інструмент активного інвестування, а використовуються переважно як стабілізаційний елемент у структурі заощаджень.

Спільною рисою для всіх валютних сегментів стала уніфікація умов обслуговування депозитів, що проявляється у домінуванні онлайн-оформлення, можливості пролонгації, часткового зняття коштів та дострокового розірвання договорів. Це свідчить про завершення формування цифрової моделі депозитного обслуговування як нового стандарту функціонування роздрібного банківського ринку.

Загалом проведений аналіз дозволяє констатувати, що у 2025 році депозитний ринок України характеризувався поєднанням високої дохідності гривневого сегмента та низької прибутковості валютних вкладів на тлі зростання гнучкості, цифровізації та посилення конкурентної боротьби між банками. Така структура депозитних пропозицій відображає адаптацію банківського сектору до умов макроекономічної невизначеності, валютних ризиків і зміни фінансової поведінки населення.

Поряд із депозитними продуктами для фізичних осіб, суттєве значення для формування ресурсної бази банківської системи мають кошти суб'єктів господарювання. Депозити юридичних осіб характеризуються іншою економічною природою, що зумовлено відмінностями у фінансовій поведінці бізнесу, обсягах вільної ліквідності, мотивації до заощадження та вимогах до оперативного управління грошовими потоками. На відміну від вкладів населення, бізнес-депозити мають виражену короткострокову спрямованість і виконують передусім функцію тимчасового розміщення вільних коштів, а не довгострокового інвестування. У зв'язку з цим доцільним є окремий аналіз умов розміщення депозитів для юридичних осіб у розрізі валют і строків, що дозволяє глибше оцінити особливості функціонування корпоративного сегмента депозитного ринку у 2025 році.

Проведений аналіз депозитних пропозицій для суб'єктів господарювання у національній валюті 100000 грн на строк шість місяців свідчить про загалом нижчий рівень дохідності порівняно з депозитами для фізичних осіб, що відображає специфіку формування ресурсної бази банків за корпоративними коштами та підвищені вимоги до ліквідності. Діапазон процентних ставок у досліджуваному сегменті коливався від 5,0% до 13,5% річних, що забезпечувало прибутковість у межах від 1931 грн до 5212 грн за піврічний період розміщення коштів. Найвищі показники дохідності були характерні для окремих середніх та малих банків, які формували агресивніші процентні стратегії задля активного залучення корпоративних ресурсів (Табл. 2.9).

Депозитні пропозиції для бізнесу в гривні на 6 місяців (на 01.12.2025)

Банк	Продукт	Ставка, %	Прибуток 6 міс, грн	Особливості
Ідея Банк	Класичний	13,5	5 212	Онлайн, часткове зняття, дострокове розірвання, пролонгація
Асвіо Банк	Оптимальний для бізнесу	13,0	5 019	Онлайн, часткове зняття, дострокове розірвання, пролонгація
МТБ Банк	Депозитна лінія (MTV Office)	12,6	4 864	Онлайн, часткове зняття, дострокове розірвання, пролонгація
Акордбанк	Симфонія	12,5	4 826	Онлайн, часткове зняття, дострокове розірвання, пролонгація
Агропросперіс Банк	Строковий	12,5	4 826	Онлайн, часткове зняття, дострокове розірвання, пролонгація
Таскомбанк	Строковий (без дострокового повернення)	11,75	4 536	Онлайн, без дострокового повернення
Комінбанк	Депозитна лінія без розірвання	11,5	4 440	Онлайн, без дострокового розірвання
ПУМБ	Стандартний онлайн	11,0	4 246	Онлайн, часткове зняття, дострокове розірвання, пролонгація
ProCredit Bank	Строковий	11,0	4 246	Онлайн, часткове зняття, дострокове розірвання, пролонгація
Абанк	Строковий без дострокового повернення	10,5	4 053	Онлайн, без дострокового повернення

Джерело: сформовано автором на основі даних Мінфіну [48]

Водночас банки з великою часткою ринку демонстрували стриманішу процентну політику, що супроводжувалося істотно нижчим рівнем прибутковості за бізнес-депозитами. Така диференціація ставок відображає різну потребу банків у короткостроковому фондінгу та різний рівень «ризик-апетиту».

Суттєвою особливістю депозитів для бізнесу у 2025 році є високий рівень уніфікації сервісних характеристик. Переважна більшість продуктів передбачала можливість онлайн-оформлення, часткового зняття коштів, пролонгації та, в окремих випадках, дострокового розірвання договору. Разом з тим підвищені процентні ставки нерідко супроводжувалися жорсткішими умовами щодо обмеження дострокового повернення коштів, що свідчить про прагнення банків мінімізувати ризики раптового вилучення корпоративних ресурсів.

Окреслені особливості гривневих депозитів для бізнесу формують підґрунтя для подальшого аналізу валютного сегмента корпоративних заощаджень. В умовах макроекономічної нестабільності, валютних коливань та зростання значення диверсифікації фінансових ризиків дедалі більшої актуальності набуває використання депозитів у доларах США як інструменту збереження вартості капіталу підприємств. У цьому контексті доцільним є дослідження процентних ставок, дохідності та умов розміщення коштів у валютних депозитах для юридичних осіб, що дозволяє здійснити комплексну оцінку конкурентного середовища та визначити роль доларових вкладів у структурі депозитного портфеля банків у 2025 році (Табл. 2.10).

Проведений аналіз депозитних пропозицій у доларах США на строк 6 місяців свідчить про загалом низький рівень дохідності валютних вкладів у банківській системі України у 2025 році. Максимальні процентні ставки зафіксовано на рівні 2,5% річних, що забезпечує прибутковість лише 23 дол. США за піврічний період при сумі вкладення 2350 дол. США (еквівалент 100000 грн).

Депозитні пропозиції для бізнесу в доларах на 6 місяців (на 01.12.2025)

Банк	Продукт	Ставка, %	Прибуток 6 міс., USD	Особливості
Bank.KD	Вільний + (MyBank365)	2,5	26	Онлайн-оформлення, часткове зняття, дострокове розірвання, продовження
Європромбанк	Капітал	2,5	26	Онлайн-оформлення, часткове зняття, дострокове розірвання, продовження
Банк Кредит Дніпро	Надійний (FreeBank)	2,5	26	Онлайн-оформлення, часткове зняття, дострокове розірвання, продовження
Асвіо Банк	Привабливий	2,25	23	Онлайн-оформлення, часткове зняття, дострокове розірвання, продовження
Таскомбанк	Строковий (TAS2U)	2,0	21	Онлайн-оформлення, без поповнення та дострокового розірвання
Акордбанк	Пенсійний	2,0	21	Онлайн-оформлення, часткове зняття, дострокове розірвання, продовження
МТБ Банк	Строковий (МТБ360)	1,45	15	Онлайн-оформлення, часткове зняття, дострокове розірвання, продовження
Юнекс Банк	Максимум	1,25	13	Онлайн-оформлення, часткове зняття, дострокове розірвання, продовження

Сенс Банк	Прибутковий	1,25	13	Онлайн-оформлення, часткове зняття, дострокове розірвання, пролонгація
Агропросперіс Банк	Класичний +	1,25	13	Онлайн-оформлення, часткове зняття, дострокове розірвання, пролонгація

Джерело: сформовано автором на основі даних Мінфіну [48]

Переважає більшість банківських установ пропонує ставки в діапазоні 1,25–2,0%, що зумовлює обмежену інвестиційну привабливість валютних депозитів. Така ситуація пояснюється збереженням стабільної валютної позиції банків, низьким попитом на валютні ресурси з боку кредитного ринку та орієнтацією вкладників переважно на гривневі інструменти з вищим рівнем доходності. Водночас значною перевагою більшості представлених депозитів є їхня висока ліквідність, що проявляється у можливості онлайн-оформлення, часткового зняття коштів, дострокового розірвання та автоматичної пролонгації.

Аналіз доларових депозитів для бізнесу демонструє обмежену прибутковість та високу ліквідність, що відображає прагнення банків забезпечити баланс між доходністю та ризиком валютних вкладень. У подальшому дослідженні доцільно розглянути депозити в євро, які, аналогічно до доларових, виступають інструментом диверсифікації корпоративних ресурсів та захисту від валютних коливань. Порівняння ставок, прибутковості та умов розміщення коштів у євро дозволяє повніше оцінити валютну політику банків та визначити пріоритети підприємств у формуванні депозитного портфеля на міжнародних фінансових умовах.

Аналіз доларових депозитів для бізнесу демонструє обмежену прибутковість та високу ліквідність, що відображає прагнення банків забезпечити баланс між доходністю та ризиком валютних вкладень. У

подальшому дослідженні доцільно розглянути депозити в євро, які, аналогічно до доларових, виступають інструментом диверсифікації корпоративних ресурсів та захисту від валютних коливань. Порівняння ставок, прибутковості та умов розміщення коштів у євро дозволяє повніше оцінити валютну політику банків і визначити пріоритети клієнтів у формуванні портфеля на міжнародних фінансових умовах (Табл. 2.11).

Таблиця 2.11

Депозитні пропозиції для бізнесу в євро на 6 місяців (на 01.12.2025)

Банк	Продукт	Ставка, % річних	Прибуток за 6 міс, EUR	Особливості
Акордбанк	Нові гроші онлайн	2.0	15	Онлайн, часткове зняття, дострокове розірвання, пролонгація
Європромбанк	Капітал	1.7	13	Онлайн, часткове зняття, дострокове розірвання, пролонгація
Асвіо Банк	Привабливий	1.5	11	Онлайн, часткове зняття, дострокове розірвання, пролонгація
bank.kd	Вільний +	1.45	11	Онлайн, часткове зняття, дострокове розірвання, пролонгація
Таскомбанк	Строковий без поповнення	1.0	7	Онлайн, часткове зняття, дострокове розірвання, пролонгація
Юнекс Банк	Максимум	0.65	6	Онлайн, часткове зняття, дострокове розірвання, пролонгація

МТБ Банк	Строковий через МТВ360	0.55	5	Онлайн, часткове зняття, дострокове розірвання, пролонгація
Альянс Банк	Альянс-депозит	0.5	4	Онлайн, часткове зняття, дострокове розірвання, пролонгація
Глобус Банк	Класичний	0.5	4	Онлайн, часткове зняття, дострокове розірвання, пролонгація
О.Банк	Класичний	0.4	3	Онлайн, часткове зняття, дострокове розірвання, пролонгація

Джерело: сформовано автором на основі даних Мінфіну [48]

Аналіз депозитів для бізнесу у валюті євро свідчить про суттєве зниження процентних ставок порівняно з гривневими вкладами, що відповідає загальній практиці ринку та знижує валютні ризики для банків. Найвищі ставки на рівні 2% річних пропонували Акордбанк, що відображає прагнення банків забезпечити конкурентну дохідність при одночасному збереженні фінансової стабільності. Переважна більшість продуктів передбачала можливість онлайн-оформлення, часткового зняття коштів, пролонгації та дострокового розірвання депозиту, що демонструє високий рівень уніфікації корпоративних банківських сервісів. Загалом, євро-депозити для бізнесу виступають інструментом збереження капіталу та диверсифікації валютних ризиків за відносно низької прибутковості у порівнянні з гривневими вкладами.

Аналіз депозитних продуктів для корпоративних клієнтів у 2025 році демонструє чітку диференціацію за валютами та рівнем прибутковості. Гривневі депозити залишаються найбільш привабливими з точки зору

дохідності, пропонуючи ставки на рівні 10–13,5% річних, що забезпечує відчутний фінансовий ефект для компаній у короткостроковій перспективі. При цьому банки активно уніфікують сервісні характеристики депозитів, надаючи можливість онлайн-оформлення, часткового зняття коштів, пролонгації та, у більшості випадків, дострокового розірвання договору. Високі ставки за гривневими вкладками часто супроводжуються жорсткішими умовами щодо дострокового повернення коштів, що свідчить про прагнення банків мінімізувати ризики раптового вилучення корпоративних ресурсів.

Депозити в доларах США демонструють значно нижчі процентні ставки (1,1–2,5% річних), що обумовлено валютними ризиками та загальною тенденцією зниження прибутковості валютних вкладів. Найвигідніші пропозиції забезпечували банки з високим рівнем сервісу та надійністю, а структуровані можливості дострокового розірвання та часткового зняття коштів зберігаються у більшості продуктів. Аналогічну тенденцію спостерігаємо і для депозитів в євро, де ставки перебувають у діапазоні 0,2–2% річних. Незважаючи на низьку прибутковість, євро-депозити виконують важливу функцію збереження капіталу та диверсифікації валютних ризиків для бізнесу.

Загалом, депозитні продукти для корпоративних клієнтів у 2025 році характеризуються високим рівнем уніфікації умов та сервісу, при цьому ключовим фактором вибору залишається баланс між прибутковістю та ліквідністю, залежно від обраної валюти. Гривневі депозити переважно орієнтовані на отримання високого прибутку, тоді як валютні – на збереження та стабілізацію фінансових ресурсів підприємств.

Проведений аналіз депозитного ринку України у 2025 році демонструє чіткі закономірності у структурі та динаміці банківських вкладів як для фізичних, так і для юридичних осіб. Для населення характерне поступове зростання дохідності гривневих депозитів, особливо у середньостроковому та довгостроковому сегменті, що відображає адаптацію банків до монетарної політики НБУ та реакцію на макроекономічні умови. Водночас валютні

депозити (долар та євро) залишаються менш прибутковими, виконуючи функцію збереження капіталу та хеджування валютних ризиків.

Депозити для бізнесу у 2025 році демонструють високу уніфікацію сервісних характеристик: онлайн-оформлення, пролонгація, часткове зняття коштів та, за умов високої ставки, обмежене дострокове розірвання договору. При цьому гривневі вклади для корпоративних клієнтів забезпечують максимальну прибутковість, тоді як валютні депозити орієнтовані на збереження фінансових ресурсів та диверсифікацію валютних ризиків.

Загалом, депозитні продукти в Україні у 2025 році відображають баланс між прибутковістю та ліквідністю, чітко сегментовані за валютами та типами клієнтів, а також демонструють поступову стандартизацію сервісних умов. Це свідчить про зростаючу стабільність банківської системи та її здатність забезпечувати ефективне акумулювання фінансових ресурсів, одночасно реагуючи на потреби різних категорій вкладників.

2.4. Оцінка ризиків функціонування депозитного ринку

Депозитний ринок є фундаментальним елементом банківської системи, відіграючи ключову роль у акумуляції фінансових ресурсів як фізичних осіб, так і корпоративного сектору [49]. Залучені кошти виступають джерелом фінансування кредитної діяльності банків, підтримки ліквідності та забезпечення стабільності фінансової системи загалом. У зв'язку з цим, ефективне функціонування депозитного ринку має не лише економічне, але й системне значення для макроекономічної стабільності та розвитку національної економіки [50].

Водночас діяльність депозитного ринку супроводжується широким спектром ризиків, що виникають як унаслідок внутрішніх операційних процесів банків, так і під впливом зовнішніх макроекономічних, політичних та регуляторних чинників. Серед них особливої уваги потребують кредитні

ризика, ліквідні ризики, процентні ризики, валютні ризики та ризики, пов'язані з довірою вкладників. Недооцінка або неправильне управління такими ризиками може призвести до зниження фінансової стійкості банків, втрати довіри клієнтів та системних порушень у функціонуванні банківської системи. У сучасних умовах, коли фінансові ринки характеризуються високою динамікою та нестабільністю, а макроекономічне середовище залишається мінливим, питання систематичної оцінки ризиків депозитного ринку набуває особливої актуальності. Комплексний підхід до ідентифікації, аналізу та класифікації ризиків дозволяє не лише забезпечити безпеку банківських операцій, але й сформуванню ефективної стратегії управління депозитним портфелем, оптимізуючи баланс між прибутковістю та ризиком. Таким чином, оцінка ризиків функціонування депозитного ринку виступає невід'ємним елементом сучасного банківського управління, що забезпечує стабільність фінансового сектору та підтримку економічної безпеки країни в цілому. Вона передбачає систематичне вивчення факторів, які впливають на поведінку вкладників та банківських установ, а також розробку методичних підходів до прогнозування та мінімізації можливих негативних наслідків.

Оцінка ризиків функціонування депозитного ринку передбачає детальне розуміння різноманітних загроз, здатних впливати на стабільність банківських установ і фінансової системи загалом. Однією з ключових категорій є кредитний ризик, що виникає у разі неможливості вкладників або контрагентів виконати свої фінансові зобов'язання перед банком, або ж у разі невиконання самим банком зобов'язань перед клієнтами.

Такий ризик безпосередньо впливає на ліквідність установи та її здатність забезпечувати стабільну роботу, а також може спричинити ланцюгові ефекти у фінансовій системі в цілому. У сучасних умовах, коли економічні цикли стають більш мінливими, управління кредитним ризиком набуває особливої значущості, оскільки навіть незначні порушення платоспроможності клієнтів можуть трансформуватися у системні загрози для депозитного ринку [51; 52].

Ліквідний ризик виступає наступним критично важливим елементом оцінки стабільності депозитного сегменту. Він проявляється у ситуаціях, коли банк не в змозі своєчасно виконати вимоги вкладників щодо повернення депозитів, що може стати джерелом кризової ситуації та втрати довіри до установи. Невиконання таких вимог часто провокує панічні настрої серед клієнтів і створює ефект доміно у фінансовій системі, що підкреслює необхідність підтримки достатніх резервів ліквідності та ефективних механізмів управління грошовими потоками.

Сучасні дослідження підтверджують, що ліквідні ризики є однією з основних причин системних криз у банківському секторі, а їх мінімізація потребує комплексного підходу до планування депозитного портфеля та управління активами банку [53].

Процентний ризик, пов'язаний із коливаннями ринкових ставок, є ще одним визначальним фактором стабільності депозитного ринку. Зміни процентних ставок впливають на здатність банків забезпечувати привабливу дохідність депозитних продуктів, водночас підтримуючи фінансову стійкість. Якщо банк не здатен швидко адаптувати ставки до ринкових умов, це може призвести до відтоку коштів вкладників та зниження конкурентоспроможності установи. В умовах підвищеної волатильності фінансових ринків процентний ризик набуває особливої значущості і потребує застосування інструментів хеджування та прогнозного аналізу динаміки ставок [54].

Валютний ризик виникає у контексті депозитів у іноземній валюті і проявляється через коливання обмінного курсу національної валюти. Зміни валютного курсу впливають на реальну дохідність депозитів, їх привабливість для вкладників і здатність банку підтримувати конкурентні умови на ринку. Для ефективного управління валютним ризиком банки застосовують як фінансові інструменти хеджування, так і диверсифікацію валютного портфеля, що дозволяє мінімізувати потенційні збитки від коливань курсів [55; 56].

Ризик ринкової кон'юнктури формується під впливом економічної та політичної нестабільності, інфляційних процесів, зміни монетарної політики Національного банку України та інших макроекономічних факторів. Він безпосередньо впливає на обсяги залучених депозитів і поведінку вкладників, створюючи додаткову невизначеність у плануванні ресурсів банку. Нестабільна економічна ситуація може стимулювати скорочення депозитних залишків, збільшення відтоку коштів та підвищення витрат на залучення нових ресурсів, що робить управління ризиком ринкової кон'юнктури одним із пріоритетних завдань банківського менеджменту [57].

Репутаційний ризик є особливо чутливим для депозитного ринку, оскільки пов'язаний із довірою вкладників. Втрата репутації банку через негативні новини, фінансові скандали або несприятливу публічність може призвести до масового вилучення депозитів, створюючи кризову ситуацію навіть у стабільно функціонуючих установах. Управління репутаційним ризиком передбачає не лише контроль внутрішніх процесів і комунікацій, але й формування прозорої політики щодо клієнтів та суспільства загалом. В сучасних умовах, коли інформаційний простір швидко реагує на будь-які негативні сигнали, підтримка репутації стає критичним елементом забезпечення стабільності депозитного ринку та довіри до банківської системи в цілому [58].

Цей комплекс ризиків демонструє, що ефективне функціонування депозитного ринку можливе лише за умови системного підходу до ідентифікації, оцінки та управління усіма категоріями загроз. Їхнє взаємопереплетіння створює мультифакторний контекст, у якому кожна група ризиків здатна посилювати ефект інших, що підкреслює необхідність комплексних методик аналізу та превентивних заходів для забезпечення стабільності банківської системи.

Для оцінки ризиків функціонування депозитного ринку застосовується комплекс методів, що включає як кількісні, так і якісні підходи, дозволяючи забезпечити всебічний аналіз стабільності банківських установ та фінансової

системи загалом. Кількісні методи ґрунтуються на використанні статистичних і математичних інструментів, що дозволяють оцінити фактичні зміни та тенденції у структурі депозитного портфеля банку. До таких методів належить статистичний аналіз динаміки депозитного портфеля, який передбачає виявлення закономірностей зростання або скорочення депозитів за різними сегментами клієнтів, зокрема фізичними особами, підприємствами та іншими категоріями вкладників. Завдяки цьому аналізу стає можливим визначити ключові джерела формування ресурсної бази банку, оцінити ефективність залучення депозитів та передбачити потенційні зміни в поведінці клієнтів у відповідь на макроекономічні та ринкові чинники. Одним із важливих кількісних інструментів є стрес-тестування ліквідності та процентної політики банку. Цей метод передбачає моделювання різних сценаріїв, у яких відбувається масове вилучення депозитних коштів вкладниками або відбуваються різкі зміни ринкових процентних ставок. Проведення стрес-тестів дозволяє оцінити, наскільки фінансова установа здатна підтримувати свою ліквідність у кризових умовах, виявити вразливі точки депозитного портфеля та визначити необхідні резерви для забезпечення стабільної роботи банку. Стрес-тестування також надає можливість оцінити вплив процентних ризиків на доходи та зобов'язання банку, що є особливо важливим у періоди підвищеної волатильності фінансових ринків. Аналіз валютного ризику виступає наступним ключовим компонентом оцінки депозитного ринку, особливо для банків, що активно працюють із депозитами у іноземній валюті. Цей метод дозволяє оцінити вплив коливань обмінного курсу на реальну дохідність депозитних активів та на конкурентоспроможність банку на валютному ринку. Для цього застосовуються як історичні дані щодо курсових коливань, так і прогностичні моделі, що дозволяють передбачити потенційні втрати або прибутки при зміні валютних умов. Аналіз валютного ризику дає змогу банку оптимізувати валютну структуру депозитного портфеля та запроваджувати ефективні заходи хеджування, що мінімізують негативний вплив зовнішніх факторів.

Крім кількісних методів, важливе місце займають якісні підходи, що передбачають оцінку внутрішніх і зовнішніх факторів, здатних впливати на стабільність депозитного ринку. Одним із таких методів є SWOT-аналіз депозитного портфеля, який дозволяє систематизувати сильні та слабкі сторони внутрішніх процесів банку, а також визначити зовнішні загрози і можливості, що формуються під впливом макроекономічних та політичних чинників. Проведення SWOT-аналізу сприяє формуванню стратегічних рекомендацій щодо підвищення ефективності управління депозитами, оптимізації ресурсної бази та мінімізації потенційних ризиків, створюючи основу для комплексного управління банківськими ризиками.

Таким чином, поєднання кількісних та якісних методів оцінки ризиків дозволяє забезпечити всебічне та системне розуміння потенційних загроз функціонуванню депозитного ринку, визначити найбільш уразливі точки діяльності банків, а також сформуванню ефективних превентивних та адаптаційних заходів для забезпечення стабільності фінансової системи. Системне застосування зазначених методів є ключовим для прийняття обґрунтованих управлінських рішень і підвищення надійності депозитної політики банківських установ.

Національний депозитний ринок України відзначається високим ступенем чутливості до змін макроекономічної ситуації та геополітичних ризиків, що визначає особливості функціонування банківської системи та формує специфічний профіль ризиків для депозитного сектору. Основними ризиковими факторами, які впливають на стабільність депозитного ринку, є волатильність обмінного курсу національної валюти, що безпосередньо впливає на привабливість депозитів у гривні та іноземній валюті, а також на реальну дохідність вкладників. Різкі коливання курсу гривні здатні змінювати структуру депозитного портфеля, спонукаючи клієнтів до перерозподілу коштів між валютами або до їх вилучення, що підвищує ризик ліквідності для банків.

Ще одним значущим фактором є рівень інфляції та зміни ключової ставки Національного банку України. Зростання інфляції призводить до зниження реальної доходності депозитів, що може стимулювати вкладників до пошуку альтернативних фінансових інструментів або до скорочення обсягів депозитів. Зміни ключової ставки НБУ, у свою чергу, впливають на процентні ставки за депозитами та кредитами, що безпосередньо позначається на привабливості банківських продуктів та на загальній стійкості фінансової установи. Взаємодія цих економічних показників формує динамічне середовище, в якому банки повинні оперативного коригувати свою депозитну політику. Коливання темпів економічного зростання та доходів населення також є важливим фактором ризику.

У періоди економічної нестабільності або сповільнення економічного розвитку спостерігається зниження платоспроможності населення, що негативно впливає на обсяг залучених депозитів. Такі зміни стимулюють банки до підвищення ефективності управління ресурсами та перегляду стратегій залучення коштів клієнтів, зокрема через модифікацію депозитних продуктів та умов їх обслуговування.

Політична нестабільність і ризику військових конфліктів формують додаткову невизначеність для учасників депозитного ринку. Поширення негативних інформаційних сигналів, загроза воєнних дій або зміни в державному регулюванні здатні викликати підвищену плинність депозитів, масове вилучення коштів та зростання потреби у підтримці ліквідності банків. В умовах високого рівня політичних ризиків банкам необхідно впроваджувати превентивні механізми управління ризиками та забезпечувати постійний моніторинг макроекономічних і геополітичних факторів.

Таким чином, наведені фактори свідчать про необхідність комплексного підходу до моніторингу і управління депозитним ринком, що передбачає постійне оцінювання макроекономічних і геополітичних ризиків, адаптацію депозитних продуктів до мінливих умов та впровадження превентивних заходів для забезпечення фінансової стійкості банків.

Мінімізація ризиків депозитного ринку є ключовим елементом управління банківською діяльністю, оскільки забезпечує стабільність фінансової установи та довіру вкладників. Для зменшення впливу потенційних загроз банки застосовують комплекс взаємопов'язаних заходів, що дозволяють управляти ризиками на різних рівнях та адаптувати діяльність до змін макроекономічного та ринкового середовища.

Одним із найважливіших інструментів зменшення ризиків є диверсифікація депозитного портфеля за термінами розміщення та валютами. Такий підхід дозволяє знизити концентрацію ризику, пов'язаного з масовим вилученням коштів або коливаннями обмінного курсу, а також забезпечує більш рівномірний розподіл фінансових потоків. Диверсифікація сприяє підвищенню стійкості банку до потенційних фінансових шоків та створює умови для підтримки стабільної ліквідності. Значну роль у забезпеченні безпеки депозитів відіграє система страхування вкладів, реалізована, зокрема, через Фонд гарантування вкладів фізичних осіб. Впровадження страхових механізмів дозволяє зменшити ризик втрати коштів вкладниками в разі фінансових труднощів банку, підвищує довіру населення до банківської системи та створює додатковий буфер безпеки, що знижує ймовірність панічних настроїв та масового вилучення депозитів.

Адаптивне управління процентними ставками є ще одним ефективним заходом для зменшення ризиків. Регулювання ставок за депозитами відповідно до ринкових умов дозволяє банкам підтримувати привабливість депозитних продуктів, уникати відтоку коштів вкладників та зменшувати вплив процентного ризику на фінансову стабільність. Застосування таких механізмів передбачає постійний моніторинг ринкової кон'юнктури та швидке реагування на зміни в економічному середовищі.

Для забезпечення своєчасного виконання зобов'язань перед вкладниками банки підтримують високий рівень ліквідності, використовуючи власні резерви, а також механізми залучення міжбанківських кредитів. Наявність достатніх резервів ліквідності дозволяє

зменшити ризик неплатоспроможності та підвищує стійкість банківської установи навіть у випадку масового вилучення депозитів або зовнішніх економічних шоків.

Регулярний моніторинг макроекономічних показників, поведінки вкладників та тенденцій ринку є невід'ємною складовою системи управління ризиками. Аналіз цих даних дозволяє прогнозувати потенційні загрози, вчасно коригувати депозитну політику та приймати обґрунтовані управлінські рішення для збереження фінансової стійкості.

Комплексне застосування зазначених методів дозволяє банкам не лише підвищити стійкість своїх депозитних портфелів, а й зміцнити довіру вкладників, що є критичним фактором для забезпечення стабільності депозитного ринку та підтримки ефективного функціонування фінансової системи в цілому.

Проведений аналіз депозитного ринку України дозволяє зробити висновок, що його стабільність визначається комплексом взаємопов'язаних ризикових факторів, які включають кредитний, ліквідний, процентний, валютний, ринковий та репутаційний ризики. Кожен із цих видів загроз здатен окремо або у взаємодії з іншими впливати на фінансову стійкість банківських установ, формуючи мультифакторне середовище ризиків. Динаміка макроекономічних показників, коливання обмінного курсу, рівень інфляції, зміни ключової ставки НБУ, економічне зростання, доходи населення, політична нестабільність і конкуренція на банківському ринку виступають додатковими зовнішніми чинниками, що підсилюють або модифікують вплив внутрішніх ризиків на депозитний портфель.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ЗАЛУЧЕННЯ КОШТІВ НА ДЕПОЗИТНІ ВКЛАДИ БАНКІВСЬКИМИ УСТАНОВАМИ

3.1. Планування та прогнозування депозитної бази банку

Місце депозитної бази у формуванні ресурсного потенціалу банку є фундаментальним компонентом теоретико-методологічної бази банківської діяльності, оскільки саме через депозитні операції банки акумулюють значну частину своїх пасивних ресурсів. Ресурсний потенціал банку, за визначенням, включає усі фінансові та матеріальні засоби, що забезпечують його здатність виконувати функції фінансового посередника та реалізовувати активні операції, зокрема кредитування, інвестування та операційну діяльність загалом. Ці ресурси представлені як власними джерелами, так і залученими зобов'язаннями, серед яких значну частку складають депозитні рахунки фізичних і юридичних осіб, що відображено у класичних підходах до структурування ресурсної бази банку.

Депозитна база виступає центральним елементом пасивів банківського балансу, забезпечуючи їм ліквідність, стабільність фінансування та основу для реалізації активних банківських операцій. Ефективна організація депозитної діяльності сприяє не лише збільшенню обсягів наявних ресурсів, але й оптимізації їх строкової та валютної структури, що є критично важливим для підтримки ліквідності та платоспроможності фінансової установи. Ефективне здійснення депозитної політики надзвичайно важливе для банківських установ, оскільки залучає фінансові ресурси і цим самим сприяє збільшенню рівня прибутку та збереження конкурентоспроможності [59].

На рівні формування ресурсного потенціалу депозитна база належить до найбільш пріоритетних джерел, оскільки в умовах конкурентного ринку банківських послуг саме обсяг і якість залучених депозитів визначають

можливості банку щодо мобілізації фінансових ресурсів. Депозитні кошти забезпечують базис для покриття потреб у фінансуванні кредитних та інвестиційних операцій, що, у свою чергу, визначає стратегічну спроможність банку розширювати свою діяльність та підвищувати конкурентоспроможність. Такий підхід підтверджується сучасними дослідженнями, які розглядають пріоритетність джерел залучення депозитів як основу для зміцнення ресурсної бази фінансових установ [60].

Важливо також відзначити, що роль депозитної бази не обмежується лише обсягом залучених коштів, але стосується й формування довгострокових відносин з клієнтами та управління структурою пасивів. Структура депозитного портфеля, включно з короткостроковими та строковими вкладками, має безпосередній вплив на здатність банку планувати свої фінансові потоки, адаптуватися до змін кон'юнктури ринку та знижувати ризики ліквідності. Таким чином, депозитна база виступає не лише джерелом фінансових ресурсів, а й механізмом реалізації стратегічного управління ресурсним потенціалом банківської установи [61].

Планування депозитної бази банківської установи виступає важливою складовою частиною загальної системи банківського планування та управління пасивними ресурсами, оскільки воно визначає цільові орієнтири щодо мобілізації залучених коштів, формування їх структури та оптимізації використання у активних операціях. Головною метою планування депозитної бази є забезпечення достатнього обсягу та стійкості депозитних ресурсів для підтримання платоспроможності, ліквідності та фінансової стійкості банку в поточних та перспективних періодах. Це включає встановлення кількісних та якісних параметрів щодо обсягів прийнятих депозитів, строкових профілів, валютної структури та умов їх залучення з урахуванням внутрішніх стратегічних цілей банку та умов ринкового середовища. Водночас планування депозитної бази спрямоване на оптимізацію структури пасивів у відповідності до потреб у фінансуванні активних операцій, зменшення собівартості ресурсів та підвищення конкурентоспроможності банківської

установи серед інших фінансових інститутів. Такий підхід до планування депозитної бази дозволяє встановлювати цільові показники, що відповідають стратегічним пріоритетам діяльності банку та забезпечують стабільність функціонування у динамічних економічних умовах.

Оптимізаційні заходи щодо депозитної бази стають необхідною реакцією банківської практики на трансформацію фінансового середовища, що характеризується підвищеною волатильністю ринків, зростанням конкуренції за ресурси та посиленням вимог до ліквідності й капіталізації. У цих умовах неефективна структура депозитної бази або надмірна залежність від дорогих джерел фінансування призводить до зростання середньої вартості коштів банку, зниження маржі та підвищення ризику ліквідності під час шоків попиту на кошти. Отже, оптимізація депозитної бази розглядається як інструмент зниження фінансових витрат, підвищення стабільності фондування та посилення довгострокової стійкості банківської установи, що підтверджується сучасними аналітичними дослідженнями у сфері управління депозитами.

Необхідність оптимізації обґрунтовується також роллю депозитів як ключового елемента ресурсного потенціалу банку, а саме через ефективну депозитну політику забезпечується оптимальне співвідношення між строковою структурою пасивів і потребами в фінансуванні активних операцій. Розробка та впровадження комплексних заходів, зокрема диференціація депозитних продуктів, таргетовані програми лояльності та механізми управління строковою трансформацією дозволяють зменшити невідповідність між активами та пасивами, підвищити прогнозованість грошових потоків і, як наслідок, знизити ризики ліквідності. Підтвердженням практичної ефективності таких підходів слугують дослідження, що показують позитивний вплив комплексного управління депозитами на прибутковість та ліквідну позицію банків.

У сучасних умовах управлінське обґрунтування оптимізації депозитної бази має спиратися на поєднання кількісних і якісних інструментів аналізу:

історичний аналіз патернів притоків і відтоків, сегментація вкладників за поведінковими та економічними ознаками, моделювання чутливості портфеля до зміни процентних умов і макроекономічних шоків, а також регулярне проведення сценарних стрес-тестів і оцінки вартості фондування. Такий підхід дозволяє не лише виявити резерви для зниження витрат на ресурси та підвищення частки «стабільних» депозитів, але й інтегрувати показники ефективності (KPI) в систему управління банком — зокрема витрати на фондування, коефіцієнти покриття ліквідністю і метрики концентрації ризиків. На рівні національної системи важливість цієї задачі підсилюється тим, що масові перебудови депозитної структури можуть мати макроекономічні наслідки, зокрема через трансмісію до кредитної активності та економічного зростання [62].

Отже, оптимізація депозитної бази не повинна розглядатися як одноразовий операційний крок, а як стратегічна складова управління балансом банку, що поєднує продуктові інновації, аналітичну роботу з поведінкою клієнтів і інституційні механізми управління ризиками. Її практична реалізація підвищує стійкість фондування, знижує вартість ресурсів і створює умови для більш передбачуваної кредитної трансформації, що в підсумку укріплює конкурентні позиції установи й сприяє стабільності банківської системи в цілому.

Логічним продовженням обґрунтування необхідності оптимізації депозитної бази є визначення цілей та пріоритетів планування депозитних ресурсів банківської установи, оскільки саме через систему планування забезпечується практична реалізація депозитної політики та досягнення стратегічних орієнтирів розвитку банку. Планування депозитних ресурсів виступає ключовим елементом управління пасивами, що спрямований на формування достатнього, стабільного та економічно ефективного обсягу залучених коштів з урахуванням поточних і перспективних потреб банку в ресурсах. У цьому контексті депозитні ресурси розглядаються не лише як кількісна характеристика, а як структурований фінансовий інструмент, якість

якого визначає рівень ліквідності, фінансової стійкості та конкурентоспроможності банківської установи.

Однією з базових цілей планування депозитних ресурсів є забезпечення стабільності фондування банку шляхом формування прогнозованих і диверсифікованих джерел залучення коштів. Стабільність депозитної бази дозволяє банку зменшити залежність від кон'юнктурних коливань фінансового ринку та зовнішніх джерел запозичень, що особливо актуально в умовах макроекономічної нестабільності та підвищених ризиків ліквідності. Планування у цьому аспекті орієнтоване на досягнення оптимального співвідношення між строковими та поточними депозитами, а також на збалансування частки коштів різних груп вкладників, що знижує концентраційні ризики та ймовірність раптового відтоку ресурсів.

Важливим пріоритетом планування депозитних ресурсів є оптимізація вартості залучених коштів з метою підтримання достатнього рівня процентної маржі та загальної прибутковості банківської діяльності. У процесі планування враховується вплив процентної політики на поведінку вкладників, еластичність попиту на депозитні продукти та конкурентні умови на ринку банківських послуг. Раціональне поєднання депозитних інструментів із різним рівнем дохідності та строковості дозволяє мінімізувати середньозважену вартість ресурсів без втрати їх привабливості для клієнтів, що сприяє підвищенню ефективності управління банком.

Планування депозитних ресурсів також підпорядковується цілям узгодження пасивних операцій з активною діяльністю банку, насамперед з кредитною політикою. Забезпечення відповідності строків і обсягів залучених депозитів потребам у фінансуванні активів є необхідною умовою зниження ризику ліквідності та ризику строкової трансформації.

У цьому зв'язку пріоритетом виступає формування такої структури депозитного портфеля, яка дозволяє банку підтримувати безперервність кредитного процесу, виконувати зобов'язання та дотримуватися нормативних вимог регулятора щодо ліквідності і достатності капіталу.

Окреме значення в системі планування депозитних ресурсів має орієнтація на довгострокові стратегічні цілі розвитку банківської установи. Планування депозитної бази інтегрується з корпоративною стратегією банку, маркетинговою політикою та системою управління ризиками, що дозволяє враховувати очікувані зміни в поведінці клієнтів, розвиток цифрових каналів залучення коштів і можливі макроекономічні сценарії. Такий підхід забезпечує адаптивність депозитної політики та підвищує здатність банку своєчасно реагувати на зміни зовнішнього середовища без втрати стійкості.

Отже, цілі та пріоритети планування депозитних ресурсів банківської установи формуються як взаємопов'язана система, спрямована на забезпечення стабільності фондування, оптимізацію вартості ресурсів, узгодження пасивів з активними операціями та підтримання стратегічної стійкості банку. Реалізація цих пріоритетів створює підґрунтя для ефективного управління депозитною базою та підсилює роль депозитного планування як одного з ключових інструментів фінансового менеджменту в сучасному банку.

Логічний перехід від визначення цілей і пріоритетів планування депозитних ресурсів до аналізу внутрішніх резервів їх зростання зумовлений тим, що будь-які стратегічні орієнтири депозитної політики потребують практичного підкріплення реальними можливостями банківської установи. Сформульовані цілі планування визначають бажаний стан і параметри депозитної бази, однак їх досягнення залежить від наявних внутрішніх ресурсів, організаційних спроможностей та ефективності управлінських рішень. У цьому контексті аналіз внутрішніх резервів зростання депозитної бази виступає необхідним етапом, який дозволяє оцінити, наскільки поточна структура депозитів, клієнтська база, продуктова лінійка та внутрішні бізнес-процеси відповідають поставленим цілям, а також виявити потенціал для їх реалізації без надмірного залучення зовнішніх джерел фінансування.

Аналіз внутрішніх резервів зростання депозитної бази банку є важливою складовою комплексного оцінювання ресурсного потенціалу

фінансової установи, оскільки саме внутрішні чинники визначають здатність банку не лише підтримувати існуючі обсяги залучених коштів, а й створювати передумови для їх подальшого приросту в умовах конкурентного середовища. Окрім зовнішніх факторів (макроекономічна кон'юнктура, регуляторні вимоги), внутрішні резерви формуються завдяки ефективному управлінню депозитною політикою, що включає оцінку конкурентоспроможності депозитних продуктів, рівня процентних ставок, якості обслуговування та маркетингових стратегій банку. Ці елементи разом визначають привабливість банку для вкладників і впливають на їхню схильність зберігати кошти саме в цій установі, що є ключовою передумовою для стабільного зростання депозитної бази. Такий підхід до аналізу депозитної діяльності підтверджується концепціями, згідно з якими банківські депозити залишаються основним джерелом ресурсів і їх зростання залежить не лише від зовнішніх умов, а й від внутрішніх рішень.

У межах внутрішнього аналізу зростання депозитної бази велике значення має дослідження поведінкових характеристик клієнтської бази банку, зокрема оцінка реакції різних сегментів вкладників на зміни умов депозитних продуктів. Це включає аналіз чутливості депозитних потоків до процентних ставок, строкових умов розміщення коштів, доступності та якості цифрових каналів залучення коштів.

Крім того, внутрішній аналіз резервів зростання депозитної бази охоплює оцінювання організаційних і технологічних аспектів діяльності банку, що безпосередньо впливають на залучення депозитних ресурсів. До таких аспектів належать ефективність системи управління клієнтськими відносинами, маркетингові заходи щодо просування депозитних продуктів, а також оптимізація операційних процесів, що забезпечують зручність та швидкість обслуговування вкладників. Сучасні підходи до депозитної політики мають включати комплексні механізми стимулювання лояльності клієнтів через адаптацію продуктів до їхніх потреб, що створює внутрішні резерви для стабільного приросту депозитів навіть у складних ринкових

умовах. Такий підхід сприяє формуванню довгострокових відносин з вкладниками та зменшенню ризику раптових відтоків коштів.

Нарешті, аналіз внутрішніх резервів зростання депозитної бази передбачає оцінку ризиків, пов'язаних із депозитною діяльністю, та здатності банку управляти цими ризиками. Необхідно визначити потенційні джерела внутрішніх ризиків, такі як дисбаланс між строками активів і пасивів, неадекватна структура процентних ставок, недостатня диверсифікація продуктів та сегментів вкладників, а також організаційні слабкі місця у процесах залучення коштів. Ефективне управління цими чинниками є важливою складовою забезпечення стабільного зростання депозитної бази, оскільки дозволяє мінімізувати негативний вплив внутрішніх ризиків і створює передумови для збалансованого розвитку ресурсної бази банку.

Загалом, аналіз внутрішніх резервів зростання депозитної бази банку має базуватися на комплексному вивченні поведінкових, організаційних і ризик-орієнтованих аспектів депозитної діяльності. Це включає оцінювання чутливості депозитних потоків до управлінських рішень, ефективності технологічних і маркетингових практик, а також структурного аналізу ризиків, що разом формують внутрішній потенціал для стабільного та прогнозованого зростання депозитної бази в умовах сучасного середовища.

Аналіз внутрішніх резервів дозволяє ідентифікувати чинники, що можуть впливати на приріст депозитів, однак саме прогнозування забезпечує переведення якісних висновків у вимірювані параметри, необхідні для фінансового планування та управління ліквідністю. У цьому контексті економіко-статистичні методи виступають інструментом, який поєднує результати внутрішнього аналізу з практичними завданнями планування, даючи змогу оцінити можливі сценарії динаміки депозитної бази та використати їх для обґрунтування управлінських рішень у сфері депозитної політики банку.

Прогнозування обсягів депозитів на основі економіко-статистичних методів є важливою складовою сучасної банківської аналітики та планування

ресурсної бази, оскільки дозволяє враховувати як історичні тенденції, так і вплив ключових факторів на майбутню динаміку депозитних потоків. У наукових джерелах наголошується, що застосування економіко-математичних і статистичних методів, зокрема регресійного аналізу, часових рядів та моделей залежностей, є обґрунтованим підходом до формування якісних прогнозів для таких показників, як обсяг депозитів, ліквідність чи інші фінансові параметри діяльності банку. Зокрема, регресійне моделювання дозволяє оцінити взаємозв'язок між обсягами депозитів та такими детермінантами, як процентні ставки, макроекономічні умови або поведінка клієнтів, що формує базу для прогнозних оцінок на майбутні періоди.

З точки зору методології, аналіз часових рядів є одним із класичних економіко-статистичних інструментів прогнозування, що широко використовується у фінансовому менеджменті для оцінювання майбутніх значень показників на основі історичних даних. У банківській практиці динаміка депозитних обсягів може бути представленою як часовий ряд, і для прогнозування цього ряду застосовують методи екстраполяції, ковзного середнього, авторегресійні моделі (AR, ARIMA), комбіновані моделі (ARIMA-ANN) та інші підходи, здатні відобразити сезонні коливання, тенденції й циклічні компоненти. Економіко-статистичні моделі на основі часових рядів дозволяють ідентифікувати закономірності минулого, які з певною імовірністю можуть бути застосовані до майбутніх періодів, що є важливим для прогнозування обсягів депозитів у плануванні ліквідності та ресурсів банку [63; 64].

У межах економіко-математичного моделювання істотне місце займає побудова економетричних функцій залежності обсягів депозитів від регресорів, таких як процентні ставки за депозитами, ставки за кредитами, рівень доходів населення, інфляція та інші макро- та мікрофінансові змінні. Дослідження, присвячені побудові економетричних моделей пропозиції депозитів, демонструють, що такі моделі можуть бути достатньо адекватними та точними у визначенні впливу окремих факторів на обсяг

депозитних ресурсів, що робить їх корисними інструментами прогнозування в банківській діяльності. Застосування цих моделей у практиці дозволяє не лише оцінити майбутні обсяги депозитів, але й аналізувати чутливість депозитного портфеля до змін економічних умов, що сприяє підвищенню ефективності стратегічного планування [65; 66; 68].

Разом з тим, ефективність прогнозування обсягів депозитів багато в чому залежить від якості вхідних даних, коректності обраних моделей та адекватності їх параметрів. У наукових роботах підкреслюється, що поєднання різних класів економіко-статистичних методів, наприклад, поєднання регресійних моделей із аналізом часових рядів або моделей перемикання дозволяє підвищити точність прогнозів і краще відобразити складну динаміку поведінки депозитних потоків. Такий підхід є особливо важливим в умовах нестабільного економічного середовища, де традиційні моделі можуть мати обмежену прогностичну силу без врахування нелінійних ефектів і структурних змін. Таким чином, прогнозування обсягів депозитів на основі економіко-статистичних методів є теоретично обґрунтованим і практично значущим етапом у системі планування депозитних ресурсів банку. Економетричні моделі, аналіз часових рядів та інші статистичні підходи дозволяють не лише визначити ймовірні значення майбутніх обсягів депозитів, а й оцінити вплив різних факторів на ці показники, що є важливим для прийняття управлінських рішень щодо формування стабільної та прогнозованої депозитної бази.

Таким чином, економіко-статистичні методи прогнозування обсягів депозитів і сценарне моделювання структури депозитної бази виступають взаємодоповнюючими інструментами управління ресурсами банку. Якщо економетричні моделі та аналіз часових рядів дозволяють оцінити ймовірні обсяги депозитів і вплив окремих факторів на їх динаміку, то сценарне прогнозування забезпечує якісний аналіз структури депозитної бази у різних макроекономічних умовах та допомагає формувати адаптивну політику фондування. Поєднання цих підходів дозволяє банку не лише підвищити

точність прогнозів, а й забезпечити стійкість і прогнозованість депозитної бази, враховуючи зовнішні економічні чинники та внутрішні параметри діяльності установи.

Сценарне прогнозування структури депозитної бази з урахуванням макроекономічних чинників є одним із ключових інструментів стратегічного управління ресурсами банківської установи, оскільки дозволяє не лише прогнозувати обсяги залучених коштів, а й оцінювати їх якісну структуру у різних економічних умовах [69]. Основна мета такого підходу полягає у формуванні адаптивної депозитної політики, яка забезпечує стійкість фінансування, зниження ризиків ліквідності та оптимізацію вартості ресурсів у контексті змін макроекономічного середовища. Таке планування дозволяє банку моделювати вплив різноманітних зовнішніх факторів таких як темпи інфляції, зміни облікової ставки центрального банку, коливання валютного курсу, макропоказники економічного зростання та рівень безробіття на поведінку вкладників та структуру депозитів [70; 71]. Сценарне прогнозування передбачає побудову декількох можливих сценаріїв розвитку макроекономічної ситуації та їхньої взаємодії із внутрішніми параметрами банку. Зокрема, для кожного сценарію визначаються очікувані обсяги депозитів, їх строкова структура (короткострокові, середньострокові та довгострокові депозити), валютна складова та сегментна структура за типами вкладників (фізичні особи, корпоративні клієнти, державні органи). Такий підхід дозволяє оцінити потенційні зміни у поведінці клієнтів за різних макроекономічних умов та визначити, які резерви внутрішньої організаційної та маркетингової політики можна використати для стабілізації депозитної бази.

Особливе значення сценарного прогнозування полягає в управлінні ризиками ліквідності та процентного ризику [72]. Зміна макроекономічних умов, наприклад, підвищення облікової ставки або зростання інфляції, може впливати на попит клієнтів на короткострокові та довгострокові депозити, що, у свою чергу, змінює строкову структуру ресурсної бази банку. Сценарне

моделювання дозволяє заздалегідь оцінити наслідки таких змін та підготувати відповідні управлінські рішення: коригування депозитних ставок, зміни умов продуктів, таргетовані програми лояльності або розширення каналів залучення коштів. Це підвищує адаптивність банку і зменшує ймовірність раптових відтоків депозитів, забезпечуючи стабільність фондування навіть у кризових умовах.

Методологічно сценарне прогнозування базується на поєднанні економіко-статистичних моделей і сценарного аналізу. Застосовуються регресійні моделі, аналіз часових рядів, моделі VAR та ARIMA для оцінки базової динаміки депозитів, які потім коригуються відповідно до різних макросценаріїв розвитку економіки. Це дозволяє враховувати як внутрішні фактори банку (структура продуктів, клієнтська база, маркетингові програми), так і зовнішні ризики, що виникають унаслідок змін у макроекономічному середовищі. Такий комбінований підхід забезпечує високу точність прогнозів і дає змогу приймати обґрунтовані стратегічні рішення щодо структури депозитної бази.

Крім того, сценарне прогнозування є важливим інструментом для підтримки стратегічного планування та бюджетування банку. Прогнозні сценарії дозволяють розраховувати очікувану ліквідність, оцінювати потребу у залученні зовнішніх ресурсів, визначати допустимий рівень процентних ставок за депозитами та планувати ефективне використання внутрішніх резервів. Це сприяє більшій прозорості управлінських рішень і дозволяє банку зберігати фінансову стійкість у разі реалізації будь-якого із сценаріїв, а також забезпечує основу для моніторингу та коригування депозитної політики у відповідь на зміни економічного середовища.

Отже, сценарне прогнозування структури депозитної бази з урахуванням макроекономічних чинників дозволяє банкам інтегрувати внутрішні можливості з зовнішніми ризиками, забезпечує адаптивність депозитної політики та підвищує ефективність управління ресурсною базою. Це робить його критично важливим інструментом для забезпечення

стабільності фондування, оптимізації структури пасивів та підтримки стратегічної стійкості банківської установи в умовах динамічного економічного середовища.

Таким чином, сценарне прогнозування структури депозитної бази з урахуванням макроекономічних чинників дозволяє банкам інтегрувати внутрішні можливості з зовнішніми ризиками, забезпечує адаптивність депозитної політики та підвищує ефективність управління ресурсною базою, що робить його критично важливим інструментом для забезпечення стабільності фондування, оптимізації структури пасивів та підтримки стратегічної стійкості банківської установи в умовах динамічного економічного середовища [73; 74]. Водночас використання результатів такого прогнозування в управлінні ліквідністю та ризиками перетворює кількісні й якісні оцінки ресурсної бази на практичні управлінські рішення. Прогнозні моделі, що враховують внутрішні резерви банку, поведінку вкладників та макроекономічні чинники, забезпечують основу для планування грошових потоків, визначення потреби у ліквідних активах та оптимізації структури пасивів, що дозволяє зменшити ймовірність дефіциту ліквідності, уникнути необхідності термінових залучень коштів за високими ставками та ефективно управляти строковою трансформацією активів і пасивів.

Використання результатів прогнозування депозитної бази в управлінні ліквідністю та ризиками банку є критично важливим елементом сучасного фінансового менеджменту, оскільки дозволяє банківській установі перетворювати кількісні та якісні оцінки ресурсної бази на практичні управлінські рішення. Прогнозні моделі, що враховують внутрішні резерви банку, поведінку вкладників та макроекономічні чинники, забезпечують основу для планування грошових потоків, визначення потреби у ліквідних активах та оптимізації структури пасивів. Наукові дослідження підкреслюють, що точне прогнозування депозитів дозволяє банку зменшити ймовірність дефіциту ліквідності, уникнути необхідності термінових

залучень коштів за високими ставками та ефективно управляти строковою трансформацією активів і пасивів.

Одним із ключових напрямів використання результатів прогнозування є управління ліквідністю. Прогнозні дані дозволяють визначати очікувані притоки та відтоки депозитів за різними сегментами та строками, що дає змогу формувати достатній запас ліквідних активів і планувати розміщення короткострокових ресурсів. Це, у свою чергу, дозволяє банку підтримувати нормативні коефіцієнти ліквідності, ефективно розподіляти ресурси між активними операціями і мінімізувати ризик тимчасового дефіциту коштів. Сценарне прогнозування додатково дозволяє оцінити, як макроекономічні шоки, наприклад, коливання облікової ставки або кризові зміни валютного курсу вплинуть на структуру депозитів і відповідно на потреби банку у ліквідності.

Крім управління ліквідністю, результати прогнозування депозитної бази активно застосовуються для управління ризиками банку. Прогнозні сценарії дозволяють оцінити потенційні ризики відтоку коштів, концентрації депозитів у окремих сегментах або строкових групах, а також вплив зміни процентних ставок на поведінку вкладників. Використання цих даних у системі управління ризиками дозволяє розробляти превентивні заходи: коригувати депозитні ставки, впроваджувати таргетовані програми лояльності, змінювати умови продуктів або переглядати структуру залучення коштів. Такий підхід сприяє зменшенню ймовірності ліквіднісних і процентних шоків, підвищує стабільність фондування та забезпечує більш прогнозовану фінансову стійкість банку.

Використання прогнозних результатів також дозволяє інтегрувати управління депозитною базою з загальною стратегією банку, включно з кредитною політикою та управлінням капіталом. Прогнозні дані слугують основою для визначення допустимого рівня ризиків, планування обсягів кредитування та забезпечення відповідності нормативним вимогам регулятора щодо ліквідності і капіталу. У науковій літературі

підкреслюється, що інтеграція прогнозування депозитної бази з системою управління ризиками та ліквідністю підвищує ефективність планування та сприяє адаптивності банку у відповідь на зовнішні та внутрішні зміни.

Отже, використання результатів прогнозування депозитної бази в управлінні ліквідністю та ризиками банку забезпечує не лише підвищення фінансової стійкості та стабільності фондування, а й створює основу для стратегічного управління ресурсами. Це дозволяє банку ефективно балансувати між ризиком і дохідністю, забезпечувати виконання нормативних вимог, планувати кредитну активність і підтримувати довгострокову конкурентоспроможність у динамічному середовищі.

У підрозділі 3.1 було обґрунтовано доцільність системного підходу до оптимізації депозитної бази банківської установи як ключового елемента забезпечення ліквідності, фінансової стійкості та ефективності управління ресурсами в умовах нестабільного економічного середовища. Визначено цілі та пріоритети планування депозитних ресурсів, розкрито значення аналізу внутрішніх резервів їх зростання, а також доведено важливість застосування економіко-статистичних і сценарних методів прогнозування обсягів і структури депозитної бази з урахуванням макроекономічних чинників. Показано, що результати прогнозування є необхідною інформаційною основою для управління ліквідністю та ризиками банку і створюють передумови для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Отримані висновки логічно підводять до необхідності практичної реалізації окреслених підходів через використання маркетингових та фінансових інструментів залучення депозитів.

3.2. Маркетингові та фінансові інструменти залучення депозитів

Удосконалення депозитної політики банку в сучасних умовах розглядається як один із ключових напрямів підвищення ефективності

залучення коштів і зміцнення ресурсної бази банківської установи. Депозитна політика виступає інтегрованим елементом загальної стратегії банку, оскільки поєднує фінансові, маркетингові та ризик-орієнтовані підходи до формування пасивів. Її ефективність визначається здатністю банку забезпечувати стабільний приплив депозитних ресурсів за прийнятною вартістю, підтримуючи при цьому достатній рівень ліквідності та фінансової стійкості в умовах змінного економічного середовища.

Необхідність удосконалення депозитної політики зумовлена посиленням конкуренції між банківськими установами за кошти клієнтів, зміною поведінки вкладників, зростанням ролі цифрових каналів залучення ресурсів, а також підвищеними вимогами регулятора до управління ризиками та ліквідністю. За таких умов традиційні підходи до депозитної діяльності втрачають ефективність, що вимагає перегляду принципів формування депозитних продуктів, процентної політики та системи взаємодії з клієнтами. Удосконалення депозитної політики має бути спрямоване не лише на нарощення обсягів залучених коштів, але й на покращення їх якісної структури з точки зору строковості, стабільності та диверсифікації джерел.

Важливим аспектом удосконалення депозитної політики є її орієнтація на узгодження інтересів банку та вкладників. З одного боку, банк зацікавлений у мінімізації вартості ресурсів і зниженні ризиків відтоку коштів, з іншого клієнти очікують конкурентних умов розміщення депозитів, надійності та зручності обслуговування. Досягнення такого балансу можливе шляхом впровадження гнучкої процентної політики, диференціації депозитних продуктів залежно від строків, сум і сегментів клієнтів, а також розвитку програм лояльності та персоналізованих пропозицій. Це дозволяє підвищити привабливість депозитної пропозиції та сформувати довгострокові відносини з вкладниками.

Удосконалення депозитної політики також передбачає активне використання аналітичних інструментів для оцінки ефективності залучення коштів і прогнозування поведінки вкладників. Інтеграція результатів

прогнозування депозитної бази, сценарного аналізу та оцінки внутрішніх резервів зростання в процес прийняття управлінських рішень дозволяє банку своєчасно адаптувати депозитну стратегію до змін ринкової кон'юнктури. Такий підхід сприяє підвищенню керованості депозитних потоків, зниженню ризиків ліквідності та забезпечує більш стійке фіндування активних операцій.

Оптимізація процентної політики є одним із ключових фінансових інструментів стимулювання депозитних вкладень і водночас важливою складовою удосконалення депозитної політики банку. Процентна ставка за депозитами безпосередньо впливає на рішення вкладників щодо розміщення коштів, обсяги залучених ресурсів і строковість депозитів, а тому виступає одним із головних важелів управління депозитною базою. У сучасних умовах підвищеної конкуренції та чутливості клієнтів до дохідності фінансових інструментів оптимізація процентної політики повинна забезпечувати баланс між привабливістю депозитних продуктів для вкладників і економічною доцільністю їх залучення для банку.

Необхідність оптимізації процентної політики зумовлена також її впливом на середньозважену вартість депозитних ресурсів і, відповідно, на фінансовий результат банківської діяльності. Надмірне підвищення депозитних ставок може призводити до зростання витрат на фіндування та звуження процентної маржі, тоді як занижені ставки знижують конкурентоспроможність банку на депозитному ринку та провокують відтік коштів. У цьому контексті оптимізація процентної політики передбачає встановлення таких рівнів ставок, які дозволяють стимулювати приплив депозитів без порушення фінансової рівноваги банку, що потребує техніко-економічного обґрунтування з урахуванням ринкових і внутрішніх факторів.

Техніко-економічне обґрунтування оптимізації процентної політики базується на аналізі еластичності депозитного попиту щодо змін процентних ставок, оцінці структури депозитного портфеля та прогнозуванні впливу процентних рішень на обсяги і строковість залучених коштів. Застосування

економіко-математичних моделей дозволяє оцінити, як зміна ставок впливатиме на притік депозитів у різних сегментах клієнтів, а також на загальну вартість ресурсної бази. Такий підхід дає змогу визначити оптимальний рівень ставок, за якого досягається максимальний ефект стимулювання депозитних вкладень за мінімальних додаткових витрат для банку.

Важливим напрямом оптимізації процентної політики є її диференціація залежно від строків розміщення депозитів, сум вкладень і категорій клієнтів. Диференційований підхід дозволяє банку стимулювати залучення більш стабільних довгострокових депозитів, зменшувати концентрацію короткострокових ресурсів і підвищувати прогнозованість грошових потоків. Крім того, використання гнучких процентних механізмів, таких як прогресивні ставки, бонуси за пролонгацію або поєднання депозитів з іншими банківськими продуктами, сприяє підвищенню лояльності клієнтів і зменшенню ризику дострокового вилучення коштів.

Отже, оптимізація процентної політики як фінансового інструменту стимулювання депозитних вкладень є складним багатофакторним процесом, що потребує аналітичного та економічно обґрунтованого підходу. Її ефективна реалізація дозволяє банку не лише нарощувати обсяги депозитної бази, але й покращувати її якісну структуру, знижувати ризики ліквідності та забезпечувати стабільність фінансових результатів. Це підтверджує доцільність розгляду процентної політики як одного з ключових інструментів підвищення ефективності залучення депозитних ресурсів у межах удосконалення депозитної політики банку.

Додатково слід зазначити, що техніко-економічне обґрунтування в межах удосконалення депозитної політики не повинно обмежуватися виключно оптимізацією процентної політики, а має охоплювати й інші фінансові та маркетингові інструменти стимулювання депозитних вкладень. Зокрема, економічної оцінки потребують витрати на розробку й упровадження нових депозитних продуктів, програм лояльності, цифрових

сервісів залучення коштів, а також організаційні зміни, пов'язані з розширенням каналів взаємодії з клієнтами. У цьому контексті техніко-економічне обґрунтування дозволяє визначити доцільність інвестування ресурсів банку в ті чи інші інструменти залучення депозитів шляхом порівняння очікуваного приросту депозитної бази з додатковими фінансовими витратами та ризиками.

Особливу роль техніко-економічне обґрунтування відіграє при оцінці ефективності диференціації депозитних продуктів і впровадження нефінансових стимулів залучення коштів. Аналіз економічної доцільності таких заходів передбачає оцінювання впливу змін умов депозитів на обсяги залучених ресурсів, середній строк їх розміщення та рівень стабільності депозитної бази. Це дозволяє банку обґрунтувати вибір оптимальної комбінації фінансових і нефінансових стимулів, мінімізувати непродуктивні витрати та підвищити ефективність депозитної політики в цілому.

Таким чином, техніко-економічне обґрунтування оптимізації депозитної політики має комплексний характер і виступає інструментом прийняття зважених управлінських рішень щодо використання різних механізмів залучення депозитних ресурсів. Його застосування забезпечує узгодженість між стратегічними цілями банку, фінансовими можливостями та очікуваними результатами від реалізації маркетингових і фінансових заходів, що сприяє підвищенню ефективності формування депозитної бази та загальної фінансової стійкості банківської установи.

Розширення інструментарію депозитної політики вимагає доповнення фінансових механізмів стимулювання залучення коштів клієнтоорієнтованими рішеннями, спрямованими на врахування реальної поведінки вкладників. Процентна політика формує економічні умови розміщення депозитів, однак остаточний вибір клієнта визначається сукупністю нематеріальних факторів, серед яких вагоме місце посідають зручність користування продуктом, гнучкість умов, рівень довіри до банку та суб'єктивне сприйняття вигідності пропозиції. У зв'язку з цим підвищення

ефективності залучення депозитних ресурсів потребує розвитку депозитних продуктів, орієнтованих на поведінкові особливості різних груп вкладників, що дозволяє поєднати економічну доцільність депозитної політики з практичними мотиваційними чинниками клієнтських рішень.

Розвиток депозитних продуктів з урахуванням поведінкових особливостей вкладників є логічним продовженням удосконалення депозитної політики банку, оскільки ефективність залучення коштів значною мірою визначається не лише рівнем процентних ставок, а й тим, наскільки депозитні продукти відповідають очікуванням, мотивації та фінансовій поведінці клієнтів. У сучасних умовах вкладники приймають рішення про розміщення коштів, керуючись сукупністю факторів, серед яких важливу роль відіграють сприйняття надійності банку, гнучкість умов депозиту, доступність коштів, зручність обслуговування та інформаційна прозорість. Урахування цих аспектів дозволяє банку формувати більш привабливі та конкурентоспроможні депозитні продукти.

Поведінкові особливості вкладників проявляються у різній чутливості до процентних ставок, схильності до ліквідності або, навпаки, до довгострокового заощадження, а також у відмінностях між сегментами клієнтів за рівнем доходів, фінансової грамотності та досвіду користування банківськими послугами. З цієї точки зору розвиток депозитних продуктів передбачає сегментацію клієнтської бази та адаптацію умов депозитів до специфіки окремих груп вкладників. Наприклад, для консервативних клієнтів актуальними є класичні строкові депозити з фіксованою ставкою, тоді як для більш активних вкладників доцільно пропонувати продукти з можливістю часткового зняття коштів, поповнення або гнучкого управління строками.

Важливим напрямом розвитку депозитних продуктів є врахування психологічних чинників прийняття фінансових рішень, зокрема схильності вкладників до уникнення ризику, ефекту «якоря» процентної ставки та орієнтації на прості й зрозумілі умови розміщення коштів. Запровадження прозорих механізмів нарахування доходу, чітко сформульованих умов

договорів і зрозумілих комунікацій з клієнтами сприяє підвищенню довіри до банку та зменшенню ймовірності дострокового вилучення депозитів. Крім того, використання бонусних механізмів за пролонгацію депозитів або за тривале співробітництво дозволяє впливати на поведінку вкладників у напрямі формування більш стабільної депозитної бази.

Розвиток депозитних продуктів з урахуванням поведінкових особливостей вкладників тісно пов'язаний із цифровізацією банківських послуг. Застосування дистанційних каналів обслуговування, мобільних застосунків та персоналізованих пропозицій на основі аналізу клієнтських даних дозволяє банку оперативніше реагувати на зміну поведінки вкладників і підвищувати рівень їх залученості. Це не лише знижує операційні витрати банку, але й створює додаткові стимули для утримання клієнтів та нарощення депозитних вкладень.

Отже, розвиток депозитних продуктів з урахуванням поведінкових особливостей вкладників є важливим інструментом підвищення ефективності депозитної політики банку. Орієнтація на клієнтоцентричний підхід, сегментацію вкладників і використання поведінкових чинників у процесі формування депозитних продуктів дозволяє банку не лише збільшувати обсяги залучених коштів, але й покращувати якість структури депозитної бази, підвищуючи її стабільність та прогнозованість у довгостроковій перспективі.

Подальше підвищення ефективності розвитку депозитних продуктів із урахуванням поведінкових особливостей вкладників тісно пов'язане з активним використанням цифрових каналів обслуговування та онлайн-депозитів у процесі залучення ресурсів. Сучасні вкладники дедалі частіше орієнтуються на швидкість, доступність і зручність здійснення фінансових операцій, що зумовлює зростання ролі дистанційних банківських сервісів у формуванні депозитної бази. Практичний досвід банків свідчить, що впровадження онлайн-депозитів дозволяє значно розширити клієнтську аудиторію, підвищити мобільність залучення коштів і зменшити залежність

від фізичної мережі відділень. Використання цифрових каналів у депозитній діяльності сприяє спрощенню процесу відкриття та обслуговування депозитів, що позитивно впливає на поведінку вкладників і знижує бар'єри для прийняття рішень щодо розміщення коштів. Мобільні додатки та інтернет-банкінг забезпечують клієнтам цілодобовий доступ до депозитних продуктів, можливість швидкого вибору умов, пролонгації депозитів і контролю за нарахуванням доходу. Такий рівень сервісу підвищує задоволеність клієнтів і сприяє зростанню їх лояльності, що безпосередньо впливає на стабільність депозитної бази.

Особливістю цифрових інструментів залучення депозитів є те, що більшість із них не потребує окремого техніко-економічного обґрунтування, оскільки базуються на вже існуючій цифровій інфраструктурі банку та мають відносно низькі граничні витрати на впровадження. Практика банківського сектору демонструє, що онлайн-депозити часто супроводжуються спрощеними умовами, автоматизованими процесами обслуговування та додатковими нематеріальними перевагами для клієнтів, що робить їх ефективним інструментом нарощення депозитної бази без істотного зростання витрат. Крім того, цифрові канали створюють можливості для персоналізації депозитних пропозицій на основі аналізу клієнтських даних, що дозволяє банку оперативніше реагувати на зміни поведінки вкладників і адаптувати умови депозитів до їхніх індивідуальних потреб. Використання push-повідомлень, індивідуальних пропозицій та спрощених механізмів оформлення депозитів підвищує ймовірність повторних вкладень і пролонгації депозитів, що сприяє формуванню більш стабільної та прогнозованої депозитної бази.

Таким чином, використання цифрових каналів та онлайн-депозитів є важливим практичним напрямом удосконалення депозитної політики банку, який доповнює розвиток депозитних продуктів з урахуванням поведінкових особливостей вкладників. Поєднання клієнтоорієнтованих продуктів із сучасними цифровими інструментами залучення ресурсів дозволяє банку

підвищити ефективність депозитної діяльності, зміцнити конкурентні позиції та забезпечити стале зростання ресурсної бази без значних додаткових витрат.

Подальше посилення ефективності використання цифрових каналів залучення депозитів тісно пов'язане з активізацією маркетингових комунікацій та впровадженням програм лояльності, спрямованих на утримання вкладників і стабілізацію депозитної бази. За умов високої конкуренції на ринку банківських послуг саме якість та системність комунікацій з клієнтами визначають рівень їх поінформованості, довіри та готовності до довгострокового співробітництва з банком. Маркетингові інструменти дозволяють не лише привертати увагу до депозитних продуктів, але й формувати стійкі відносини з вкладниками, що має ключове значення для забезпечення прогнозованості депозитних потоків.

Маркетингові комунікації у депозитній діяльності банку виконують функцію інформаційної підтримки та поведінкового впливу на клієнтів. Регулярне інформування вкладників через цифрові канали про умови депозитів, можливості пролонгації, додаткові переваги або зміни на фінансовому ринку сприяє зниженню рівня невизначеності та підвищенню довіри до банку. Персоналізований характер комунікацій, заснований на аналізі клієнтських даних, дозволяє підвищити їх ефективність і орієнтувати повідомлення на реальні потреби та інтереси вкладників, що позитивно впливає на рішення щодо збереження коштів у банку.

Програми лояльності виступають важливим інструментом утримання вкладників, оскільки формують додаткову нематеріальну цінність депозитних продуктів. Надання бонусів за пролонгацію депозитів, пільгові умови для постійних клієнтів, поєднання депозитів з іншими банківськими послугами або нефінансові стимули сприяють зміцненню довгострокових відносин між банком і вкладниками. Такі програми зменшують імовірність відтоку депозитів у разі незначних змін процентних ставок на ринку та підвищують стабільність ресурсної бази банку.

Використання маркетингових комунікацій і програм лояльності особливо ефективно у поєднанні з цифровими каналами обслуговування, що забезпечує швидкість поширення інформації та зручність взаємодії з клієнтами. Цифрові платформи дозволяють банкам оперативно адаптувати маркетингові повідомлення, тестувати різні формати комунікацій і оцінювати реакцію вкладників у режимі реального часу. Це створює передумови для гнучкого управління клієнтською базою та підвищення ефективності заходів із утримання депозитів.

Отже, маркетингові комунікації та програми лояльності є важливими інструментами удосконалення депозитної політики банку, що доповнюють фінансові та цифрові механізми залучення ресурсів. Їх цілеспрямоване використання дозволяє не лише зберігати наявну депозитну базу, але й підвищувати рівень довіри вкладників, формувати довгострокову клієнтську лояльність і забезпечувати стабільність ресурсного потенціалу банків.

У підсумку, ефективність заходів із залучення депозитів у банківській установі визначається комплексним поєднанням фінансових, маркетингових і цифрових інструментів, а також здатністю банку адаптувати їх до змінних умов ринку та поведінки вкладників. У межах удосконалення депозитної політики важливо оцінити, наскільки запропоновані заходи сприяють нарощенню обсягів ресурсної бази, підвищенню її стабільності та оптимізації структури залучених коштів за строками, сумами і сегментами клієнтів.

Фінансові інструменти, насамперед оптимізація процентної політики, є критично важливими для стимулювання депозитних вкладень. Оцінка ефективності таких заходів базується на аналізі еластичності депозитного попиту щодо змін ставок, прогнозуванні впливу процентних рішень на обсяги і строковість депозитів, а також на техніко-економічному обґрунтуванні балансу між привабливістю депозитних продуктів для клієнтів та економічною доцільністю їх залучення для банку. Реалізація диференційованих ставок, прогресивних механізмів нарахування доходу та бонусів за пролонгацію дозволяє оцінити їхній вплив на стабільність

депозитної бази, зменшення концентрації короткострокових ресурсів та підвищення прогнозованості грошових потоків. Таким чином, фінансові заходи спрямовані не лише на нарощення обсягів депозитів, а й на підвищення якісної структури ресурсної бази.

Маркетингові інструменти, зокрема комунікаційні кампанії та програми лояльності, відіграють важливу роль у формуванні довгострокових відносин із вкладниками. Ефективність таких заходів оцінюється за здатністю банку підвищувати поінформованість клієнтів, зміцнювати довіру та стимулювати повторні вкладення. Персоналізовані повідомлення, орієнтовані на поведінкові характеристики клієнтів, дозволяють зменшити ризик дострокового вилучення коштів і підвищити рівень лояльності, що безпосередньо впливає на стабільність депозитної бази. Програми лояльності формують додаткову нематеріальну цінність депозитних продуктів, забезпечуючи збереження коштів у банку навіть за умов ринкових коливань процентних ставок.

Цифрові канали та онлайн-депозити посилюють ефективність як фінансових, так і маркетингових заходів. Використання мобільних застосунків, інтернет-банкінгу та персоналізованих онлайн-пропозицій забезпечує швидкий і зручний доступ до депозитних продуктів, сприяє оперативному реагуванню на зміни поведінки вкладників та підвищує їх залученість. Оцінка ефективності цифрових рішень полягає у визначенні зростання охоплення клієнтів, рівня їхньої активності та зменшенні операційних витрат банку.

Комплексне використання фінансових, маркетингових та цифрових інструментів дозволяє сформувати інтегровану систему стимулювання депозитних вкладень, що забезпечує максимальну ефективність заходів із залучення коштів. Оцінка результатів включає порівняння приросту депозитної бази, зміни її структурних характеристик та стабільності ресурсів із витратами на впровадження запропонованих заходів. Такий підхід забезпечує узгодженість стратегічних цілей банку, фінансових можливостей

та очікуваних результатів, підвищуючи стійкість банківської установи та конкурентоспроможність на депозитному ринку.

Отже, запропоновані маркетингові та фінансові заходи є ефективними, оскільки забезпечують:

- збільшення обсягів залучених депозитів;
- покращення якісної структури ресурсної бази;
- підвищення стабільності та прогнозованості депозитних потоків;
- зміцнення довгострокової лояльності вкладників;
- оптимізацію витрат банку на фондування та обслуговування клієнтів.

Ефективна реалізація цих заходів потребує регулярного моніторингу результатів, аналізу поведінки вкладників та адаптації стратегій залучення депозитів до динаміки ринку, що дозволяє банку забезпечувати сталий розвиток депозитної бази та загальну фінансову стійкість.

3.3. Зарубіжний досвід формування депозитної бази банків та можливості його адаптації в Україні

Формування депозитної бази банків у розвинених країнах здійснюється на основі комплексного підходу, який інтегрує фінансові, маркетингові та технологічні інструменти залучення ресурсів. Зарубіжна практика демонструє, що ефективність депозитної політики значною мірою залежить від здатності банків адаптувати свої продукти до поведінкових особливостей вкладників, забезпечувати гнучкість процентних умов та поєднувати традиційні канали обслуговування з цифровими сервісами.

Однією з характерних моделей формування депозитної бази є активне використання диференційованих депозитних продуктів, орієнтованих на різні сегменти клієнтів [75]. У банківських системах США, Канади, Великої Британії та країн Західної Європи широко застосовуються строкові депозити з варіативними ставками, ощадні рахунки з можливістю часткового зняття

коштів, а також комбіновані продукти, що поєднують депозити з інвестиційними чи страхувальними інструментами [76-79]. Такий підхід дозволяє збалансовувати ризики ліквідності, стимулювати довгострокове розміщення коштів і підвищувати стабільність депозитної бази.

Важливим аспектом зарубіжних моделей є застосування гнучкої процентної політики, що базується на аналізі еластичності депозитного попиту та поведінкових характеристик клієнтів. Банки використовують прогресивні ставки, бонуси за пролонгацію, а також системи мотивації для залучення коштів певних категорій клієнтів, що дозволяє підвищувати ефективність формування депозитної бази без значного збільшення фінансових витрат. Крім того, у низці розвинених країн застосовується активне прогнозування депозитних потоків на основі статистичних моделей, сценарного аналізу та аналізу внутрішніх резервів зростання, що дає змогу банкам своєчасно коригувати стратегію залучення ресурсів у відповідь на зміни ринкових умов.

Особливе місце у зарубіжних практиках посідає цифровізація депозитної діяльності. Використання онлайн-банкінгу, мобільних додатків та електронних платформ дозволяє банкам не лише оптимізувати операційні витрати, а й збільшувати охоплення клієнтів, підвищувати рівень їх залученості та лояльності. Впровадження дистанційних каналів відкриття депозитів, автоматизованих процесів обслуговування та персоналізованих пропозицій на основі аналізу клієнтських даних сприяє формуванню стабільної та прогнозованої депозитної бази, що є одним із ключових факторів стійкості фінансових установ у розвинених економіках [80].

Додатково зарубіжний досвід демонструє важливість поєднання фінансових стимулів із маркетинговими заходами та програмами лояльності. Банки успішно застосовують комплексні підходи, які передбачають регулярне інформування клієнтів про умови депозитів, пропозиції щодо пролонгації та додаткові переваги, що сприяє зниженню ризику відтоку коштів і зміцненню довгострокових відносин із вкладниками. Високий рівень

персоналізації комунікацій і орієнтація на індивідуальні потреби клієнтів забезпечує підвищення ефективності заходів із утримання депозитів і сприяє стабільності ресурсної бази банку.

Таким чином, зарубіжні моделі формування депозитної бази демонструють комплексний підхід, що поєднує диференційовані депозитні продукти, гнучку процентну політику, цифрові канали обслуговування та активне використання маркетингових комунікацій. Досвід розвинених країн свідчить, що ефективність депозитної діяльності забезпечується не лише фінансовими важелями, а й здатністю банку інтегрувати поведінкові, технологічні та маркетингові чинники у процес залучення та утримання коштів. Перспективним завданням для українських банків є адаптація цих підходів із урахуванням специфіки внутрішнього ринку, поведінкових особливостей клієнтів та рівня розвитку цифрової інфраструктури банківської системи.

У сучасних банківських системах розвинених країн формування депозитної бази здійснюється з використанням інноваційних інструментів, що поєднують фінансові, технологічні та маркетингові підходи. Основною метою впровадження таких інструментів є підвищення привабливості депозитних продуктів, стимулювання довгострокових заощаджень та забезпечення стабільності ресурсної бази банківських установ у динамічних економічних умовах.

Серед ключових інноваційних підходів у депозитній політиці зарубіжних банків слід виділити застосування диференційованих та гнучких процентних механізмів, орієнтованих на поведінкові особливості вкладників. Банки розвинених країн активно використовують прогресивні ставки, бонуси за пролонгацію депозитів, комбіновані фінансові продукти, що поєднують депозитні рахунки з інвестиційними або страхувальними сервісами, а також спеціалізовані пропозиції для різних категорій клієнтів. Такий підхід дозволяє не лише нарощувати обсяги депозитної бази, а й підвищувати її якісні характеристики, зокрема стабільність та строковість ресурсів.

Важливим інноваційним напрямом є цифровізація депозитної діяльності. Зарубіжні банки активно інтегрують мобільні додатки, інтернет-банкінг та електронні платформи для відкриття і обслуговування депозитів. Це не лише спрощує процеси для клієнтів, а й дозволяє банкам оперативніше реагувати на зміни поведінки вкладників, персоналізувати пропозиції та підвищувати лояльність. Використання push-повідомлень, автоматизованих систем управління депозитними рахунками та аналітичних інструментів для прогнозування депозитних потоків сприяє формуванню більш стабільної та прогнозованої ресурсної бази без значних додаткових витрат для банку. Інноваційні маркетингові механізми також відіграють важливу роль у підвищенні ефективності депозитної політики. Зарубіжні банки застосовують програми лояльності, персоналізовані комунікації, системи бонусів і кешбеку для вкладників, що стимулюють пролонгацію депозитів та повторні внески. Комплексне використання фінансових, технологічних і маркетингових інструментів дозволяє формувати інтегровану систему залучення депозитів, орієнтовану на підвищення довіри та задоволення потреб клієнтів.

Особливої уваги заслуговує використання аналітичних та прогнозних моделей у депозитній політиці. Зарубіжні банки широко застосовують економіко-математичні моделі для оцінки еластичності депозитного попиту, прогнозування поведінки клієнтів та оцінки ефективності нових фінансових і маркетингових продуктів. Такі інструменти дозволяють ухвалювати управлінські рішення на основі даних, своєчасно адаптувати стратегії залучення депозитів і мінімізувати ризики, пов'язані з коливаннями ліквідності та структурою ресурсної бази.

Таким чином, інноваційні інструменти депозитної політики зарубіжних банків поєднують гнучкі фінансові механізми, цифрові канали обслуговування та маркетингові стратегії, що забезпечує підвищення привабливості депозитних продуктів, зміцнення довіри клієнтів і стабільність депозитної бази. Досвід розвинених країн демонструє, що інтеграція цих інструментів у єдину стратегію депозитної діяльності дозволяє банкам

адаптуватися до змінних ринкових умов, підвищувати ефективність залучення коштів і зміцнювати конкурентні позиції на фінансовому ринку.

Інноваційні інструменти депозитної політики зарубіжних банків охоплюють широкий спектр продуктів і сервісів, що виникли внаслідок цифрової трансформації фінансових послуг та зміни поведінкових очікувань клієнтів. Зокрема, у банківських системах США, Європейського Союзу та Азії спостерігається значне розширення пропозицій депозитних продуктів, які поєднують гнучкі фінансові умови з дистанційним обслуговуванням через мобільні та інтернет-канали.

У Сполучених Штатах Америки прикладом інноваційного продукту є високоприбуткові ощадні рахунки та цифрові депозити, що пропонуються необанками та фінтех-платформами. Серед таких пропозицій виділяється продукт, який заплановано у рамках партнерства технологічної компанії Apple та Goldman Sachs Bank USA – депозитний рахунок із відсотковою ставкою значно вищою за середню на ринку США, при цьому забезпечено вільний доступ клієнтів до коштів і гарантоване страхування вкладів Федеральною корпорацією з гарантування депозитів (FDIC). Цей приклад ілюструє поєднання технологічної платформи з банківською ліцензією для залучення нових сегментів клієнтів у сфері роздрібних фінансів [81].

Також у США зростає популярність цифрових банків і платформ, що пропонують спеціалізовані ощадні продукти з привабливими умовами, такі як цифрові високодохідні ощадні рахунки без фізичних відділень. Приклади таких установ включають цифрові банки, що входять до світових рейтингів за кількістю клієнтів і обсягом депозитів, з пропозиціями, орієнтованими на зручність, простоту відкриття рахунків і конкурентні процентні ставки [82].

У Європейському Союзі інноваційні інструменти депозитної політики значною мірою інтегровані в цифрові платформи необанків, які працюють без фізичної мережі відділень. Наприклад, у багатьох країнах ЄС цифрові банки пропонують клієнтам мультивалютні рахунки, гнучкі умови заощаджень та відкриття депозитів через мобільні застосунки з високим

рівнем автоматизації й інтеграції відкритого банкінгу (open banking). Значну роль у цьому контексті відіграють банківські установи, що обслуговують мільйони активних користувачів цифрових сервісів, при цьому відкриття та обслуговування депозитних продуктів здійснюється повністю онлайн [83].

Аналогічні тенденції спостерігаються й у банківських системах Азіатсько-Тихоокеанського регіону, де мобільні фінтех-платформи стимулюють широке залучення депозитних ресурсів серед населення. Так, мобільні банки та фінансові платформи Південної Кореї пропонують інноваційні ощадні продукти та групові рахунки, що інтегрують фінансові сервіси в соціальні та комунікаційні екосистеми, сприяючи більшій фінансовій інклюзії та зростанню кількості клієнтів [82; 84].

Ці приклади ілюструють, що інноваційні інструменти депозитної політики в зарубіжних банківських системах включають як цифрові продукти з дистанційним обслуговуванням і високою ступеневою автоматизацією, так і гнучкі фінансові умови, орієнтовані на потреби різних груп клієнтів. Перевага таких рішень полягає у підвищенні привабливості депозитних пропозицій, збільшенні охоплення клієнтської бази та зміцненні стабільності депозитної бази в умовах конкурентного ринку фінансових послуг.

Адаптація зарубіжного досвіду формування депозитної бази та впровадження інноваційних інструментів депозитної політики у банківській системі України відкриває значні перспективи підвищення ефективності залучення ресурсів та стабілізації фінансового сектору. Українські банки можуть використовувати досвід розвинених країн у впровадженні цифрових каналів обслуговування, гнучких фінансових продуктів, програм лояльності та персоналізованих депозитних пропозицій для нарощування обсягів депозитної бази, підвищення її якісних характеристик і зменшення ризику відтоку коштів.

Основною можливістю адаптації є інтеграція цифрових сервісів, таких як мобільні додатки, інтернет-банкінг і автоматизовані системи відкриття депозитів. Ці інструменти дозволяють підвищити доступність фінансових

послуг, спрощують процеси відкриття та управління рахунками і сприяють залученню нових сегментів клієнтів, включаючи молодь та технологічно активних користувачів. Запровадження подібних рішень сприятиме підвищенню мобільності та гнучкості українських банків у взаємодії з клієнтами та забезпеченні безперервності депозитних потоків.

Іншою значною можливістю є впровадження гнучких процентних механізмів і продуктів, орієнтованих на поведінкові особливості вкладників. Використання прогресивних ставок, бонусів за пролонгацію депозитів, комбінованих фінансових продуктів та спеціалізованих пропозицій для різних категорій клієнтів дозволить українським банкам не лише нарощувати обсяги ресурсів, а й підвищувати стабільність та прогнозованість депозитної бази. Також досвід зарубіжних банків демонструє ефективність персоналізованих комунікацій і програм лояльності, що зміцнюють довгострокові відносини з клієнтами та сприяють утриманню коштів у банківській системі.

Водночас адаптація зарубіжного досвіду в Україні стикається з низкою обмежень. Перш за все, це пов'язано з економічними та фінансовими умовами, які істотно відрізняються від умов розвинених країн. Висока інфляція, коливання обмінного курсу та обмежена фінансова грамотність населення можуть зменшувати ефективність традиційних і цифрових депозитних продуктів, що успішно функціонують за стабільної економічної кон'юнктури. Крім того, ринкова структура депозитів в Україні характеризується більшою часткою короткострокових вкладів та високою чутливістю вкладників до змін процентних ставок, що потребує адаптації гнучких фінансових механізмів до місцевих умов.

Регуляторні обмеження також визначають рамки можливостей адаптації. Вимоги Національного банку України щодо управління ліквідністю, капіталом та ризиками накладають певні обмеження на застосування високоризикових або експериментальних фінансових інструментів, які успішно використовуються в зарубіжних банках.

Необхідність дотримання стандартів банківської безпеки, захисту персональних даних та запобігання відмиванню коштів вимагає ретельного планування та техніко-економічного обґрунтування впровадження нових продуктів і сервісів.

Крім того, існують організаційні та культурні аспекти, що можуть обмежувати ефективність адаптації. Поведінкові особливості українських вкладників, традиційні практики взаємодії з банками та відносна недовіра до нових фінансових технологій створюють необхідність додаткових заходів щодо інформування, навчання та залучення клієнтів. Успішна адаптація потребує поступового впровадження інноваційних інструментів, поєднання їх із традиційними депозитними продуктами та врахування локальних особливостей фінансового середовища.

Таким чином, можливості адаптації зарубіжного досвіду в Україні полягають у впровадженні цифрових каналів, гнучких фінансових продуктів і маркетингових інструментів для підвищення стабільності та обсягів депозитної бази. Обмеження ж визначаються економічними, регуляторними та культурними факторами, що потребує поетапного і зваженого підходу до адаптації практик розвинених країн у вітчизняній банківській системі.

У результаті аналізу зарубіжного досвіду формування депозитної бази та застосування інноваційних інструментів депозитної політики визначено, що ефективність управління депозитними ресурсами значною мірою залежить від інтегрованого використання фінансових, технологічних і маркетингових механізмів. У розвинених країнах успішними є моделі, що поєднують гнучкі процентні ставки, персоналізовані продукти, цифрові канали обслуговування та програми лояльності, що дозволяє банкам забезпечувати стабільний приплив депозитних коштів, підвищувати їх якісну структуру та мінімізувати ризики ліквідності.

Інноваційні підходи зарубіжних банків показують значну роль цифровізації депозитної діяльності, що включає мобільні застосунки, інтернет-банкінг, автоматизовані системи управління рахунками та

аналітичні моделі прогнозування поведінки вкладників. Поєднання таких інструментів із маркетинговими механізмами дозволяє формувати інтегровану стратегію залучення депозитів, підвищувати лояльність клієнтів і забезпечувати стабільність ресурсної бази.

Аналіз можливостей та обмежень адаптації зарубіжного досвіду для українських банків свідчить, що потенціал впровадження цифрових сервісів, гнучких фінансових продуктів і персоналізованих пропозицій є значним, проте потребує врахування економічних, регуляторних та поведінкових особливостей українського ринку. Серед обмежень висока чутливість вкладників до змін процентних ставок, недосконала фінансова грамотність населення, економічна нестабільність та регуляторні вимоги щодо управління ризиками.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі здійснено комплексне дослідження депозитних вкладень як основного виду ресурсів комерційних банків та способів їх залучення в сучасних умовах функціонування банківської системи України. Актуальність теми зумовлена ключовою роллю депозитів у формуванні ресурсної бази банків, забезпеченні їх ліквідності, фінансової стійкості та здатності виконувати функцію фінансового посередництва в умовах економічної нестабільності, воєнного стану та трансформації фінансового ринку.

У першому розділі роботи було досліджено теоретичну сутність депозитних вкладень у діяльності комерційних банків. Узагальнення наукових підходів дозволило встановити, що депозити є основною формою залучення тимчасово вільних грошових коштів населення та юридичних осіб і водночас ключовим елементом пасивів банку. Розкрито економічну та правову природу депозитів, їхню роль у забезпеченні ліквідності, стабільності та прибутковості банківських установ. Систематизовано класифікацію депозитних вкладень за строками, валютою, категоріями вкладників та умовами нарахування відсотків, що дозволяє банкам ефективно управляти ресурсною базою, а клієнтам – обирати оптимальні фінансові інструменти з урахуванням власних потреб і рівня ризику.

Обґрунтовано, що депозитні ресурси є фундаментом формування фінансової бази банків та визначають можливості здійснення активних операцій, насамперед кредитування та інвестування. Встановлено, що ефективність управління депозитним портфелем безпосередньо залежить від збалансованості між строковими депозитами та коштами на вимогу, рівня диверсифікації вкладень і здатності банків мінімізувати інфляційні, валютні, кредитні ризики та ризик ліквідності. Особливу увагу приділено впливу економічних і регуляторних чинників на розвиток депозитного портфеля, зокрема ролі монетарної політики НБУ, нормативів резервування, облікової

ставки та системи гарантування вкладів фізичних осіб, які формують довіру вкладників до банківської системи.

У другому розділі проведено аналіз сучасного стану депозитних ресурсів комерційних банків в Україні. Встановлено, що депозитний ринок залишається домінуючим сегментом формування ресурсної бази банківської системи, забезпечуючи основну частку її пасивів. Проаналізовано структуру депозитного портфеля, яка у 2025 році характеризується значною часткою коштів на вимогу, що відображає прагнення вкладників зберігати високу ліквідність в умовах макроекономічної та геополітичної невизначеності. Водночас така структура обмежує можливості банків щодо довгострокового кредитування та інвестиційної діяльності.

Дослідження динаміки депозитних ставок показало, що гривневі депозити залишаються найбільш привабливими для вкладників завдяки відносно високій дохідності, тоді як валютні депозити виконують переважно стабілізуючу та захисну функцію. Визначено основні ризики функціонування депозитного ринку України, серед яких інфляційні та валютні коливання, поведінкові чинники вкладників і ризики ліквідності банків. Зроблено висновок, що стабільність депозитного ринку значною мірою залежить від рівня довіри до банківської системи, ефективності державного регулювання та прозорості діяльності фінансових установ.

У третьому розділі обґрунтовано напрями вдосконалення залучення коштів на депозитні вклади комерційними банками. Доведено, що ефективне планування та прогнозування депозитної бази є необхідною умовою фінансової стійкості банку та зниження ризику ліквідності. Визначено роль маркетингових і фінансових інструментів у стимулюванні депозитної активності, зокрема використання диференційованих процентних ставок, бонусних програм, персоналізованих пропозицій і цифрових каналів обслуговування клієнтів. Підкреслено значення поведінкових і психологічних чинників вкладників, які дедалі більше впливають на структуру та обсяги депозитних ресурсів.

Аналіз зарубіжного досвіду формування депозитної бази банків показав, що успішні депозитні системи базуються на поєднанні макроекономічної стабільності, жорсткого регуляторного контролю, розвиненої системи гарантування вкладів та високого рівня цифровізації банківських послуг. Обґрунтовано доцільність адаптації європейських стандартів банківського регулювання та інноваційних підходів до управління депозитами з урахуванням специфіки українського фінансового ринку.

Узагальнюючи результати дослідження, можна зробити висновок, що депозитні вкладення залишаються стратегічним ресурсом комерційних банків і ключовим фактором забезпечення їх фінансової стійкості та конкурентоспроможності. Рациональна депозитна політика, орієнтована на диверсифікацію ресурсної бази, підвищення довіри вкладників, впровадження сучасних фінансових технологій і ефективне управління ризиками, є необхідною умовою стабільного розвитку банківської системи України в довгостроковій перспективі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Мороз, Н., & Адаменко, Д. (2024). *Депозитна політика банків України. Галицький економічний вісник*, 2(87), 122–130. URL: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/pdf/87/1290.pdf>
2. Лопатовська, О., & Антонюкова, Л. (2024). Аналіз сучасного ринку депозитних операцій в Україні. *Трансформаційна економіка*, 2(07), 39–44. URL: <https://doi.org/10.32782/2786-8141/2024-7-7>
3. Каса, А. (2024). Банківські депозити як інвестиційний ресурс економічного розвитку. Львівський національний університет. URL: <https://econom.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/11/Kasa-A.pdf>
4. Чуйко, Д. О. (2012). Особливості аналізу депозитних операцій комерційних банків. Електронний репозиторій HNEU. URL: <https://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/1046/1/.pdf>
5. Ковальчук, О. В. Стратегії управління активами і пасивами банків. Хмельницький національний університет. Магістерська робота, 2023). URL: <https://archer.chnu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/11786/%D0%9A%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D1%87%D1%83%D0%BA%20%D0%9E.%D0%92..pdf?isAllowed=y&sequence=1>
6. Ребрик М. Останні зміни та перспективи структурного регулювання ліквідності банківської системи, 11 лютого 2022. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Liquidity_220211.pdf
7. Interfax-Україна. Банківська система України продовжила тенденцію до помірною збільшення ліквідності. (1 кв. 2024). URL: <https://interfax.com.ua/news/press-release/994122.html>
8. Newspace.com.ua. Заощадження українців зростають: як змінюється структура банківських вкладів та середні суми депозитів у 2025 році. URL: <https://newspace.com.ua/news/zaoshchadzhennya-ukrayinciv-zrostayut-yak-zminyuietsya-struktura-bankivskih-vkladiv-ta-seredni-sumi-depozitiv-u-2025-roci>

9. Данилишин Б. Ліквідність банківської системи України: виклики та тенденції. Мінфін. 17.02.2021. URL: <https://minfin.com.ua/ua/2021/02/17/60146806/>
10. Данилишин Б. Про грошову масу та монетарну політику в Україні. *DSNews*. 24.10.2022. URL: <https://www.dsnews.ua/ukr/blog/danilishin-pro-groshovu-masu-24102022-468273>
11. Данилишин Б. Привабливість депозитів дещо зростає: аналіз стану економіки. *Finance.ua*. 2025. URL: <https://news.finance.ua/ua/pryvablyvist-depozytiv-deshho-zroslo-danylyshyn-rozkazav-pro-stan-ekonomiky>
12. Яку роль може відіграти кредитування в післявоєнному відновленні України. *Економічна правда*. 26.09.2024. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2024/09/26/719816/>
13. Депозити в банках України. МінФін. URL: <https://minfin.com.ua/ua/deposits/>
14. Xu J. Behavioral finance provides insights into risk perception and risk management. 2023. URL: https://www.researchgate.net/publication/374867259_Behavioral_Finance_Provide_s_Insights_into_Risk_Perception_and_Risk_Management
15. Ranjan R. 2025. Behavioural Finance in Banking and Management: A Study on the Trends and Challenges in the Banking Industry. *Asian Journal of Economics, Business and Accounting*, 25(1), 374–386. <https://doi.org/10.9734/ajeba/2025/v25i11657>
16. Гордійчук А.Ю. Інструменти поведінкової економіки для підвищення прогнозованості та стабілізації банківського сектору України. URL: <https://ela.kpi.ua/items/e6446f49-4892-409d-9acc-0dfc418f39d5>
17. Ho, H.; Han, S.-M.; Cha, J.; Pham, L. Mobile Banking Customer Satisfaction and Loyalty: The Roles of Technology Readiness. *J. Risk Financial Manag.* 2025, 18, 403. URL: <https://doi.org/10.3390/jrfm18070403>

18. National Bank of Ukraine news (облікова ставка, 2025). URL: <https://bank.gov.ua/en/news/all/natsionalniy-bank-ukrayini-zberig-oblikovu-stavku-na-rivni-155-21807>
19. Knell M. Trust in banks during normal and crisis times – evidence. *Journal of Financial Stability*. 2015. URL: <https://journals.plos.org/plosone/article/file?id=10.1371%2Fjournal.pone.0334423&type=printable>
20. Хома, І., Головка, А. Управління депозитним ризиком в банку. *Економіка та суспільство*. 2024. № 70. С. 39–44. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-110>
21. Волкова Н. І. Удосконалення управління залученими депозитними ресурсами банку. *Економіка і організація управління*. 2016. № 1 (21). С. 53–59. URL: <https://reposit.nupp.edu.ua/handle/PolNTU/971>
22. Матвійчук, Н., Жигар, Н., & Петриняк, А. (2024). Чинники впливу на депозитну політику банків України. *Економіка та суспільство*, 63. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-63-59>
23. Diamond D.W., Dybvig P.H. Bank runs, deposit insurance, and liquidity. *Journal of Political Economy*. 1983. Vol. 91. № 3. URL: <https://www.bu.edu/econ/files/2012/01/DD83jpe.pdf>
24. Болівар, Ф., Дуран, М. А., Лозано-Вівас, М. (2023). Business model contributions to bank profit performance: A machine learning approach. *Research in International Business and Finance*. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.ribaf.2022.101870>
25. НБУ. (2025). Український індекс ставок за депозитами фізичних осіб за даними агентства Thomson Reuters. URL: <https://bank.gov.ua/files/UIRD.xls>
26. Basel Committee on Banking Supervision. (2014). Basel III: The liquidity coverage ratio and liquidity risk monitoring tools. *Bank for International Settlements*. URL: <https://www.bis.org/publ/bcbs238.pdf>

27. ECB / M. Drehmann & K. Nikolaou (2010). Funding Liquidity Risk: Definition and Measurement. URL: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/scpwps/ecbwp1024.pdf>
28. Свередюк, Л. В. (2016). Валютні ризики у депозитній діяльності банків. *Економічний аналіз*, 23(2), 145–150. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecan_2016_23%282%29_20
29. Іванченко, О.М. (2017). Депозитні ресурси банку та ризики їх використання. *Економіка та держава*, 5, 56–60. URL: https://www.economy.in.ua/pdf/5_2017/14.pdf
30. Фонд гарантування вкладів фізичних осіб. Захист прав вкладників. URL: <https://www.fg.gov.ua/zakhist-prav-vkladnikiv>
31. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07 грудня 2000 р. № 2121-III. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2121-14>
32. Цивільний кодекс України: Кодекс України; Закон, Кодекс від 16.01.2003 № 435-IV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/435-15>
33. AP Bank. (2025, 17 січня). Як інфляція впливає на ваші заощадження та інвестиції. AP-Bank. URL: <https://ap-bank.com/news/post/yak-zberegty-groshi-vid-inflyatsiyi>
34. Національний банк України. (2025). Положення про порядок формування обов'язкових резервів банків. URL: <https://bank.gov.ua/ua/legislation/polozhennya-pro-obov'yazkovi-rezervi>
35. European Banking Authority. EBA observes EU deposit guarantee scheme funds protecting depositors against bank failures have reached the envisaged minimum target level. URL: <https://www.eba.europa.eu/publications-and-media/press-releases/eba-observes-eu-deposit-guarantee-scheme-funds-protect-depositors-against-bank-failures-have-reached>
36. Deutsche Bundesbank. Deposit protection in Germany. *Monthly Report*, December 2015. URL:

<https://www.bundesbank.de/resource/blob/622750/1beb518a3dfc077b1c5efb6751b9ff6c/472B63F073F071307366337C94F8C870/2015-12-deposit-protection-data.pdf>

37. Непша А.О., Короленко Р.В. Особливості формування ресурсної бази комерційного банк. *Економіка та суспільство*. 2025. № 79. С. 513-525. URL:

<https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/6795/6735/>

38. Опальчук Р. Методи формування депозитного портфеля як інструмент зміцнення ресурсної бази комерційного банку. *Економічні науки*. 2024. Т.15. №2. С. 87–98. <https://economicscience.com.ua/en/journals/t-15-2-2024/formuvannya-depozitnogo-portfelyu-banku-z-vikoristannyam-kliiyent-oriyentovanogo-pidkhodu>

39. Hubarjeva I., Lebid O., Zuieva O. Determining the priority sources for attracting deposits in the formation of the financial potential of banks. *Revista de Gestão Social e Ambiental*. 2017. Vol. 12, Issue 3-1. P. 215-227. URL: <https://www.businessperspectives.org/index.php/publishing-policies2/determining-the-priority-sources-for-attracting-deposits-in-the-formation-of-the-financial-potential-of-banks>

40. Ігнатишин М. В. Ресурсна база комерційних банків та її роль у механізмі розвитку банківського бізнесу. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія Економіка*. 2017. Вип. 1(7). С. 205–209. URL: [https://economics-msu.com.ua/web/uploads/pdf/Scientific%20Bulletin%20of%20MSU.%20Series%20Economics_2017_Issue_1\(7\)_205-209.pdf](https://economics-msu.com.ua/web/uploads/pdf/Scientific%20Bulletin%20of%20MSU.%20Series%20Economics_2017_Issue_1(7)_205-209.pdf)

41. Шиманська О.В., Паливода В.В., Барановський Ю.О. Специфіка вітчизняного депозитного ринку та його альтернативи. *Innovation and Sustainability*. 2024. №4. С. 139–148. URL: <https://ins.vntu.edu.ua/index.php/ins/article/download/98/108/179>

42. Череп А.В., Андросова О.Ф. Банківські операції. Навч.посібник. Київ: Кондор, 2007. 410 с. URL:

<https://eir.zp.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ab48e6a8-fa87-48b8-93ad-4fb1895622ac/content>

43. Банківська система: навчальний посібник / укл.: П.О. Нікіфоров, О.М. Гладчук, М.Г. Марич, М.П. Федішин. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича. 2023. 224 с. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/8298/%D0%91%D0%B0%D0%BD%D0%BA%D1%96%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0%20%D1%81%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B5%D0%BC%D0%B0.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

44. НБУ. Депозити, залучені депозитними корпораціями (крім Національного банку України). URL: <https://bank.gov.ua/files/3.2-Deposits.xlsx>

45. НБУ. Огляд банківського сектору, листопад 2025. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Banking_Sector_Review_2025-11.pdf?v=14

46. Бачо, Р., Сочка, К., & Лоскоріх, Г. (2025). Депозитний портфель банківської системи України: актуальні трансформації та виклики. *Економіка та суспільство*, 76. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-76-95>

47. НБУ. (2025). Український індекс ставок за депозитами фізичних осіб за даними агентства Thomson Reuters. URL: <https://bank.gov.ua/files/UIRD.xls>

48. Мінфін. Депозити в банках України. URL: <https://minfin.com.ua/ua/deposits/?term=183>

49. Li L., Loutskina E., Strahan P. E. Deposit market power, funding stability and long-term credit. *Journal of Monetary Economics*. 2023. Vol. 138. P. 14–30. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0304393223000429>

50. Davydov D., Vähämaa S., Yasar S. Bank liquidity creation and systemic risk. *Journal of Banking & Finance*. 2021. Vol. 123. URL: <https://harisportal.hanken.fi/en/publications/bank-liquidity-creation-and-systemic-risk>

51. The Relationships Between Credit Risk, Liquidity Risk, And Bank Stability In Ukraine. *Kyiv School of Economics*, 2023. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2024/01/Arina-Murzak_113101_assignsubmission_file_Thesis_Murzak.pdf
52. Cheng, C. (2024). Risk Assessment on Banks under Rising Interest Rates. *Highlights in Business, Economics and Management*, 28, 246-251. URL: <https://doi.org/10.54097/yvc68j04>
53. Haq M., Srivastava N., Wang Z. Bank capital and liquidity risk: Influence of crisis and regulatory intervention. 2025. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s11156-025-01433-1>
54. НБУ, 2023. Процентний ризик банку: методичні рекомендації. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Protsentnyy_ryzyk_banku_19-05-2023.pdf
55. Ребрик М.А. Види валютного ризику банку, 2010. URL: <https://www.fkd.net.ua/index.php/fkd/article/download/1145/1155/3042>
56. Елементи діяльності банківської системи: валютний ризик. 2011. Osvita.ua. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/bank/20292/>
57. Grimm M. The Effect of Monetary Policy on Systemic Bank Funding Stability. *ECONtribute Discussion Paper*, No. 341. URL: <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/307305/1/1909115053.pdf>
58. Репутаційні ризики у банківському бізнесі: проблеми та шляхи мінімізації, 2019. Відділ інформації та зв'язків з громадськістю. Західноукраїнський національний університет. URL: <https://www.wunu.edu.ua/news/15424-reputacjn-riziki-u-bankvskomu-bznes-problemi-ta-shljahi-mnmzacyi.html>
59. Юхименко В.В. Депозитна діяльність комерційного банку в контексті формування ресурсної бази. Науковий блог Національного університету «Острозька академія». URL: <https://naub.oa.edu.ua/depozytna-diyalnist-komertsijnoho-b>

60. Румик, І., Черниш, К., & Петренко, Г. (2025). Депозитні операції комерційних банків: класичні методи та інноваційні технології залучення ресурсів. *Вчені записки Університету «КРОК»*, 4(80), 13–20. <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2025-80-13-20>
61. Вядрова І. М., Герцл І. В. Вплив структури депозитного портфеля банку на формування інвестиційного ресурсу. *Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics»*, №6 (2017). URL: <https://modecon.mnau.edu.ua/issue/6-2017/UKR/viadrova.pdf>
62. Review of Finance, Volume 27, Issue 2, March 2023, Pages 399–422. URL: <https://academic.oup.com/rof/article/27/2/399/6554206>
63. Боярчук С., Тищенко І. Моделі прогнозування часових рядів ARIMA та LSTM в економіці та фінансах. *Computer design systems. Theory and practice*. Vol. 7, No. 1, 2025. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2025/apr/38693/2517.pdf>
64. Büyükşahin Ü.Ç., Ertekin Ş. Improving forecasting accuracy of time series data using a new ARIMA-ANN hybrid method and empirical mode decomposition. *Neurocomputing*, Vol. 361, 7 October 2019, P. 151-163. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0925231219309178?via%3Dihub>
65. Jacob A. Bikker, Dirk F. Gerritsen. Determinants of Interest Rates on Time Deposits and Savings Accounts: Macro Factors, Bank Risk, and Account Features, 2017. URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/irfi.12143>
66. Saleh M.H., Jawabreh O., Jaber J.J., Garaibeh A.T., Ali B.J.A. and Ali A.J. *Stat. Appl. Pro.* 12, No. 2, 441-452 (2023) URL: <https://www.naturalspublishing.com/files/published/t52h8632x4pgg6.pdf>
67. Dubyna M., Tarasenko O., Popova L., Kalchenko O., Safonov Y., Lozychenko O. (2022). Econometric analysis of the formation of deposit resources of households and their role in ensuring financial security of the state. *International Journal of Safety and Security Engineering*, Vol. 12, No. 3, pp. 269-277. <https://doi.org/10.18280/ijssse.120301>

68. Bista, R.B., & Basnet, P. (2022). Measuring Determinants of Time Deposit in The Commercial Banks in Nepal. *Quantitative Economics and Management Studies*, 3(1), 21-33. URL: <https://doi.org/10.35877/454RI.gems721>
69. Гордієнко Л.А., Сарана Л.А. Сценарії функціонування банківської системи України в умовах пандемії COVID-19. *Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics»*, №29 (2021), 75-81. URL: <https://modecon.mnau.edu.ua/issue/29-2021/gordienko.pdf>
70. Model for assessing and forecasting the financial stability of the banking system of Ukraine. *Innovative economy*, no. 1, Mar. 2025, pp. 128-37. URL: <https://inneco.org/index.php/innecoen/article/view/1537>
71. Adrian T., Giannone D., Luciani M, and West M. Scenario Synthesis and Macroeconomic Risk, *IMF Working Papers*, 2025, 105 (2025). <https://doi.org/10.5089/9798229009225.001>
72. NBU includes unfavorable scenario in banks' stress tests with decline in Ukraine's GDP by 3.1%, hryvnia by 11.9% in 2025. URL: <https://interfax.com/newsroom/top-stories/111348/>
73. Косов А.С. Управління ризиками ліквідності в банку : дис. ... д-ра філос. : 072; ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». Київ, 2020. 271 с. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/bitstreams/e23fb27d-6aa2-433d-a972-9e93196cacf2/download>
74. Карпець О.С., Сергієнко О.А., Бабенко М.В. Аналітико-прикладний інструментарій оцінки і прогнозування ліквідності банківських установ. *Бізнес Інформ*. 2017. № 10. С. 306-313. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/entities/publication/d2420dda-86ba-471d-81e4-a93595ed8602>
75. Бойко С., Герасименко Д. Зарубіжний досвід розміщення коштів фізичних та юридичних осіб на банківських депозитах. *Review of transport economics and management*. 2022. № 6(22). С. 72-78. URL: <https://dspace.nuft.edu.ua/items/9efc2077-b206-4d42-8f5d-f2b043169132>

76. KeyBank CD Rates for December 2025: How Much Longer Will They Last? 2025. URL: <https://www.investopedia.com/keybank-cd-rates-how-much-longer-will-they-last-11841223>
77. Our Deposit Account Rates. Union Bancaire Privée (UK) Limited. URL: <https://www.ubp.com/uk/our-deposit-account-rates>
78. Raisin. Smarter saving starts here. URL: <https://www.raisin.com/en-ie>
79. Government of Canada. Deposit Insurance Review: Consultation Paper. URL: <https://www.canada.ca/en/department-finance/programs/consultations/2025/deposit-insurance-review-paper.html>
80. Rojek K., Stoika V. The Impact of Electronic Banking on Banking Deposits: The Case of Poland. *Management*. 2025. Vol. 29, No. 1. P. 719–744. URL: <https://www.management-poland.com/pdf-205910-126991?filename=The+Impact+of+Electronic.pdf>
81. Apple та Goldman Sachs хочуть створити найпотужніший необанк світу. Мінфін, 2023. URL: <https://minfin.com.ua/ua/2023/04/26/104769793/>
82. The Top 25 Digital Banking Companies of 2025. *The financial technology report*, 2025. URL: <https://thefinancialtechnologyreport.com/the-top-25-digital-banking-companies-of-2025>
83. Europe’s best digital banks: The future of retail banking. Euromoney MarketMap 2025. *Euromoney*. URL: <https://www.euromoney.com/reports/europes-best-digital-banks-the-future-of-retail-banking>
84. South Korea’s Fintech Revolution: Driving the Future of Digital Banking. *Global banking and finance*, 2025. URL: <https://www.globalbankingandfinance.com/south-korea-s-fintech-revolution-driving-the-future-of-digital-banking>

ДОДАТКИ

Додаток А

Депозити резидентів у розрізі секторів економіки

3. Грошово-кредитна статистика

3.2. Депозити, залучені депозитними корпораціями (крім Національного банку України)

3.2.1. Депозити резидентів (крім депозитних корпорацій)

3.2.1.1. Депозити резидентів у розрізі секторів економіки

Період	Усього	у тому числі											Довідково		
		інші фінансові корпорації			сектор загального державного управління		нефінансові корпорації			домашні господарства та НКОДГ					
		усього	страхові корпорації та пенсійні фонди	інші	усього	центральні органи державного управління	регіональні та місцеві органи державного управління	усього	державні нефінансові корпорації	інші нефінансові корпорації	усього	у тому числі		корпоративний сектор	домашні господарства (без фізичних осіб-підприємців)
												домашня господарства	некомерційні організації, що обслуговують домашні господарства		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
2025															
січень	16,1	27,4	20,6	32,6	42,8	33,2	191,8	15,5	21,6	14,3	15,1	15,0	19,8	15,7	15,5
лютий	15,0	26,6	24,4	28,2	52,8	44,9	146,5	12,9	14,3	12,6	15,0	14,8	20,7	13,7	15,2
березень	13,5	16,2	24,8	10,4	43,2	35,1	132,8	12,6	5,4	14,2	13,2	13,1	19,3	12,8	13,3
квітень	13,7	29,2	25,1	32,3	40,5	33,4	125,6	10,6	2,8	12,4	14,7	14,5	23,4	12,0	14,7
травень	11,7	32,1	22,0	39,9	43,3	36,8	111,8	7,0	-8,2	10,7	13,7	13,4	21,7	9,5	13,2
червень	12,0	20,5	25,0	17,3	62,6	57,2	115,5	7,0	-11,5	11,3	14,2	13,9	24,6	9,2	13,5
липень	11,5	33,1	33,9	32,6	66,7	61,8	112,7	4,4	-8,1	7,1	14,8	14,7	18,0	7,6	14,2
серпень	11,6	35,8	26,5	43,5	59,8	59,3	64,1	5,0	-14,9	9,4	14,4	14,3	18,0	8,4	13,7
вересень	13,0	36,8	26,7	45,8	57,2	55,3	75,0	8,3	-16,1	13,8	14,2	13,9	23,7	11,3	13,3
жовтень	13,8	29,7	28,4	30,8	52,4	48,8	86,8	8,0	-10,8	12,3	16,4	14,9	66,6	12,1	14,3
листопад	14,1	32,9	27,6	36,8	63,7	66,6	43,3	8,0	-11,1	12,2	16,6	15,0	70,5	12,3	14,4

Додаток Б

Депозити домашніх господарств у розрізі видів валют і строків погашення

3. Грошово-кредитна статистика

3.2. Депозити, залучені депозитними корпораціями (крім Національного банку України)

3.2.4. Депозити домашніх господарств

3.2.4.1. Депозити домашніх господарств у розрізі видів валют і строків погашення

(залишки коштів на кінець періоду, млн грн)

Період	Усього	у тому числі за строками				у тому числі									
		на вимогу	до 1 року	від 1 року до 2 років ¹	більше 2 років	у національній валюті					в іноземній валюті				
						усього	у тому числі за строками				усього	у тому числі за строками			
							на вимогу	до 1 року	від 1 року до 2 років ¹	більше 2 років		на вимогу	до 1 року	від 1 року до 2 років ¹	більше 2 років
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
2025															
січень	1 365 641	889 807	343 230	120 308	12 296	880 418	574 251	223 625	76 745	5 798	485 223	315 556	119 606	43 562	6 499
лютий	1 377 981	899 411	345 307	120 509	12 754	893 939	583 958	226 372	77 316	6 293	484 042	315 453	118 935	43 193	6 461
березень	1 379 105	898 286	347 440	120 563	12 816	888 655	575 322	229 099	77 615	6 619	490 450	322 964	118 340	42 948	6 198
квітень	1 413 824	924 112	353 792	122 888	13 031	913 500	592 420	234 913	79 263	6 904	500 324	331 692	118 880	43 626	6 127
травень	1 425 610	930 940	357 077	124 346	13 248	927 416	600 331	239 091	80 748	7 246	498 194	330 609	117 986	43 598	6 002
червень	1 463 751	961 932	362 587	126 001	13 231	954 749	620 792	244 164	82 453	7 341	509 002	341 141	118 423	43 548	5 890
липень	1 466 992	961 781	365 026	127 173	13 013	953 875	616 396	246 332	83 828	7 319	513 117	345 385	118 694	43 345	5 694
серпень	1 474 614	969 454	367 658	124 926	12 577	971 413	630 153	251 013	82 818	7 429	503 201	339 301	116 645	42 107	5 148
вересень	1 498 292	989 329	371 392	124 925	12 647	992 761	647 807	254 558	82 780	7 616	505 531	341 522	116 834	42 146	5 030
жовтень	1 517 099	999 120	379 380	125 767	12 833	1 004 481	652 870	260 593	83 118	7 900	512 618	346 250	118 786	42 650	4 932
листопад	1 536 081	1 013 803	383 231	126 066	12 981	1 016 427	659 815	264 982	83 337	8 293	519 654	353 988	118 250	42 728	4 688

Додаток В

Депозити нефінансових корпорацій у розрізі типів депозитів і видів валют

3. Грошово-кредитна статистика

3.2. Депозити, залучені депозитними корпораціями (крім Національного банку України)

3.2.3. Депозити нефінансових корпорацій

3.2.3.3. Депозити нефінансових корпорацій у розрізі типів депозитів і видів валют

(залишки коштів на кінець періоду, млн грн)

Період	Усього	у тому числі											
		державні нефінансові корпорації						інші нефінансові корпорації					
		переказні депозити			інші депозити			переказні депозити			інші депозити		
		усього	у тому числі		усього	у тому числі		усього	у тому числі		усього	у тому числі	
у національній валюті	в іноземній валюті		у національній валюті	в іноземній валюті		у національній валюті	в іноземній валюті		у національній валюті	в іноземній валюті			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
2025													
січень	1 183 648	185 242	133 359	51 882	28 724	22 308	6 416	702 564	512 739	189 825	267 118	179 193	87 926
лютий	1 178 793	180 953	148 795	32 157	35 855	27 182	8 673	693 384	513 759	179 625	268 601	179 113	89 488
березень	1 204 816	169 974	142 361	27 612	37 802	28 872	8 930	729 391	548 118	181 273	267 649	176 068	91 581
квітень	1 217 183	169 731	141 894	27 837	39 699	30 789	8 910	732 879	548 871	184 007	274 874	182 570	92 304
травень	1 190 419	159 927	134 355	25 572	38 157	28 812	9 345	726 454	539 249	187 205	265 881	179 349	86 532
червень	1 191 924	150 907	127 108	23 799	34 439	25 758	8 681	734 116	543 959	190 157	272 462	183 147	89 315
липень	1 182 063	146 864	118 508	28 356	38 847	29 940	8 907	721 915	525 055	196 861	274 437	187 467	86 970
серпень	1 176 726	134 744	109 817	24 927	37 050	28 228	8 822	734 938	523 205	211 733	269 994	186 908	83 086
вересень	1 189 758	131 906	106 927	24 979	35 936	27 471	8 464	757 429	543 157	214 273	264 487	185 412	79 075
жовтень	1 211 515	145 617	108 565	37 053	37 326	28 768	8 559	759 349	557 898	201 451	269 222	190 529	78 693
листопад	1 212 151	141 480	110 852	30 628	38 130	30 761	7 370	774 724	573 832	200 892	257 816	184 857	72 960

Додаток Д

Депозити інших фінансових корпорацій у розрізі типів депозитів і видів валют

3. Грошово-кредитна статистика

3.2. Депозити, залучені депозитними корпораціями (крім Національного банку України)

3.2.2. Депозити інших фінансових корпорацій

3.2.2.3. Депозити інших фінансових корпорацій у розрізі типів депозитів і видів валют

(залишки коштів на кінець періоду, млн грн)

Період	Усього	у тому числі											
		страхові корпорації та пенсійні фонди						інші					
		переказні депозити			інші депозити			переказні депозити			інші депозити		
		усього	у тому числі		усього	у тому числі		усього	у тому числі		усього	у тому числі	
у національній валюті	в іноземній валюті		у національній валюті	в іноземній валюті		у національній валюті	в іноземній валюті		у національній валюті	в іноземній валюті			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
2025													
січень	79 452	7 305	5 407	1 898	25 324	22 105	3 219	30 418	25 988	4 430	16 405	13 720	1 375
лютий	81 282	6 963	5 369	1 594	27 165	23 972	3 193	33 008	28 804	4 204	14 147	11 550	1 266
березень	77 964	5 869	4 085	1 783	28 151	24 975	3 175	30 960	26 899	4 060	12 985	10 343	1 301
квітень	82 109	6 251	4 235	2 016	27 981	24 770	3 212	33 345	28 854	4 491	14 531	11 886	1 330
травень	85 493	5 995	4 142	1 853	28 581	25 258	3 323	35 666	31 440	4 226	15 252	12 770	1 348
червень	87 016	6 990	5 082	1 908	30 227	26 842	3 385	35 653	31 485	4 168	14 145	11 513	1 442
липень	90 732	8 797	5 729	3 067	31 029	27 817	3 212	36 692	32 395	4 297	14 214	11 484	1 423
серпень	89 917	6 409	5 255	1 153	31 436	27 836	3 600	39 091	34 798	4 293	12 981	10 364	1 924
вересень	89 224	6 495	5 215	1 280	32 282	28 658	3 624	37 963	33 483	4 480	12 485	9 986	1 738
жовтень	89 907	6 521	5 273	1 248	32 733	29 023	3 710	36 489	32 555	3 935	14 163	11 506	1 856
листопад	95 756	6 007	4 799	1 208	32 936	29 197	3 739	42 159	37 652	4 507	14 655	12 162	2 493